

BEYOND

Yıl: 7 Sayı: 8 Mart 2005

**AB: 45 Yıllık
Serüvenimiz**

**AB ile Müzakere
Dönemi**

**AB Anayasası
ve Türkiye**

**Kalite Fonksiyon
Göçerimi Türkiye'de**

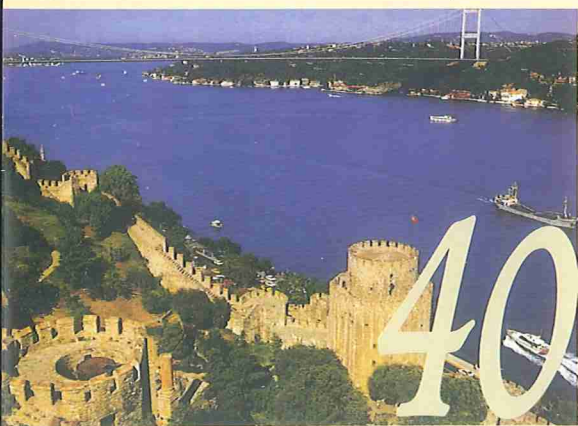
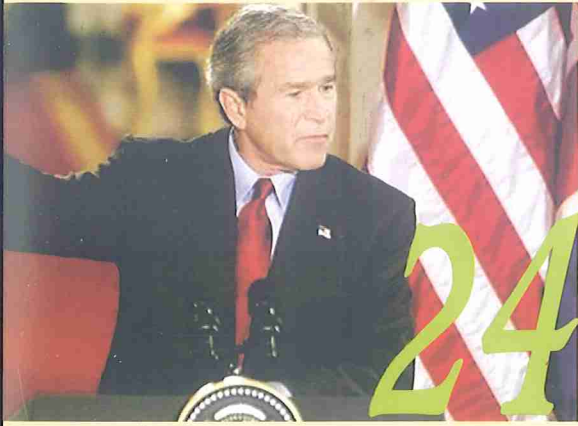
Ege Genç İşadamları Derneği ile
İşletme Kulübü Öğrencileri Tarafından Hazırlanmıştır.

doğal güzel

www. **dalan** .com.tr

İçindekiler

Editör Gurubu'ndan **2**

Başlarken **3**

Haberler **4**

Avrupa Birliği Anayasası ve Türkiye **6**

Türk Modernleşme Projesinde AB ile Müzakere Dönemi **11**

Avrupa Birliği Türkiye Hektor ve Akhilleus **14**

Avrasya Perspektifinden Türkiye-Rusya ve Türkiye-AB İlişkilerine Bir Bakış **16**

AB: 45 Yıllık Serüvenimiz **18**

Kalite Fonksiyon Göçerimi Türkiye'de **21**

Bush ile Dört Yıl Daha **24**

Küresel Ticaretin Temel Sorunsalı **28**

Pınar A.Ş. ve Türkiye'de CRM **32**

Efsane Başkan Ahmet Priştina'nın Anısına... **34**

Finansal Türev Araçları **36**

Ar - Ge **38**

Tsunami Ekonomileri Nasıl Vurdu? **39**

Avrupa'ya Açılan Kapı: Boğaziçi Köprüsü **40**

Atatürk ve Kocacık Türkleri **42**

Oyun Teorisi **44**

I Love This Game **45**

O Bir Masal Prensi: Tan Sağtürk **48**

İsimsiz Kahramanlarımız **50**

Münazara Topluluğu ile El Ele **52**

İKTP İşletme Kulüpleri ve Toplulukları Platformu **54**

Popüler Edebiyat **55**

Sineleştiri **56**

Sahibi:

Fatih Dalan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

İlhan Bilgehan

Editör Grubu:

Volkan Tokuç, Emir Özeren, Elif Yücealp,
Sinem Öz, Meltem Zeyrek

Yayın Kurulu:

Elif Yücealp, Sinem Öz,
Meltem Zeyrek, Volkan Tokuç,
Sidal Tunçer, Ayşe Şapçı,
Deniz Mustafa Semerci,
Bahadır Ergün, Coşkun Zeybek,
Yasemin Sönmez, M.Gökalg Yörük,
Miray Gönülşen, Gözde Gürbüz,
Deniz Oğuz, Deniz Atalay,
Caner Tekin, Coşkun Musluk,
Selçuk Yeğiner

Yazışma Adresleri:

D.E.Ü. İşletme Fakültesi İşletme Kulübü

Dokuzçesmeler Buca İzmir

Tel-Fax: 0.232. 453 50 67

www.debaclub.net

e-posta: info@debaclub.net

e-posta: baclub@yahoo.com

Ege Genç İşadamları Derneği

Mustafa Kemal Sahil Bulvarı Levent Marina

Çakalburnu İzmir

Tel-Fax: 0.232. 278 30 30 278 42 43

www.egiad.org.tr

e-posta: egiad@egiad.org.tr

Hazırlık ve Baskı:

Tükelmat A.Ş.

1571 Sok. No: 16 Çınarlı İzmir

Tel: 0.232. 461 96 42

Fax: 0.232. 461 96 46

Baskı Tarihi:

25 Mart 2005

Yeni doğacak bir bebeğin adı nasıl önceden belirlenirse biz de bir konu belirleyerek başladık yeni sayımıza.

Etrafımızda AB hakkında bu kadar tartışma yaşanırken biz de bu konuya seyirci kalamazdık. Sonunda önemli ve farklı bir bakış açısından yaklaşarak sizlere ulaşmanın mutluluğu ve heyecanı içindeyiz.

Çalışmalarımız süresince uzun süren toplantılar, yazıların gelmesiyle yaşanan heyecan, umut, zaman zaman da üzerimize çöken ama çok uyumlu bir ekip olarak kısa zamanda dağıttığımız umutsuzluk bulutları, matbaa aşaması ve son düzenlemeler derken işte yine sizinleyiz...

Sizler bu sayımızı okurken bizler de bu yaz İzmir'in ev sahipliğini yapacağı UNIVERSIADÉ için Beyond özel sayısını hazırlıyor olacağız.

Bu sayıyı hazırlamamıza katkısı bulunan herkese teşekkür ediyoruz...

Sevgili Beyond Dostları,

2005 yılının ilk Beyond dergisi ile karşınızdayız. Geçen dergimizden bugüne yaşadığımız en büyük gelişme 17 Aralık zirvesinden çıkan AB ile ilgili karar. Olumlu karar demeyi çok isterdim ama bu kararın bugün bile tartışıldığını dikkate alacak olursak sanırım ne kadar iyimser olabileceğimizi zaman gösterecek. Şimdi önümüzde 3 Ekim var. Türkiye bu süreyi çok iyi kullanmalı. Müzakere sürecinde karşısına çıkarılacak olan tezlere karşı antitezlerini çok sağlam ve net bir şekilde ortaya koymalı. Görüşmelerde masaya yatırılacak olan çok sayıda konudan oluşan gündemin canlı tutulması ve topluma her aşamada bilgi verilmesi çok önemli. Şu anda Türk halkının AB konusunda çok doğru bilgilendirildiğini söylemek mümkün değil. Türkiye'nin güçlü ve zayıf yönleri çok iyi analiz edilerek hazırlık yapılmalı.

AB konusunda hükümetimizin ve Brüksel'in samimi, net ve karşılıklı çıkarları gözetken söylemler ortaya koyması gerekiyor. Toplumun şeffaf bir bilgilendirme sürecinden geçmesi zorunludur. Müzakere dosyaları açılıp kapatılırken, ne kazandığımız ve ne kaybedeceğimiz tüm halka ve ilgili toplum kesimine anlatılmalı. Bu bağlamda en ciddi pazarlıkların ve köklü değişimlerin beklendiği alan olan tarımın Türkiye için geleneksel olarak ne denli kritik öneme sahip olduğu unutulmamalı.

Bu süreçte sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin çok büyük rolü olacaktır. AB'nin her yönden bir

devletler bütünleşmesinin ötesinde toplumların kaynaşması ve bütünleşmesine dayalı bir proje olduğu unutulmamalıdır. Roma Antlaşması'nın özü buna dayanmaktadır. Bu nedenle, hâlâ bir Almanya, Fransa ve İtalya vardır. Türkiye'nin bu projeyi iyi okuması ve analiz etmesi ülkemize karşı şimdi ve bundan sonra söz konusu olabilecek muhalif görüşlerin çürütülebilmesi açısından önemlidir. Demokrasi, özgürlükler, piyasa ekonomisi, çevre, sivil toplum, insan hakları, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi konularda Türkiye kendi toplumunun, kendi insanının hak ettiği ortamı oluşturabilmelidir. Bu açıdan alınan mesafe gıpta edilecek kadar çok önemlidir ama yeterli değildir.

Değerli Beyond dostları ve sevgili öğrenciler, Elinizdeki 8. sayımız yine dopdolmuş ve zengin bir içerikle hazırlandı. Keyifle okuyacağınız söyleşiler ve yazılardan oluşan dergiye emeği geçen İşletme Kulübü Beyond dergi grubuna bu özenli çalışma için teşekkür ederim. 9. sayımızın İzmir için çok önemli bir organizasyon olan UNIVERSIADA 2005 Yaz Oyunları özel sayısı olarak gelen genç sporculara ülkemizi, İzmir'i ve Ege'yi tanıtmak üzere çok daha farklı bir anlayışla hazırlanacağı müjdesini de buradan vermek istiyorum.

En iyi dileklerle...

Fatih Dalan

EGIAD Yönetim Kurulu Başkanı

► İşletme Kulübü'nden haberler

2004-2005 İşletme Kulübü Yönetim Kurulu

10 Eylül 2004 Cuma Günü Kurumsal Gelişim Departmanı olarak İşletme Fakültesi'ni, yeni gelen arkadaşlarımıza ve ailelerine tanıtmak ve kayıt günlerinde onlara yardımcı olmak amacıyla Genç Yatırımcılar Topluluğu ile ortak olarak fakülte tanıtım kokteyli düzenlenmiştir.

9 Ekim 2004 Cumartesi Günü Fakültemiz Dekan Yardımcısı ve İşletme Kulübümüz Kurucusu Doç.Dr. M. Banu Durukan, kulübümüzde yönetim ve denetim kurullarında yer almış olan Serkan Uzmen ve yönetim kurulumuzun katılımıyla yeni üyelerimize kulübümüzün kuruluşunun, İşletme Kulübü kültürünün anlatıldığı ve tüzük eğitiminin verildiği Mavi Eğitim düzenlenmiştir.

23-25-30 Kasım 2004 tarihlerinde West Edu Yurtdışı Eğitim Danışmanlığı'ndan Aylin Atilla'nın katılımıyla Yurtdışı Master ve MBA, Dil Eğitimi, Diploma ve Sertifika Programları, Yurtdışı Staj ve Work & Travel konularında yurt dışı eğitim günleri düzenlenmiştir.

06-09-15 Aralık 2004 tarihlerinde Çözüm Danışmanlık, Flama Recruitment International ve Pharos İnsan Kaynakları Danışmanlığı'nın katkılarıyla Günümüzde İnsan Kaynaklarının Gelişimi, Liderlik ve Takım Çalışması, Sorun Çözme, Beyin Fırtınası Tekniklerinin Takım Çalışmasında Kullanımı, İletişim Teknikleri ve Kişilik Pusulası, İş Görüşmelerinde Beden Dilinin Kullanılması konularında eğitim seminerleri düzenlenmiştir.

Organizasyon Departmanı olarak bu sene Aquafantasy gezisi ile başlayan organizasyonlarımız, Tanışamama Partisi, Efes-Şirince Gezisi, Yılbaşı Partisi ile devam etmiştir. İlerleyen günlerde yeni sürprizlerle buluşma dileğiyle...

Fakültemiz İşletme Kulübü İletişim Departmanı 4-5-6 Aralık tarihleri arasında İşletme Kulüp ve Toplulukları Kongresi'ne ev sahipliği yaptı. İKTP'nin kurucu üyesi ve Ege bölgesinin tek temsilcisi İşletme Kulübü'nün hazırladığı ve Kamil Koç'un ana sponsorluğunu yaptığı kongre programı çerçevesinde ilk gün katılımcılarla tarihi Asansör Restoranı'nda akşam ye-

meği yerken, ikinci gün antik kent Efes gezildi. Kongrenin son gününde 9 üniversiteden gelen misafirlerimiz kongremizin İKTP tarihinin en iyi organizasyonu olduğunun altını çizdiler. DEÜ rektörlüğünde gerçekleştirdiğimiz uzun soluklu oturumlar sonucu üye üniversiteleri yakından ilgilendiren kararlar alındı. İKTP'nin yapısında ilk kez bu kongrede önemli değişikliklere gidildi. Yıllardır proje üretme iddiasındaki İKTP İşletme Kulübü'nün teklifiyle proje yapmaktan vazgeçip her dönem güncel bir konuda (pazarlama, AB gibi) konunun uzmanlarının katılacağı bir zirve yapma noktasında görüş birliğine vardı. Bu kongre boyunca organizasyonlarımızda görev alan arkadaşlarımıza ayrıca teşekkür ediyoruz. Önümüzdeki dönem Mayıs ayında İKTP için Erzurum Atatürk Üniversitesi'ne gidiyoruz. Siz de üniversitemizi temsil etmek istiyorsanız bize katılın!

Fakültemiz öğretim görevlisi sayın Şenol Sönmez ile "Özgeçmiş Hazırlama ve İş Yaşamında Mülakat Teknikleri" konulu peşpeşe iki seminer organize ettik.

19.10.2004 Özgeçmiş Hazırlama

21.10.2004 Mülakat Teknikleri

İşletme kulübü kariyer departmanı kulübümüzün ve okulumuz öğrencilerinin şirketlerle olan iletişimde köprü görevi yapan kilit bir departmandır. Bu sene ilk olarak Loreal firmasının öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe dönüştürmesine yardımcı olduğu Estrat Challenge adlı yarışmanın tanıtımını gerçekleştirdik daha sonra Unilever firmasının düzenlediği Idea Trophy adlı yarışmanın tanıtımını gerçekleştirdi. Aralık ayı başında Business Discoveries Phillip Morris firmasının Torbalı'daki üretim tesislerine gezi düzenledik. Böylece arkadaşlarımıza iş dünyasının bir gününü yakından görme fırsatı sağlamış olduk. 2. dönem de 2005 yılı Kariyer Günleri ile ilgili faaliyetlerde bulunacağız ayrıca tekrar mayıs ayının ilk haftasında 2. Business discovery organizasyonunu gerçekleştireceğiz. Yaptığımız tüm bu faaliyetler sayesinde hem departman üyelerini hem de bütün öğrencilerin iş dünyası ile kaynaşmasını sağlıyoruz.

EGİAD'dan haberler

10 Kasım 2004: EGIAD-ERNST & YOUNG işbirliği ile İzmir Hilton Oteli'nde "Yeni Türk Lirası" konulu bir panel düzenlenmiştir. Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası ve İMKB yetkililerinin konuşmacı olarak katıldığı panel oldukça yoğun ilgi görmüştür.

6 Aralık 2004: Başarılı girişimcileri ödüllendirmek amacıyla Ernst & Young tarafından dünya genelinde 18 yıldır düzenlenen ve Türkiye'nin geçen yıl dahil olduğu "Dünya Yılın Girişimcisi" yarışması (World Entrepreneur of The Year) 2004 yılında Türkiye'de ikinci kez Ernst & Young Türkiye ve

Milliyet Business işbirliği ile düzenlenmiştir. Dünya'nın ilk ve tek en kapsamlı iş dünyası ödül programı olan yarışmayı İzmir'deki iş dünyasına tanıtmak amacıyla EGIAD, Ernst & Young ve Milliyet Business olarak ortak bir tanıtım toplantısı düzenlenmiştir.

25 ARALIK 2004: 2.STK SEMPOZYUMU

Ege Üniversitesi, SKUD işbirliğiyle ve EGIAD'ın destekleyen kuruluşlar arasında bulunduğu sempozyumun ikincisi 25 Aralık 2004 Cumartesi günü Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezinde gerçekleştirilmiştir. Bu sene İzmir'de Toplumsal Duyarlılık ve Üniversiteler konusunu işlendiği sempozyumda EGIAD "STK'lar ve Üniversitelerin Bölgenin Sosyo Ekonomik Gelişimindeki Rolü" çalıştay konusuyla katılmış olup, derneğimiz Genel Sekreteri Doç.Dr. Mustafa Tanyeri (STK ve Toplumsal Ortak Akıl), derneğimiz 6.dönem yk başkan vekili sayın Cemal Tükel (toplum ve medya), D.E.Ü öğrencisi Sunay Gümüş (su altında allianoi) konularıyla sempozyum katılımcılarına sunum yapmışlardır.

26 Ocak 2005: 2005 yılı ilk olağan EGIAD Danışma Kurulu toplantısı İzmir Hilton Oteli'nde gerçekleştirilmiş, Danışma Kurulu Başkanı'nın seçiminin yapıldığı toplantıda Sn Kemal Çolakoğlu tekrar başkan seçilirken, Başkan yardımcılığı'na da Sn Hüseyin Aktar seçilmiştir.

1 Şubat 2005: EGIAD Yönetim Kurulu, Ege Palas Oteli'nde bir basın toplantısı düzenleyerek İzmir Limanı ile ilgili çözüm önerilerini kamuoyuna sunmuştur.

2 Şubat 2005: Sosyal ve Kültürel İlişkiler Komisyonumuzun organizasyonu ile Mavişehir Planet Bowling salonunda "EGİAD Bowling Yarışması" düzenlenmiştir.

4 Şubat 2005: İzmir Valiliği'nde Sn Başbakanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın huzurlarıyla okul yaptıran hayırseverlere "Madalya ve Şükran Belgesi" sunum töreni gerçekleştirilmiş, Sayın Başbakanımız tarafından EGIAD adına verilen Madalya ve Şükran Belgesi'ni EGIAD Yönetim Kurulu Başkanı Sn Fatih Dalan almıştır.

9 Şubat 2005: İzmir'de bulunan Konsolosluk EGIAD'ın Çarşamba Yemeği'nde EGIAD üyeleriyle biraraya gelerek "İzmir'in Yurtdışındaki İmajı ve Yabancı Sermaye" konusunda görüşlerini bildirmişlerdir.

24 Şubat 2005: EGIAD 56.Ege toplantısı

K.K.T.C. Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'ın katılımıyla İzmir Hilton oteli'nde gerçekleştirilmiştir. Kıbrıs'taki son gelişmeler'in konu alındığı toplantı sonunda EGIAD Başkanı Sayın Fatih Dalan, Sayın Rauf Denktaş'a günün anısına bir plaket takdim etmiştir.

7 Mart 2005: İzmir Defterdarı Sayın İhsan Akyol, Defterdar Yardımcısı Sayın Yavuz Öner, Gelir Müdürü Sayın Yaşar Erdoğan, Denetim Koordinatörü Sayın Özcan Tuna'nın konuk konuşmacı olarak katıldıkları "2005 Yılı Vergi Gündemi" konulu toplantı dernek merkezimizde üyelerimizin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

12 Mart 2005: EGIAD 14.Kuruluş Yıldönümü

Balosu, sanatçı Candan Erçetin'in muhteşem konseriyle İzmir Hilton oteli'nde kutlanmıştır. Arkas Holding'in sponsorluğunda düzenlenen görkemli baloya 500'ün üzerinde davetli katılmış, gecenin sonunda, Arkas Holding İcra Kurulu üyesi Sayın Bernard Arcas sanatçı Erçetin'e İzmir tablosu hediye etmiştir.

AVRUPA BİRLİĞİ ANAYASASI VE TÜRKİYE

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği tartışılacaktır şu anda gündemde olan ve yoğun tartışmalara sebep olacağı düşünülen Avrupa Birliği anayasasının bu tartışmalara çok farklı boyutlar kazandıracağı bir gerçektir. Avrupa Birliği Anayasası hakkındaki yorumlara ve Türkiye'ye etkilerine geçmeden önce onun hakkında bilgi sahibi olmak faydalı olacaktır.

Avrupa Anayasası Nedir?

AB'nin işleyişini daha verimli daha şeffaf ve daha demokratik hale getirmek için varolan mevzuatların 25 üye ülke tarafından oluşturulan bütüncül anayasa ile değiştirilmesi sonucu ortaya çıktı. Yeni mevzuat AB değerlerini, temel hedeflerini ve uygulama gücünü bünyesindeki kurumların yeniden yapılandırılması ile daha verimli bir şekilde sağlayacak. Uygulama sürecinde konacak bazı sınırlarla politik jargonda "özelleşmişlik" prensibine bağlı kalarak bütünsel bir yaklaşımla çözülmesi gereken hedefler dışında ulusların kendi problemlerini kendi içinde çözmeleri sağlanacak.

Avrupa Anayasası'nın Hazırlanış ve Günümüze Geliş Aşamaları:

15 Aralık 2001 Laeken Deklarasyonu: Avrupa Birliği'nde "Merkeziyetçilik içinde Farklılık" fikrinin gerçekleşmesi yolunda somut ve net adımların atılmaya başlaması ve bütün mevzuatları birleştiren tek bir metnin ortaya çıkması için ortak bir fikre varılmasıyla sonuçlanmıştır.

28 Şubat 2002-10 Temmuz 2003 Avrupa Konvansiyonu: Avrupa Anayasası, Avrupa Parlamentosu ve ulusal parlamento üyeleri; hükümet temsilcileri ve Avrupa Komisyonu üyelerinin katılımıyla oluşturulan bir konvansiyonun çalışmalarıyla 16 aylık bir süre zarfında Brüksel'deki Avrupa Parlamentosunda hazırlandı.

4 Ekim 2003-18 Haziran 2004 Hükümetler Arası Konferans: Konvansiyon oluşturulan taslak anayasayı hükümetler arası konferansa tartışılmak üzere sundu. Hükümetler arası konferans sürecinde üye ülkeler ve büyük oyuncular olarak adlandırılan Fransa, İtalya ve Almanya bu tartışma sürecinde birleştirici bir

anayasanın ülkelerin çıkarları üzerinde zarara yol açabileceği endişesiyle anayasaya karşı kabul etmez bir yaklaşım sergilediler. Üye ülkelerin % 75'i anayasanın yürürlüğe girmesi için referandum talep ettiler. Ancak 2004 Haziranı'na doğru önceliklerini belirleyerek daha verimli işleyen bir sistem için uzlaşma yolunu seçtiler.

17-18 Haziran 2004: Taslak anayasa 25 üye ülke tarafından Brüksel'deki Avrupa Konseyi'nde kabul edildi.

29 Ekim 2004: Tarihsel bir raslantı olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin 81. kuruluş yıldönümünde Türkiye'nin ve 25 üye ülkenin katılımıyla Roma'da Avrupa Anayasası imzalandı.

12 Ocak 2005: İmzalanan anayasa Avrupa Parlamentosu'nda kabul edildi.

Referandum Süreci: 2005 başından 2006 sonuna kadar bütün ülkelerin parlamentoda oylama işlemini gerçekleştirip uygulama sürecine hazır hale getirmeleri gerekiyor. Bu konuda somut bir adım atarak anayasayı ilk olarak parlamentosundan geçiren ülke, 1 Mayıs 2004'te AB'ye üyeliği

gerçekleşen Litvanya oldu. Almanya ve Fransa ise parlamenter bir süreçten sonra anayasayı oylayabileceğini dile getiriyor. Bununla birlikte İspanya'nın "anayasaya evet" kampanyasına destek vermek üzere 11 Şubat 2005'te Jacques Chirac ve Gerhard Schroeder Barcelona'da İspanya başbakanı José Luis Zapatero ile görüşmüştü. Bunlara ek olarak tüm üye ve aday ülkelerde okullarda eğitim kampanyası başlamış durumda. Anayasa konusunda daha ilk kademelerden bilgi sahibi olunması için internet üzerinden okulunuzu kayıt ettirebilirsiniz. Hali hazırda Türkiye'den de Borsa Ticaret Anadolu Lisesi eğitim için kaydını yaptırmış durumda.

ANAYASANIN İÇERİĞİ

Tek Bir Metin: Varolan bütün mevzuatların "açıklanabilirlik" ve "netlik" çıkarları doğrultusunda tek bir metin altında toplanması. Ülkelerin varolan anayasalarının varlığının aynen devam etmesi ve yürürlükte olması ancak birliğin çıkarları ve bütünselliği doğrultusunda bu yeni ve tek anayasanın esas hukuk kaynağı olması. Bu anayasanın varlığıyla birlikte birliğin şu anki sisteminden sıyrılarak daha bütünsel ve yasal bir kimliğe bürüneceği ifade ediliyor.

Anayasanın Bölümleri:

Anayasa şekil itibarıyla 4 kısımdan oluşmaktadır:

1. Kısım Anayasanın Temel Öğeleri: Bu kısımda birliği tanımlayan öğeler, Birliğin hedefleri, gücü, karar verme prosedürleri ve kurumları anlatılmaktadır. Bu kısımda ayrıca semboller, vatandaşlık, demokratik yaşam ve birliğin finansmanı konusu belirlenmiştir.

2. Kısım Temel Haklar Sözleşmesi: İnsanın doğuştan itibaren gelen ve yaşam süreci boyunca gerçekleştirmekte özgür olduğu hukukça desteklenen haklar bulunmaktadır.

3. Kısım Birlik Politikaları: Avrupa Birliği'nin iç ve dış politikalarının ve işleyişinin ele alındığı kısım.

4. Kısım Genel Hükümler: Anayasanın adaptasyon ve revizyon sürecini açıklayan kısım. Şimdi daha ayrıntılı bilgi sahibi olabilmek için bu kısımları açıklamaya çalışalım.

1- Avrupa Anayasasının Temel Öğeleri:

Avrupa Birliği eşit vatandaşlardan ve ülkelerden oluşan açık ve demokratik bir birliktir.

Birlik Avrupa'nın insani, kültürel ve dini mirasından ilham alır.

İnsan hakları, özgürlük, demokrasi, eşitlik ve hukuk kuralları gibi evrensel değerleri savunur. Üye ülkeler çoğulculuk, ayrımsamazlık, tolerans, adalet, dayanışma ve kadın-erkek arasındaki eşitlik değerlerini benimsemiş bir toplumu oluşturur.

Birlik, temel özgürlükler olan insanların, malların, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı ile kurumlaşma özgürlüklerini sınırları dahilinde garanti altına alır. Her türlü ayrımcılık yasaklanmıştır.

Birlik, "Farklılık içinde Bütünlük" düsturunu benimseyen ve Avrupa değerlerine saygı duyan ve benimseyen bütün Avrupa ülkelere açık olmayı hedefler.

Bayrağı mavi zemin üzerine 12 altın yıldızın daire halinde çizilmesi ile oluşur. Milli marşı olarak Beethoven'ın 9. senfonisini, para birimi olarak euroyu ve 9 Mayıs'ta Avrupa Günü olarak kabul eder. Birliğin amacı, barışı, değerleri ve vatandaşlarının refahını

desteklemek ve sürdürmektir. Vatandaşlarına bir özgürlük, adalet ve güvenlik ortamı, rekabetin serbest ve düzen dahilinde olduğu tek bir pazar sunar. Dengeli ekonomik büyüme, fiyat istikrarı, yoğun rekabet üzerine kurulu sosyal pazar ekonomisi, çevrenin yüksek düzeyde korunduğu ve kalitesinin geliştirildiği bir Avrupa için çaba sarfeder.

Kurumlar:

a-) Avrupa Parlamentosu (The European Parliament):

Bakanlar Konseyi ile işbirliği dahilinde politik fonksiyonları ve danışmanlık görevini yerine getirdiği gibi yasama ve bütçe fonksiyonlarını yerine getirecek. Avrupa Konseyindeki yetkin çoğunluk tarafından verilen öneri üzerine Avrupa Komisyonu başkanını seçecek. Üye sayısı 750 ile sınırlandırılacak. Üyelerin seçim prosedürü anayasa ile belirlenmemekle birlikte üye ülkelerin vatandaşlarının derecelendirilmiş temsili ile en az 6 en çok 96 üye ile parlamentoya girebileceği belirlenmiştir. Ancak konvansiyonun önerisine göre bu miktarlar, en az 4 ve üst sınırsız olarak kabul edilmiştir.

b-) Avrupa Konseyi

(The European Council):

Anayasa ile tam bir kurum statüsüne kavuşuyor. Sınırlı güçlerle, üyelerinden oluşan yetkin çoğunluk ile seçilen bir başkan ile sürekli ve 2,5 yıl süreli (yenilenebilen dönem) bir başkanlıkla yönetilecek. Kararların kabulünde

“konsensus” ilkesine göre hareket edecek. Güç sağlaması ve öncelikleri belirlemesinin yanında yasama gücüne sahip olmayacak.

c-) Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi (The Council of Ministers of the EU): Anayasa Genel İşler Konseyi'nden ayrı olarak Birliğin Dışişleri Bakanı başkanlığında bir Dışişleri Konseyi kurulmasını öngörüyor. Şeffaflık ilkesini sağlamak için bu iki konsey yasama tartış-

maları ve yasama dışı tartışmalar işlevini yerine getirir. Dışişleri konseyi haricinde bu konseyde yetkin çoğunluğun oyuyla sağlanan değişken başkanlık sistemi uygulanıyor.

Yetkin Çoğunluk (Qualified Majority): En az 15 üye ülkeyi içeren bir oylamada toplam nüfusun %65'ini temsil edecek olan üye ülkelerin % 55'i 1 Kasım 2009'dan itibaren geçerli olacak sisteme

göre, Bakanlar Konseyi'nde kararların kabulü konusunda genel kural olacak. Konsensusa varılamayan konularda da uygulama noktası olacak.

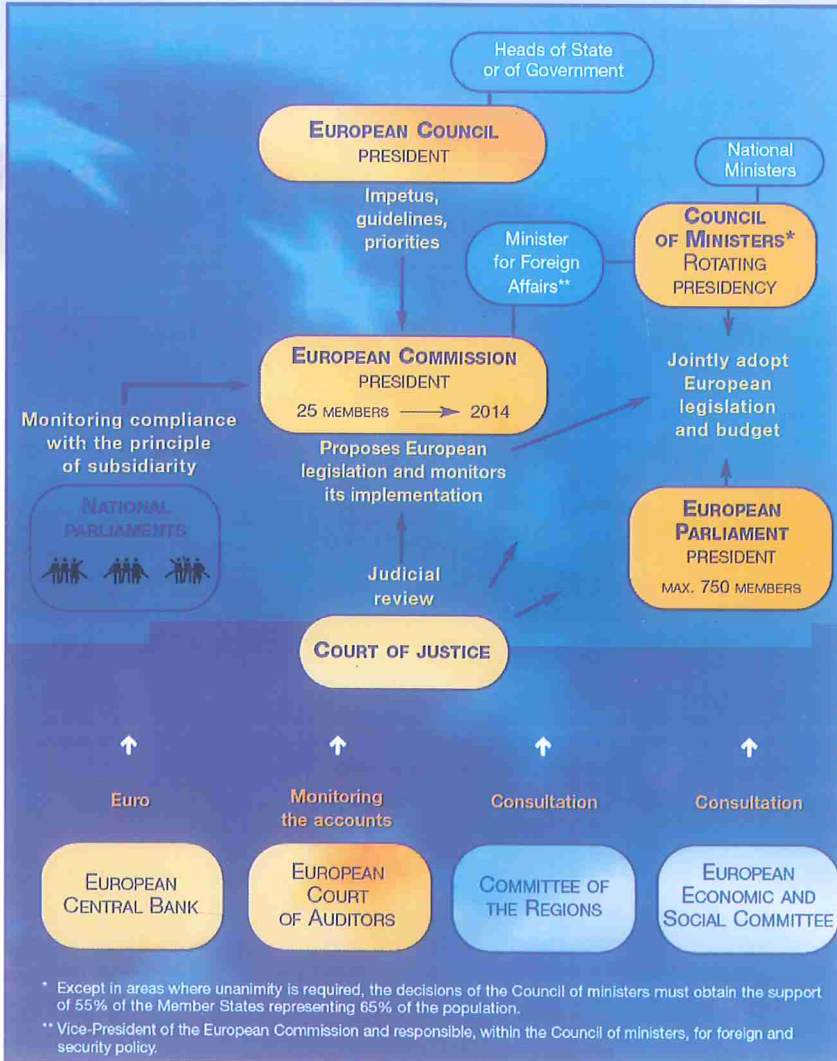
d-) Avrupa Dışişleri Bakanı (The European Minister for Foreign Affairs): Konvansiyon tarafından önerilen büyük bir yenilik olarak adlandırılıyor. Avrupa Konseyi tarafından, Avrupa Komisyonu başkanının mutabakatı alınarak yetkin çoğunlukla seçilir. Birliğin genel dış ve güvenlik politikalarını yönetir. Dışişleri Konseyi'ne başkanlık eder ve Komisyon başkan yardımcılığını üstlenir. Bu iki başlıklı rol (Komisyon-Konsey) çatısı altında birliğin dış politikasını bir bütün olarak ele alır. Öneri gücü ve birliği yalnız veya komisyonla temsil yetkisi vardır.

e-) Avrupa Komisyonu (The European Commission): 2014 yılına kadar her üye ülkeden bir temsilciyle, bu tarihten sonraysa; üye ülkeler arasındaki eşitlik ilkesine sadık kalarak değişken bir sistemle üye ülke sayısının 2/3'sine karşılık gelen üye sayısından oluşacak. Avrupa Parlamentosu tarafında seçilen komisyon başkanının politik rolü, temsilcilerin biraraya getirilmesi, görevlerin dağıtılması ve temsilcilerden biri ya da birkaçının istifasını önermek olacaktır.

f-) Adalet Mahkemesi (The Court of Justice): Anayasayla özellikle özgürlük, güvenlik ve adalet alanlarında ve bazı dış politika alanlarında yetkisi genişletildi. Avrupa hukukunu uygular ve uygulandığından emin olur. Anayasada belirtilen temel hakların üye ülkeler tarafından korunup korunmadığını denetler.

Tabloda da görüldüğü üzere; yargı erkinin araçları 6 koldan oluşmakta. Bunların 2'si yasama eylemlerinin alt kolları olan Avrupa hukuku ve Avrupa hukukunun iskeletinden oluşmakta ve komisyonun önerisi doğrultusunda Parlamento veya Bakanlar Konseyi'nin adaptasyonu sonucunda uygulanmaktadır. Diğer 4'ü de yasama dışı eylemler ve bakışa açılarından oluşmaktadır.

EUROPEAN LAW	▶ LEGISLATIVE ACTS	Commission proposal, adoption by Parliament and Council of Ministers
EUROPEAN FRAMEWORK LAW		
EUROPEAN REGULATION	▶ NON LEGISLATIVE ACTS	Commission or Council of Ministers (delegated regulations or implementing acts)
EUROPEAN DECISION		
RECOMMENDATION	▶ POINTS OF VIEW	Commission, Council of Ministers, Central Bank, etc.
OPINION		

* Except in areas where unanimity is required, the decisions of the Council of ministers must obtain the support of 55% of the Member States representing 65% of the population.

** Vice-President of the European Commission and responsible, within the Council of ministers, for foreign and security policy.

Bu anayasa ile daha önce 16 tane olan yasama araçları 6 taneye düşürülerek daha az ayrıntılı bir sistem ile hukukun verimliliği artırılmak istenmektedir.

2-)Temel Haklar Sözleşme-

si: Sözleşme insanın yaradılışına saygıyı, yaşama hakkını, işkencenin ve insanlık dışı muamalenin yasaklanmasını, özgürlük ve güvenlik hakkını, özel yaşam ve aile yaşamına saygıyı, düşünce, din ve vicdan özgürlüğünü,yayın ve bilgi özgürlüğünü,eğitim hakkını,iş kurma özgürlüğünü,konut hakkını,kadın önünde eşitliği,kültürel,dini ve dilsel farklılıklara saygıyı,kadın erkek arasındaki eşitliği,engelli insanların topluma kazandırılmasını,mahkemeye ve adil bir yargılamaya giriş özgürlüğünü,masumluk varsayımını ve savunma hakkını garanti eder.

Demokratikleşme sürecine önemli bir katkı yapacak yeni bir düzenleme ile üye ülkelerden bir kaçının vatandaşlarından en az 1,5 milyon tanesinin bir öneri yapması durumunda komisyonun konu hakkındaki halk önerisini göz önüne alması ve kararı bu yönde değiştirmesi söz konusu olacaktır.

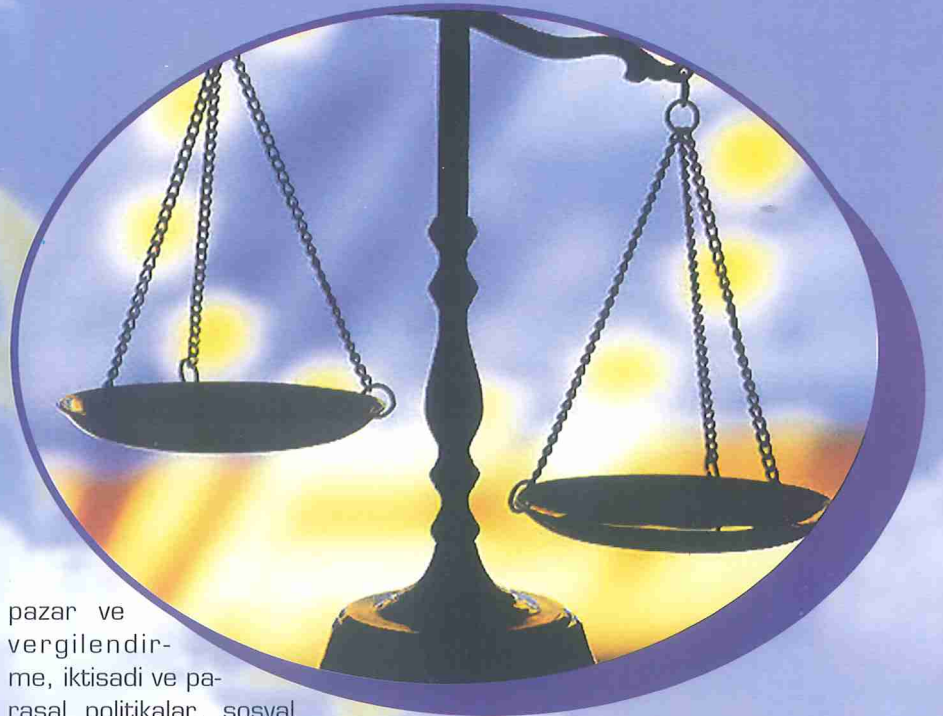
3-)Birlik Politikaları:

a-)Dış Politikalar:

Ortak bir yabancı ve güvenlik politikası, ortak bir reklam politikası, gelişme ve ilerleme konularında dayanışma politikası, insani yardım politikaları

b-)İç Politikalar:

Bir özgürlük, güvenlik ve adalet ortamı ayrımcılığa karşı politikalar ve vatandaşlık politikaları, iç

pazar ve vergilendirme, iktisadi ve parasal politikalar, sosyal politikalar (Çevre,sağlık v.s.)

Araştırma, teknolojik gelişme ve uzay politikaları Enerji ve Toplum Sağlığı Politikaları,

4-) Genel Hükümler: Anayasal mevzuat bütün üye ülkelerin kendi sistemleri ile (referandum veya meclis) anayasayı onaylayacakları varsayımı üzerine kurulmuştur.2006 sonuna kadar üye ülkelerin ancak 4/5'i tarafından onaylanırsa Avrupa konseyi durumu gözden geçirecek.

Anayasa üzerindeki revizyonlar bir konvansiyon tarafından hazırlanacak.Bu revizyonlar hükümetler arası konferansa yapılan bir öneri niteliğinde olacak.Bu öneri üye ülkelerin hepsinin kendi anayasal düzenlemeleri doğrultusunda onaylanırsa yürürlüğe girebilecek.Yetkin çoğunluğun bazı alanlardaki oy etkisinin artırılması gibi değişikliklerde ise Avrupa Konseyi'nin tarafsız karar birliği ya da Avrupa Parlamentosunun onaylaması yeterli olacaktır.

AB VE TÜRKİYE'DE AVRUPA ANAYASASI İLE İLGİLİ YORUMLAR

Avrupa kamuoyunda yapılan bir araştırmaya göre Avrupa Birliği vatandaşlarının %67'si konvansiyon ve hükümetler arası konferans tarafından hazırlanan anayasa fikrini destekliyor. Bu konudaki en büyük destek İtalya,Macaristan ve İspanya'dan geliyor. Katılımcıların %56'sı Hükümetler ve Devletler kurulu tarafından aday gösterilen kalıcı bir Avrupa Konseyi başkanını, %53'ü de Avrupa Dışişleri bakanı önerisini destekliyor.

25 ülkede halkın %11'i anayasa metnini detaylarıyla okumak isterken,%45'i okumak istemiyor, %37'sinin de bir özeti okumaya istekli olduğu kaydediliyor.

Halkın %61'i anayasa hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığını söylüyor. Araştırma dahilindeki sorulara yüksek oranda "bilmiyorum" ve "cevap yok" yanıtlarının alınması bilgi eksikliğiyle, konvansiyonun çıkardığı işten memnuniyetsizlikle veya anayasa düşüncesinin desteklenmemesiyle açıklanabilir.10 Kasım 2003 tarihinde Brüksel'de yayımlanan bu araştırmaya göre eş zamanlı bir referandum ya da parlamenter sürecin başlatılması birlik içinde bir tartışma ortamının sağlanmasına yardımcı olacaktır. Üye ülkeler ve vatandaşları anayasanın tanıtılması konu-

sundaki eksikliğin giderilmesini istedikleri için referandum veya parlamento sürecinin başlatılmasına karşı çıkıyorlar. Daha önce de belirtildiği üzere bu konudaki direnci en çabuk yenen ülkelerden biri olan Litvanya anayasayı meclisinde onayladı. İspanya'da 20 Şubat tarihinde halkoyuna sunulan anayasa % 80 "Evet"le kabul edildi. Bu amaçla bütün üye ve aday ülkelerde bu konuda yoğun bir eğitim faaliyeti sürdürülmekte.

Fransa ise yaz başında anayasayı referanduma sokabileceğini belirtiyor. Bu zamanlamayı yaparken tanıtım ve adaptasyon süreci-

ni göz önüne alırken Türkiye'nin üyelik müzakerelerine Ekim'de başlamasını istemesinin nedeni olarak da halkın anayasa ile Türkiye'nin birliğe üyeliği konusunda ilgi kurmasını istemediğini gösteriyor. Fransa halkının Türkiye'nin üyeliği konusunda rahatsızlıkları bulunuyor. Diğer taraftan İspanya başbakanı José Manuel Barroso da Türkiye'nin üyeliğinin anayasanın kabulüyle karıştırılmamasını istiyor. Avrupa Anayasası konusunda Türkiye'nin endişelerine gelince anayasa ile egemenlik haklarından taviz verileceği görüşü bu konudaki önemli maddelerden biri. Mustafa Kemal Atatürk'ün de

her seferinde belirttiği gibi ülkenin her hangi bir nedenle egemenlik haklarının bırakılması devletin varlığının kaybolmasına neden olacağı görüşü bu durumu net bir şekilde özetliyor. Diğer taraftan anayasada üye devletlerin dini öğelerine saygı duyulacağı belirtilse de anayasanın temel öğeleri bölümünde belirtilen hususla anayasanın Avrupa'nın dini mirası yani hristiyanlık üzerine kurulduğu konusu da ayrıca vurgulanan bir husus olarak karşımıza çıkmakta. Özellikle bu iki noktanın iki tarafın da çıkarlarına uygun bir konsensusla çözümlenmesi, Türkiye'nin çağdaş normlara sahip olması, şimdiki ve gelecek nesillerinin refahı için yapılması gerekenleri yapması, laik-demokratik değerlere sahip çıkmasıyla Avrupa Anayasası iki taraf için de hukukun uygulayıcısı konumuna gelebilir. ■

Volkan TOKUÇ
İşletme (İng.) 2

Kaynaklar:

<http://europa.eu.int/constitution>
<http://www.europarl.eu.int>
<http://www.ntvmsnbc.com>
<http://www.hurriyetim.com.tr>
<http://www.milliyet.com.tr>
<http://www.cnnturk.com.tr>
<http://futurum2005.eun.org/ww/en/pub/futurum2005/misc/register.cfm>

TÜRK MODERNLEŞME PROJESİNDE AB ile MÜZAKERE DÖNEMİ

1 7-18 Aralık 2004 Avrupa Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesinden çıkan, Türkiye ile 3 Ekim 2005 tarihi itibarı ile tam üyelik müzakerelerinin başlanması kararı, ülkenin AB ile kırk yılı aşan siyasi ilişkisini yepyeni bir boyuta taşıdı. Bugüne kadar, ekonomik nedenler, askeri darbeler, din ve kimlik tartışmaları ve Kıbrıs konularında yaşanan onlarca kriz sonucunda Türkiye nihayet müzakerelere başlayarak liberal bir demokrasiye ulaşmak yolunda önemli bir viraajı daha geride bırakacak.

Türk modernleşmesini birkaç başlık altında incelemek mümkün.

1. Dönem: Sıkılgan Modernleşme Aşaması: II. Mahmut'un Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmasıyla başlayan bu dönem Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar sürmüş ve öncelikle Türk idari yapısı Batılı normlara göre şekillenmeye başlamıştır. Elbette proje karşıtlarını da doğurmuş, bu karşıtlık modernleşme konusunda temkinli davranılmasına yol açmıştır.

2. Dönem: Radikal Modernleşme Aşaması: Cumhuriyet'in ilanı ile geçilen bu yeni aşamada idari yapı kökten bir dönüşüme uğrarken, bir toplum mühendisliği projesi de geliştirilerek laik, pozitivist ve rasyonalist vatandaş yaratma çabasına da girilmiştir.

3. Dönem: Popülist Modernleşme Aşaması: 1946 yılından itibaren projenin uygulanmasındaki radikal unsurlar oy kaygısı ile göz ardı edilmeye başlanmıştır.

4. Dönem: Modernleşme Projesinin Aşınma Dönemi: 12 Eylül 1980 darbesi ile atmış yıllık demokratik kazanımlar sekteye uğramış ve projede büyük bir aşınma baş göstermiştir.

5. Dönem: Modernleşme Pro-

jesinin Demokratik Aşaması: Daha önce yaptığım kimi çalışmalarda, projenin demokratik açılımlar konusunda en önemli aşamasına Helsinki (1999) Zirvesi ile geçildiğini vurgulamıştım. Ama gelecekte siyaset bilimciler belki de bu aşamaya müzakerelerin başlaması ile geçilmiş olacağını iddia edeceklerdir.

Müzakereler bir anlamda liberal bir demokrasi olma yolunda evrilen Türkiye Cumhuriyeti'ne yeni bir vizyon, yeni paradigmalara, yeni algılama biçimleri getirecektir. 1999'dan sonra TBMM'nin uzun maratonlarla hayata geçirdiği uyum yasaları dahi Cumhuriyetimizin görünümünü büyük ölçüde değiştirmiş, tabularımızı sarsmaya başlamış, bizi korkularımızla yüzleştirmiş ve pek çok alanda önemli özgürlükler sağlamıştır. Müzakere sürecinde bu kabuk değiştirme daha programlı hale gelecek ve daha yaşanabilir bir ülke olma yolunda önemli adımlar atacağız.

Neleri Müzakere Edeceğiz?

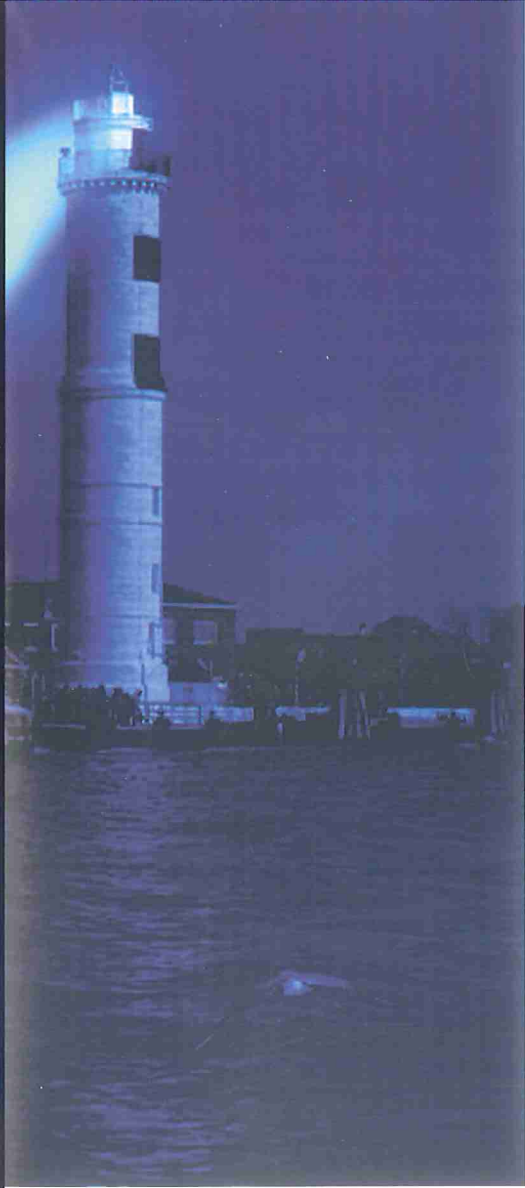
17-18 Aralık 2004 Zirvesinin hemen ardından özellikle Fransa'da Anayasa Referandumunu ile bağlantılı olarak, bazı kaygılar oluşmaya başlamış ve müzakerenin değil tarama sürecinin 3 Ekim 2005'te açılacağı, bu yüzden müzakerelerin en az bir yıl aksayabileceği konuşulmaya başlanmıştır. Ancak tam bu tartışmaların arasında Avrupa Komisyonu'nun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Olli Rehn, Türkiye ile üyelik müzakerelerinin 3 Ekim'de başlayacağına emin olduğunu ve tarama sürecini müzakerelere paralel başlatabileceklerini vurguladı. Bir diğer ön-

ce üye olan ancak Komisyonun yaptığı yeni bir düzenleme ile Türkiye ile müzakerelerde başlıkların kimilerinin parçalanması ve müstakil birer başlık haline getirilmesi kararlaştırıldı.

Bu yeni düzenleme ile bir numaralı müzakere kalemi olan "malların serbest dolaşımı" içerisinde yer alan "kamu ihaleleri"; iki numaralı başlık olan "hizmetlerin serbest dolaşımı" içinde yer alan "bankacılık, menkul kıymetler ve sigortacılık alanına ilişkin mali hizmetlerin serbest dolaşımı" ve "mühendislik, doktorluk gibi serbest meslek sahiplerinin serbest dolaşımı", beş numaralı "şirketler hukuku" içerisinde yer alan "fikri ve sınai mülkiyet hakları"; yedi numaralı başlık olan "tarım"ın içinde yer alan "ortak tarım politikası" ve "gıda güvenliği, bitki ve hayvan sağlığı"; yirmi dört numaralı başlıkta yer alan "Adalet ve İçişleri" içerisinde yer alan "Güvenlik" ve "yargı

ve temel haklar" ayrı birer başlık haline geliyor. Ayrıca "Sanayi Politikası" (15) ve 'KOBİ'ler' (16) başlıkları 'işletme politikası' adı altında tek bir başlıkta birleştiriliyor, "Trans-Avrupa Ağları" adıyla yeni bir başlık açılıyor. Böylece otuz bir olan müzakere başlığı sayısı otuz altıya çıkıyor. Aşağıda yeni düzenleme sonucunda ortaya çıkan müzakere başlıkları yer almaktadır:

- 1 Kamu ihaleleri
- 2 Mali hizmetlerin serbest dolaşımı
- 3 Serbest mesleğin serbest dolaşımı
- 4 Hizmetlerin temini hürriyeti
- 5 Sermayenin serbest dolaşımı
- 6 Şirketler hukuku
- 7 Fikri ve sınai mülkiyet hakları
- 8 Rekabet politikası
- 9 Ortak tarım politikası
- 10 Gıda güvenliği, bitki ve hayvan sağlığı
- 11 Balıkçılık
- 12 Ulaşım politikası
- 13 Vergilendirme
- 14 İktisadi ve parasal birlik
- 15 İstatistik
- 16 Sosyal işler
- 17 Enerji
- 18 İşletme Politikası
- 19 Trans-Avrupa Ağları
- 20 Bilim ve araştırma
- 21 Eğitim ve öğretim
- 22 Telekomünikasyon ve haberleşme
- 23 Kültür ve görsel-işitsel politika
- 24 Bölgesel politikalar
- 25 Çevre
- 26 Tüketicilerin korunması
- 27 Adalet ve içişleri
- 28 Güvenlik
- 29 Yargı ve temel haklar
- 30 Gümrük Birliği
- 31 Dış ilişkiler
- 32 Ortak dış ve güvenlik politikası
- 33 Mali kontrol
- 34 Maliye ve bütçe şartları
- 35 Kuruluşlar
- 36 Diğer

mi, 1929-1950 devletçi ekonomi, 1950-1960 sermaye yetersizliği nedeniyle başarı sağlayamamış yeni bir liberal ekonomi girişimi, 1960-1980 ithal ikamesine dayanan karma bir ekonomi, 1980'den günümüze ardarda krizler ve yüksek enflasyon içinde bir pazar ekonomisi. Bu ekonomik belirsizlik ve istikrarsızlık ekonomik ve idari kurumların da sağlıklı işlemlerini engellemiş ve yapı hantal bir bürokrasinin hüküm sürdüğü bir sorun yumağına dönüşmüştür.

Oysa ki işleyen bir pazar ekonomisinin varlığı üyelik açısından olmazsa olmaz koşullar arasındadır. Bu nedenle müzakere başlıklarının çeşitlendirilmesi Türkiye gibi bir ülke açısından son derece anlaşılabilir bir gelişmedir.

SONUÇ

Her ne kadar Türkiye'nin üyeliği için on-on beş yıl gibi rakamlar telaffuz ediliyorsa da, Birliğin daha önceki genişlemeleri göz önüne alındığında öngörülerin her zaman tam olarak gerçekleşmediği, birçok faktörün genişleme sürecini olumlu yahut olumsuz etkilediği görülmektedir. İngiltere'nin üyeliğinde De Gaulle'un başkanlığı bırakması; Yunanistan, İspanya ve Portekiz'in üyeliğinde ortak tarım politikasından kaynaklanan yeni sorunlar, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin üyeliğinde Soğuk Savaş'ın sona ermesi gibi önceden hesap edilemeyen faktörler süreci etkilemiştir.

Daha açık bir ifadeyle, adayların üyelik sürecindeki performansları kadar, konjunktur de üyeliği etkileyen önemli

bir faktördür. Böyle yaklaşıldığında, Türkiye'nin müzakere sürecinde göstereceği performans kadar uluslararası politikada meydana gelebilecek olası değişimler de Türkiye'nin üyeliğini olumlu ya da olumsuz etkileyebilecektir. Türkiye gibi, sürekli sorun üreten bir coğrafyada bulunan bir ülke için konjunktürel değişimler şaşırtıcı olmayacaktır. Bu nedenle üyelik için bir tarih kestirmek, oldukça temkinli yaklaşılması gereken bir öngörü olacaktır.

Elbette, tam üyeliğe bir amaç değil, Türk modernleşme projesini olumlu etkileyecek bir araç olarak bakan bir yaklaşım açısından bu topraklar üzerinde yaşayan herkes için daha müreffeh ve kaliteli bir yaşam öncelikli hedefdir. Umalım ki müzakere süreci bu toplumsal dönüşümü gerçekleştirebilsin. ■

Dr. Murat Necip ARMAN

D.E.Ü. İşletme Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
Araştırma Görevlisi

1 İlhan TEKELİ; "Türkiye Bağlamında Modernite Projesi ve İslâm", Türk-İş Yılı 97, Küreselleşme ve Siyasal İslâmın Yükselişi: Gelişiminin Tikanmasının Ürettiği Karamsarlık Dosyası, Türk-İş Araştırma Merkezi, Ankara, 1997, s. 416.
2www.abhaber.com/haber_sayfasi.asp?id=3063; "Olli Rehn: Tarama-Müzakere Paralel Başlar", erişim tarihi: 01.02.2005

Böyle bir değişikliğin nedenlerini Türkiye'nin özel koşullarında bulabilmek mümkün. Öncelikle son genişleme ile AB nüfusuna eklenen toplam rakam 75 milyon iken, sadece Türkiye'nin üyeliği bu sayının üzerinde bir rakamı AB nüfusu içine dahil edecek. Yani sadece nüfus açısından bakıldığında bile Türkiye, on yeni üyenin toplamından fazla bir rakama sahip. Diğer önemli faktör ekonomik ve idari yapıdaki sorunların büyüklüğü. Çoğu zaman bir yapıyı baştan oluşturmak, bozuk olan bir yapıyı onarmaktan daha zordur.

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren şu ekonomik aşamalardan geçmiştir: 1923-1929 liberal ekono

AVRUPA BİRLİĞİ, TÜRKİYE; HEKTOR ve AKHILLEUS

(YA DA MASALA HİKAYEYLE CEVAP VERME GEREKLİLİĞİ)

Ünlü Ozan Homeros; İlyada Destanı'nda Yunanlı kahraman Akhilleus ve Truvalı Hektor'un dövüşlerini anlatırken **"Bati, Doğuyu yendi"** tümcesini kullanmıştı. Mustafa Kemal Atatürk'ün; 9 Eylül 1922 sabahı İzmir'e Belkahve'den bakarken **"Hektor'un öcünü aldık"** dediği bilinmektedir. İşte; **"Hektor'un öcünü alan"** çağdaş Türkiye Cumhuriyeti; 1959'dan itibaren bir adım daha ileriye giderek; yaşlı Avrupa'nın kendi arasında önce ekonomik, sonra da siyasi anlamda kurmuş olduğu Avrupa Birliği'ne üye olmaktadır. Truva Atı ile yıkılan Truva; intikamını kendisi AB içinde ABD'nin Truva Atı olarak almak üzeredir? Türk dış politikasının 40 yıldır devam edegelen temel açılımı AB (AET) üyeliğidir. Peki; gerçekten batı (Akhilleus), doğuyu (Hektor'u) içine alacak mı? Ya da, diğer bir deyişle, Türkiye'nin gerek ekonomik, gerek siyasi, gerekse sosyo-kültürel yapısı AB üyeliği için yeterli seviyede mi? Bu soruları sormadan, yani hem tarihsel hem de reel verileri hesaba katmadan dış politika açılımlarına gitmek temel sorunumuz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Başlamadan önce belirtmek istediğim bir nokta var. Yukarıdaki paragraf tarzı ağırdalı cümlelerle devam et-

meyeceğim yazıma. Araştırma görevlisi, ya da akademik sıfatlarla yazılan yazılarda herşey bilimsel ifadelerle açıklanır. Elinizde tuttuğunuz dergi gençlerin çıkardığı bir dergi olduğuna göre ve bu öğrenciler sürekli bu akademik bilgilerle doldurulduğu için; yazımın kalan bölümünde, biraz da yıllardır bizlere AB ve Kıbrıs konusunda anlatılanlara bir tepki olarak hikayeleştirilmiş bir **"tragedya"** okuyacaksınız. Hiçbir akademik alıntının olmadığı, tamamen düze indirilmiş bir AB hikayesi olsun diye çabaladım. Dolayısıyla; bu yazıyı okurken akademik gözlüğünüzü çıkarıp, tamamen derin bir nefes alın; çünkü yazının sonunda ağlanacak halimize hafif bir tebessüm gönde-

receksiniz.

Önce AB maceramızdan başlamak lazım söze. Bir derneğe üye olmak için başvurduğunuz düşünün, ki bir de bu dernek bundan tam 45 yıl önce kurulsun ve siz de ilk başvuranlardan biri olun. Fakat derneği kuran üyeler; sizin üyelik aidatlarınızı ödeyemeyeceğinizi düşünüp, aynı zamanda iç dinamiklerinizin de dernek üyeliğinin gerektirdiklerini başaracak düzeyde olmadığını görerek; size 7 yıllık bir süre veriyorlar ilk aşama için. (Tabii bu arada, bu derneğin soğuk savaş halinde olduğu başka bir üst-dernek daha var. Ve bu derneğin başındaki süper güç, sizin de komşunuz, Ve siz, bu Varşova Paketi dediğimiz üst-derneğe karşı verilen bu savaşta askeri gücünüzle önemli bir silahşörsünüz. Dolayısıyla; halihazırda sizin ekonomik yapınız alt-yapı gelişmesine ayıracak kadar üst düzeyde de değil.)

Bu ilk 7 yıllık süreçte dönelim. Türkiye; Ankara Antlaşması'nı 1963 yılında imzaladı. Tam 7 yıl sonra, 1970'de Avrupa Topluluğu (yani şu bizim başvurduğumuz dernek) Türkiye'ye gelip araştırmasını yaptı ve en kısa süre içinde müzakerelere başlanacağını duyurdu. Ama 12 Mart 1971 muhtırasıyla birlikte, bu dernek bizim yeterli yapıya sahip olmadığı

ğımızın ayırına vardı. Müzakerelere doğal olarak başlanmadı. Derken; yeni hükümetimiz çabaladı ve ikinci bir müzakere tarihi alındı. Ironiktir ki, bu tarihe yaklaşıldığında bir diğer vukuatımızla, 1974 Temmuz ayında Kıbrıs müdahalemizden dolayı, tüm dünyadan dışlandık. 1975 yılında yine bir gelişme olmayınca; dernek üyeleri bize **"bugün git, yarın gel"** dediler ve 7 yıllık süreç tekrar başladı. 1982 hedeflenmişken, artık bu kadar da olmaz ama, 12 Eylül yaşandı bu ülkede...1987 yılında Özal; tam üyelik başvurusu yapmış oldu. Süreç tekrar başladı. Derken; Soğuk Savaş bitti 1990'da. Yani, bizim silahşörlüğümüze ihtiyaç kalmadı. Yani; ekonomik bir topluluk olan AET; adını ve hedeflerini değiştirerek Avrupa Birliği adı altında siyasi, kültürel, sosyal ve ekonomik bir birlik haline dönüşüverdi. Biz; tüm hazırlıklarımızı ekonomik olarak yapmışken (hatırlarsınız, serbest piyasa ekonomisi şahlandı, liberal ekonomi politikalarıyla birlikte Türkiye'de herşey bulunmaya başladı) bir anda adına Kopenhag Kriterleri denen ve **"insan hakları, demokrasi, azınlıklara haklar v.b."** başlıkları içeren yepyeni kriterlerle karşılaştık. Bu dönemde Güneydoğu'da devam eden çatışmayı da gözönüne alırsak eğer; bizim için **"insan hakları ve demokrasi"** geçici olarak rafa kaldırılmıştı. Hatta DEP milletvekillerinin tutuklanması; bizim açımızdan ne kadar doğru olsa da, bir anda kabuk değiştirmiş olan Avrupa ülkelerinin bize daha da soğuk bakmalarına neden oldu. Çiller ve Karayalçın büyük bir **"ekonomik gaflet"**ın altına imza atarak 1995 yılında bizi Gümrük Birliği üyesi yaptıklarında; bugünlerde medyamızda estirilen bu zafer çılgınlıkları aynen duyulmaya başlanmıştı. Size 7 Mart 1995 Hürriyet gazetesi manşetini hatırlatmak isterim: **"BAŞARDIK"**. 18 Aralık 2004 aynı gazetenin manşeti de şuydu: **"BAŞARDIK"**. Neyi başardık? 41 yıl önce üye olmak için başvurduğumuz dernekle üyelik

koşullarını taşıyıp taşımadığımızın anlaşılması için müzakere tarihi almayı başardık. Bu arada; Soğuk Savaş boyunca silahşör olarak karşı durduğumuz Doğu Avrupa ülkelerinin hepsi üye oldular (ve oluyorlar). Ezeli rakibimiz (ki, ben Türkiye ile Yunanistan arasındaki mücadeleyi çocukken sokakta oynadığımız oyunlarda takım kurarken iki çocuğun adım atarak **"aldım verdim ben seni yendim"** demelerine ve hep Yunanistan'ın bizim ayağımıza basmasına benzetirim) Yunanistan ve onun gayrimeşru çocuğu Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, şu anda AB üyesi olan 25 ülkenin 2'si...Bu da bizi; Kıbrıs meselesiyle başbaşa bırakmakta...

Yukarıdaki paragrafta Yunanistan'ın gayrimeşru çocuğu dediğim Güney Kıbrıs'a karşı; bizim de kendi gayrı meşru çocuğumuz var; KKTC. Bizimkinin en büyük eksikliği bizim ona nüfus cüzdanı çıkaramamış olmamız. Dolayısıyla; artık ergen bir çocuk olmasına rağmen, nüfusta kaydı olmadığı için (yani BM'de tanınmadığı için) ne oy kullanabiliyor (BM'de sesini duyuramıyor), ne askere gidebiliyor, ne de bizim gibi derneklere başvurabiliyor. Ama Yunanistan akıllı davranıp (aldım verdim ben seni yendim yapıp) Güney Kıbrıs'ı, 1960 yılında kurulmuş olan Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti adı altında tüm dünyaya tanıttı. KKTC'nin bu bağımsız cumhuriyetten koptuğunu söyledi. Ve biz hiçbirşey, evet hiçbirşey yapmadık... Bugünkü AB'de üye olan Güney Kıbrıs dediğimiz ülke; tüm dünyada Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti olarak tanınıyor; yani 1960'a göre Türklerin ve Rumların ortak yaşadığı ve yönettiği bir devlet....

İşte şimdi de AB bize diyor ki; **"Ben derneğe bu Güney Kıbrıs dediğiniz ergen çocuğu aldım. O da bir dernek üyesi ve onun senin üyeliğini veto etme yetkisi var. Ben ona baskı kuramam, o da eşit üye. Üye olmak için başvurduğunuz derneğin üyelerinden birini tanımazsan o**

derneğe giremezsin. Bu da bizim derneğin kuralı...Tanımazsan üyelik yok."

Biz de şunu DIYEMİYORUZ: **"ben üyelik başvurusu yaptığım da Kıbrıs sorunu yoktu, ayrıca 1960 Garantörlük Antlaşmasına göre bizim üye olmadığımız bir derneğe Kıbrıs üye olamaz. Uluslararası antlaşmaların ihlali sözkonusudur."**

Ne yapıyoruz? Ekim 2005 tarihine müzakere tarihi alıp, bu ara dönemde de Rum tarafını tanıyacağımızı taahhüt edip, ANKARADA 18 ARALIK SABAHİ GÜNDÜZ VAKTİ HAVAI FİŞEK ATIP KUTLUYORUZ. Gündüz vakti havai fişek atma cahilliğini bir kenara bırakın; bizim halkımızın bu olayı milli maça dönüştürüp zafer şeklinde kutlaması bile ne ve kim olduğumuzu göstermiyor mu? Eğer birileri bu halka Kıbrıs'ın tamamen elden gideceğini, serbest dolaşım hakkının verilmediğini, azınlık meselesinin kaşınmaya devam edeceğini söylerse bazı noktalar daha açık olarak anlaşılabilir. Kimse AB üyesi olmayalım demiyor ama olacaksak **"eşit, onurlu, haysiyetli"** bir üye olalım demek kanımca absürd bir tutum olmasa gerek. Son günlerde Sabah Gazetesi bir reklamla gündemde. Mustafa Kemal sözüm ona Avrupa Konseyi'ne bir konuşma yapıyor. Bu konuşma, 1936 yılında Montrö Sözleşmesi sonrasında yaptığı ve **"Türkiye'nin uluslararası toplumun barışçıl bir üyesi"** olduğunu vurgulayan bir konuşmadır. Ama aynı Mustafa Kemal **"Türkiye Cumhuriyeti, bölünmez bir bütündür; tek bir dil, tek bir devlet vardır. Emperyalizme hiçbir şekilde boyun eğilemez. Bağımsızlık benim karakterimdir"** de demiştir. İşte önemli olan bu konuşma metnini AB önüne götürüp esas kimliğimizi ortaya koyarak kutlamalarımızı yapmak. (PERDE) ■

Evren ALTINKAŞ

D.E.Ü. İşletme Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
Araştırma Görevlisi

AVRASYA PERSPEKTİFİNDE

Türkiye-Rusya ve Türkiye-AB İlişkilerine Bir Bakış

UAB Konseyi'nin, Türkiye'nin 3 Ekim 2005'te tam üyelik müzakerelerine başlaması yönünde aldığı karar, kuşkusuz Türkiye açısından yeni açılımların öncüsü olacaktır. Bu açıdan bakıldığında 17 Aralık Zirvesi, bir son değil tam aksine bir başlangıçtır. Türkiye'nin tam üyelik müzakerelerine başlayacak olması hem iç dinamiklerini etkileyecek hem de dış politikası açısından önemli değişiklikler getirecektir. Türkiye içinde bulunduğu Avrasya coğrafyasında milli çıkarları bağlamında çok boyutlu bir dış politika izlemektedir. Bir diğer deyişle Büyük Ortadoğu olarak adlandırılan bu coğrafyada hiçbir ülke Türkiye kadar çok boyutlu ve dinamik bir dış politika izleme mecburiyetinde değildir. Türkiye bir yandan yüzünü batıya çevirmiş Avrupa Birliği'ne tam üye olmaya çalışırken bir yandan da Avrasya Bölgesi'ndeki etkinliğini artırarak devam ettirmeye çalışmaktadır. İşte bu noktada Rusya Federasyonu, Avrasya bölgesinde Türkiye için çok faydalı bir ortak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'nin içinde bulunduğu jeopolitiğin ve çok boyutlu dış politika izleme mecburiyetinin anlaşılması açısından **"Avrasya"** tanımının irdelenmesi gerekmektedir. Avrupa kıtası coğrafi açıdan, Asya'nın bir yarımadasıdır. Asya bu yarımadası ile birlikte Avrasya diye anılmaktadır. Diğer bir deyişle Avrasya, Asya ve Avrupa kıtasının bütünüdür. **"Avrupa'nın doğusunda Güney Karpatlar'dan başlayarak ve Dinyeper Valdai Seliger tepelerini aşarak batı kısmında kalan Piskoy gölüne doğu kısmında kalan Volga boyunca devam ederek Çerski Dağları'ndan Kamçatka Yarımadası'na**

uzanan geniş bir coğrafya, Kuzey Buz Deniz'i'nden Tibet Platosuna uzanan kara parçasını da içine almaktadır". Dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 75'i Avrasya'da yaşamaktadır ve hem ekonomik girişimler hem de yer altı zenginlikleri bakımından dünyanın önemli zenginliklerinin de çoğu bu coğrafyada bulunmaktadır. Avrasya dünya GSMH'nin yüzde 60'ına ve bilinen enerji kaynaklarının yüzde 75'ine sahiptir; dünya petrolünün yüzde 67'si, doğalgazın ise yüzde 40'ı bu bölgede bulunmaktadır.

Avrasya'daki yeni yaklaşımların ve politikaların değişim hızı, Sovyet sonrası dönemde oldukça artmıştır. Bunun nedeni de bölgeye egemen olacak gücün, dünyanın en ileri ve en verimli üç bölgesinden ikisini kontrol edebilme şansına sahip olacak olmasıdır. Türkiye'nin bu bölgede etkinliğini artırması kendisine AB ve ABD ile ilişkilerinde destek sağlayabilecek önemli bir etmendir. Kaldı ki Türkiye'de bazı kesimlerce iddia edildiği gibi Türkiye'nin AB dışındaki bazı devletlerle ortaklık kurması, kendisini tam üyelik hedefinden saptırmayacaktır. Aksine bu yöndeki ilerleyişinde olumlu katkılar sağlayacaktır. **"Avrupa Birliği'ne tam üyelik ve 'Avrasya'nın merkezindeki kilit konumumuzun vurgulanması' olarak ifade edilebilecek hedefler, karşı olmaktan çok tamamlayıcıdır ve karşılıklı olarak birbirlerini pekiştirirler."** Başbakanlık başdanışmanı olan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun belirttiği üzere Asya'da Türk-Rus rekabeti yerine iki ülkeye ortak çıkar sağlayacak politikalar güdülmelidir. Türkiye; NATO'daki varlığı ile Atlantik ilişkilerini, AB'ye tam üyelik uğraşları ile Avrupa perspektifi-

ni, Rusya ile ilişkileri ile ise dış politikasındaki Avrasya boyutunu sürdürmeye çalışmaktadır. Avrupalı, Akdenizli, Balkan, Kafkasyalı ve Orta Doğulu kimliğimiz ve Balkanlardan Orta Asya'ya yayılan geniş tarihi ve kültürel coğrafyamız çok boyutlu dış politika hedefini aynı zamanda takip etmemize imkan vermektedir. İsmail Cem'in ifadelerine göre, tüm toplumlarda, tarihten ve paylaşılan coğrafyadan bir veya birkaç uygarlığın izlerini bulabiliriz ancak Türkiye örneğinde ise sayısız uygarlıktan söz etmek mümkündür. Türkiye'nin söz konusu yeni dış politika açılımının uygulamada da somut sonuçlar verdiği görülmektedir. Türkiye, üç Orta Asya Cumhuriyeti ile güvenlik alanında işbirliği anlaşmalarına imza kazanmıştır. Bu durum, Gürcistan ve Azerbaycan için de geçerlidir. Suriye ve İran gibi Güney ve Doğu komşularımızla geleneksel olarak gergin olan ilişkilerimiz de, özellikle ekonomik alanda iyileşme göstermiştir. Yaklaşık 70 ülke ve 50 Dışişleri Bakanının katılımı ile gerçekleştirilen İKÖ-AB Ortak Forumu sembolik açıdan büyük değer taşımaktadır. Türkiye'nin

Afganistan'da konuşlandırılan Uluslararası Güvenlik Yardım Gücü'nün (ISAF) komutanlığını devralması bu alanda gösterilebilecek diğer bir somut örnektir. Nihayet, Rusya Federasyonu ile imzalanan Avrasya'da işbirliğine ilişkin siyasi ve ekonomik eylem planı söz konusu gelişmeleri tamamlamaktadır. **"Türkiye bölgede elde edeceği destekle Avrasya'daki bölgesel liderliğini küresel anlamda faydalı bir değere ve kazanıma dönüştürebilecektir"**. Rusya Federasyonu açısından bakıldığında da durum pek farklı değildir. Rusya'da da Avras-

ya Bölgesine ve burada hakim güç olarak yer almaya verilen önem oldukça büyüktür. **"Rusya'nın gerek ekonomi gerekse güvenlikle ilgili hayati çıkarları bu bölgelerdedir. Bilindiği gibi, hem Rusya, hem Türkiye, hem de Orta Asya Cumhuriyetleri AGİT ve Avrupa Konseyi üyeliğinden dolayı Avrupa'nın da ayrılmaz birer parçası olmuştur. Bunun için Avrupa ve Asya'yı sürdürülebilir güvenlik ve ekonomik gelişme bölgesi yapmak güncel ve ulaşılabilecek ortak bir amaçtır."** Unutulmamalıdır ki Avrasya, uluslararası düzeyde çok sayıda jeopolitik ve jeostratejik soruna sahne olmaktadır. Hazar havzasında bulunan zengin doğalgaz ve petrol kaynaklarının nakli, Kafkasya'daki ulusal ve etnik anlaşmazlıklar ile sınır ihtilafları, Afganistan'ın istikrara kavuşturulmasına ve yeniden yapılandırılmasına ilişkin çabalar ve Irak sorunu bu alandaki başlıca meseleleri oluşturmaktadır.

Rusya Federasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 16 Kasım 2001'de New York'ta imzalanan **"Avrasya İşbirliği Eylem Planı"** şu konularda işbirliğini hedeflemektedir: Balkanlar, Güney Kafkasya, Orta Asya, Afganistan, Kıbrıs, Orta Doğu, Irak, Karadeniz Bölgesi, Akdeniz Konuları, Güney Kafkasya ve Orta Asya'da İşbirliği Girişimleri, Uluslararası Kuruluşlarda Avrasya Konularında İşbirliği ve Kapsamlı Avrupa Güvenlik Yapısı Konusu. Buna ilaveten iki ülke uluslararası terörizmle birlikte mücadele etmeyi kararlaştırmışlardır. Dışişleri Eski Bakanı İsmail Cem, Türkiye'nin AB üyeliğini gerçekleştirilmesi gereken iki büyük amacından biri olarak nitelemiştir. Cem'e göre diğer amaç ise Avrasya bütünü'nün merkezinde, belirleyici bir ülke olmaktır. Türkiye, 700 yıldır Avrupalı olan bir ülkedir. Tarihi, coğrafyası ve kültürüyle Avrupalı olan Türkiye, hem Avrupalı hem de Asyalı olmanın büyük avantajına sahiptir. **"Felsefi temelleri Batı Avrupa'da iki dünya savaşı arasında mülteci durumunda bulunan Rus aydınları tarafından oluşturulan 'Avrasyacılık' düşüncesi, 2000'li yılların Rus aydınları tarafından SSCB'nin dağılması sonrası hem Rusya'nın federal yapısını muhafaza edecek,**

hem eski SSCB ülkeleri arasında ve hem de Türkiye'den Çin'e kadar Asya kıtasındaki komşu ülkelerle ortak payda yaratacak yeni bir zemin arayışı olarak görülmüştür".

Planda çok kutuplu uluslararası ilişkilerin tesisine ve Birleşmiş Milletlerin rolünün güçlendirilmesine ve ortak bir Avrupa coğrafyasının oluşturulmasına katkıda bulunulması istekleri de yer almıştır. Çok kutuplu uluslararası ilişkilerin oluşturulması hiç şüphe yoktur ki dünya üzerinde yaşayan toplumların, devletlerin ve barışçı bir ortamın bekası açısından hayati bir öneme sahiptir. Soğuk savaş sonrasında oluşan ve halen devam etmekte olan tek kutuplu dünya düzeninin vardığı noktayı ve yarattığı olumsuz koşulları görmek için Irak'taki son durumu değerlendirmenin yeterli olduğu kanısındayım. Türkiye 41 yıllık Avrupa Birliği macerasının son dönemine girmiş bulunmaktadır. Avrupa Birliği giderek oluşturduğu kurullar ve kurumların yardımı ile geleceğin Avrupa'sını hazırlamakta, yeni oluşturulan fakat henüz onaylanmayan Avrupa Anayasası ile de geleceğin Avrupa Birleşik Devletleri'nin temellerini atmaktadır. Küreselleşme sürecinde Türkiye açısından bir yandan Avrupa Birliği ideali öncelikli önemini sürdürürken, bir yandan da Avrasya süreci gündeme gelmiştir. Türkiye her iki sürecin tam ortasında kalmıştır. Bu konudaki düşünceler genelde ikiye ayrılmaktadır. Birincisi, Türkiye'nin AB'ye kesinlikle üye olamayacağını ve bu nedenle de Avrasya bölgesinde liderliği elinde tutup bu bölge üstünde yoğunlaşmasını savunanlardır. İkinci olarak ise Dışişleri Eski Bakanı İsmail Cem gibi düşünenlerdir. Cem'e göre Türkiye 700 yıldır Coğrafi olarak Avrupa'da bulunmaktadır ve bunun son 80 yılı Atatürk'ün gösterdiği batılı medeniyetleri yakalama hedefi ile geçmiştir. Yalnız burada Cem'in altını çizdiği bir husus vardır ki kanımca da çok önemlidir. Cem, Türkiye'nin AB hayalinin ve Avrasya'da lider ülke konumunda olup bu bölge ile de yakından meşgul olmasının birbirini tamamlayan hedefler olduğunu belirtmiştir. Avrasya bölgesinde lider ve güçlü konumda olacak olan Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde daha güçlü ve daha dik bir duruşa sahip olacağıdır. AB'ye

dahil olmanın önemli bir yolu da Türkiye'nin bölgesinde güçlü ve itibarlı bir ülke olmasından geçmektedir. Bölgesinde öncü olan, güçlü Türk Devleti, AB ile ilişkilerinin her boyutunda daha rahat hareket edebilir hale gelecektir.

Unutulmamalıdır ki Avrupa Birliği bir uygarlık projesidir. Atatürk'ün gösterdiği modernleşme hedefinin bir sonucudur. Türkiye tam üye olsun veya olmasın bu yolda ilerleyerek muasırlaşma hedefine ulaşacaktır. Avrupa Birliği üyeliği, Türkiye'nin içselleştirmesi gereken bir toplumsal dönüşümü gerektirmektedir. Bu durumu, salt bir dış politika meselesi olarak açıklamak mümkün değildir. Bu bağlamda Türkiye'nin Avrasya bölgesindeki kazanımları, Avrupa Birliği idealine rakip veya alternatif değildir. Türkiye ve Rusya Federasyonu, coğrafi konumları, tarihleri ve kültürleri ile Avrupa ve Asya arasında kalmış iki önemli ülke olarak tarihte ilk defa yaşam alanları olan Avrasya coğrafyasında çatışma girişimlerini bırakmış ve çok boyutlu bölgesel ortaklığa yönelmişlerdir. Söz konusu ikili ortaklıktan elde edilen kazanımlar yalnızca siyasi alanda değil aynı zamanda ekonomik alanda da neticeler vermektedir. Türkiye'yi içine alan bir AB'nin, Ortadoğu'da, Orta Asya'da ve Kafkaslar'da daha güçlü roller üstlenebileceği tartışmalarının gündemde olduğu şu dönemde Türkiye-Rusya ilişkilerinin olumlu seyri, AB'ye üyelik sürecinde Türkiye'ye önemli katkılar sağlayacaktır. Putin ve Erdoğan'ın son ziyaretlerinde de görüldüğü üzere Türkiye bu doğrultuda yol almaktadır. Türkiye; Brzezinski'nin **"Büyük Satranç"** olarak nitelendirdiği küresel jeopolitikte sağlam ve istikrarlı bir ülke olabilmek için dengeli ve paralel bir dış politika izlemelidir.

Kısaca Türkiye tarihten gelen bağlarını iyi kullanarak Avrasya bölgesinde lider konuma gelip bundan kendisine çok faydalı kazanımlar elde edebilir ve bunu yaparken de AB ile ilişkilerini daha sağlam bir zemin üstüne kurup, tam üyelik hedefine emin adımlarla ilerleyebilir. ■

Tuğcan DURMUŞLAR

D.E.Ü.İşletme Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
Araştırma Görevlisi

AB: 45 Yıllık Serüvenimiz

Bir devlet politikası olarak AB'ye tam üyelik hedefi yıllardır Türkiye gündeminin değişmez maddesi oldu. Osmanlı Devleti dönemi batılılaşma hareketlerini bu sürecin bir parçası saymazsak bile; yine de çok uzun bir zaman dilimini görmemiz mümkündür. AB yolunda gerçekten çok geciktik. Pekala neden? Biz mi çağdaşlaşamadık; yoksa onlar mı bizim üyeliğimizde içten değildiler? Nedenler çoğaltılabilir; ancak süreç bizim neler gerçekleştirdiğimizi, AB'nin yapısını, amacını ve tarihi gelişimini irdeleyerek anlaşılabilir. AB bir uygarlık tasarısı olarak düşünülürse bizim orada bulunmamızın gerekliliği anlaşılabilir.

Avrupa Birliği oluşuyor

Avrupa bütünleşmesi Roma İmparatorluğu'ndan yüzyıllar son-

ra ilk olarak 1948 yılında başlar. 1948 yılında "Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EOEC)" kurulur. İkinci Dünya Savaşı'nın harap ettiği Avrupa'nın bir araya gelip çağdaş, demokratik ve kültürel ölçütler altında bütünleşmesinin zorunluluğu kavranmış ve 5 Mayıs 1949'da Sovyet Bloku ülkelerine karşı diğer Avrupa ülkeleri biraraya gelerek "Avrupa Konseyi Statüsü"nü imzalamışlardır. Birlik olarak Avrupa bütünleşmesi düşüncesiniyse 9 Mayıs 1950 günü Fransız Dışişleri Bakanı Schuman ifade etmiştir. "Schuman Planı" diye adlandırılan bu açıklamada Schuman, başta Fransa ve Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerini kömür ve çelik temelinde ekonomik bir bütünleşmeye davet ediyordu. Bundan dolayı her yıl 9 Mayıs, "Avrupa Günü" olarak kutlanır. Schu-

man Planı sonuç vermiş, plan kaynak alınarak 18 Nisan 1951 yılında Paris'te Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg "Avrupa Kömür ve Çelik Birliği Antlaşması"ni imzalamışlardır. Bu antlaşma 23 Temmuz 1952'de yürürlüğe girmiş, 20 Temmuz 2002'de birliğin AET'ye katılmasıyla son bulmuştur. Daha sonra Avrupa ülkeleri iki yeni topluluk oluşturmuştur.

25 Mart 1957'de biraraya gelen altı ülke Roma Antlaşması ile "Avrupa Ekonomik Topluluğu" ve "Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu" diye iki topluluk kurar. "Ortak Pazar" kavramı burada ortaya çıkmıştır. 1967'de ise bu üç topluluk Füzyon Antlaşması çerçevesinde "**Avrupa Toplulukları**" adıyla birleştiriliyor.

1 Temmuz 1967'de imzalanan bu antlaşma ile Avrupa Toplulukları Konseyi ve Avrupa Toplulukları Komisyonu ile AT oluşturuldu. Bir yıl sonra, 1 Temmuz 1968'de, üyeler arası ticaretin önündeki miktar ve gümrük kısıtlamalarının kaldırılması ve üçüncü ülkelere karşı ortak bir gümrük tarifesi benimsenmesi kabul edilmiştir. "Gümrük Birliği" ve "Tek Pazar" anlayışı burada oluş-

tu. Tek Pazar uygulaması hakkında AT Komisyonu tarafından 1985'te "Beyaz Kitap" yayınlandı. 1987'de AT Konseyi tarafından "Beyaz Kitap" temel alınarak "Avrupa Tek Senedi" onaylandı. Bu antlaşmayla topluluk antlaşmaları düzenlendi ve ekonomik ve parasal birlik hedeflendi. 9-10 Aralık 1991 tarihlerinde Maastricht Zirvesi yapıldı. Burada 53 maddelik yeni ekonomik kriterler getirildi. Bu kriterler topluluk üyesi ülkelerin parasal ve ekonomik birlik üyeliği için gereken kriterler olarak belirlendi. 7 Şubat 1992'de "Maastricht Avrupa Birliği Antlaşması" imzalanarak diğer üç topluluğa ek olarak AB kuruldu. 1 Kasım 1993'te yürürlüğe giren bu antlaşma "**antlaşmaların antlaşması**" olarak anılır. 22 Haziran 1993'te gerçekleştirilen zirvede adaylar için birliğe üyelik koşullarını belirleyen "Kopenhag Kriterleri" belirlendi. 26 Şubat 2001'de ise "**Nis Antlaşması**" ile toplam 27 üye ve üye adayı ülke için kurumların yapısı yeniden şekillendi. Yani Türkiye dahil edilmedi.

Kurumlar ve hükümetler arası uyumsuzlukların çözümü için Avrupa Konvansiyonu veya Avrupa Kurultayı, kuruldu. İlk başkanı eski Fransız Cumhurbaşkanı Valery Giscard d'Estaing oldu ve 28 Şubat 2002'de göreve başladı. Türkiye dahil 28 ülkenin hükümet temsilcileri, Avrupa Parlamentosu'nu temsilen 16 üye ve AB Komisyonu'ndan 2 üye ile toplam 46 üyeden oluşturuldu. Çeşitli genişleme dalgalarından sonra son olarak 1 Mayıs 2004'te 25 üyeliğe sahip AB, 2007'de Bulgaristan ve Romanya'nın tam üyeliklerini öngörüyor.

Son aday ülke ise Türkiye ve bir de adaylığı tartışılan Hirvatis-tan var. AB şu kurumlardan oluşuyor: Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği Komisyonu, Avrupa Parlamentosu Adalet Divanı, Sayıştay, Ekonomik ve Sosyal Komite, Bölgeler Komitesi ve Avrupa Yatırım Bankası.

Türkiye ve AB

Türkiye ilk olarak Avrupa bütünleşmesine 8 Ağustos 1949 tarihinde daha önce imzalanmış bulunan Avrupa Konseyi Statüsü'nü imzalayarak dahil oldu. Avrupa Konseyi üyesi olan Türkiye yine bu konseyin kurumlarından biri olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyacağını da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalayarak teyit etti. Daha sonra 31 Temmuz 1959'da Türkiye 1958 yılında Roma Antlaşması'yla oluşturulan AET'ye girmek için müracaat etti. Türkiye'nin başvurusunun ardında iki neden vardı: Uzun dönemde Batı Avrupa'da kurulabile-

23 Kasım 1970'te ise "Katma Protokol" imzalanmış ve 1 Ocak 1973'te yürürlüğe girmiştir. Bu protokol, Türkiye-AB gümrük birliğinin tamamlanmasına ilişkin koşulları belirler ve mevzuat uyumu, malların serbest dolaşımı, ticaret politikası, ortak tarım politikasına uyum ve tercihli tarım ürünleri rejimi, gümrüklere ilişkin hükümler, fikri, sınai ve ticari mülkiyetin korunması, rekabet kuralları, devlet yardımları, tekel-ler, kamu alımları ve vergilendirme gibi konuları düzenler. Ancak ilişkiler, bu dönem Türkiye iç siyasetinin çok karışık olması yüzünden hep darbe yer. 1973 seçimlerinden galip çıkan CHP, Mil-

cek siyasal bir birliğin dışında kalmama arzusu ve gümrük birliği içinde Yunanistan'a verilecek ticari tavizlerden de yoksun kalmama isteği. Türkiye ile AET arasındaki görüşmeler dört yıl sürmüştür ve 12 Eylül 1963'te yürürlük tarihi 1 Aralık 1964 olmak üzere Ankara Antlaşması imzalanmış ve bir "ortaklık" kurulmuştur. Antlaşmanın 28. maddesinde "Antlaşmanın işleyişi, topluluğu kuran antlaşmadan doğan yükümlülüklerin tümünün, Türkiye tarafından üstlenebileceğini gösterdiğinde, akit taraflar, Türkiye'nin topluluğa katılması olanağını incelerler" hükmü yer almıştır.

li Selamet Partisi ile koalisyon hükümeti kurmuştur. Başbakan Bülent Ecevit ve yardımcısı Necmettin Erbakan karışıklıkları önlemek için 1974'te Kıbrıs Barış Harekati'nı gerçekleştirmiştir. Ardından buna bağlı olarak Yunanistan'daki "**Albaylar Cuntası**" son bulmuş ve demokratik düzene geçilmiştir. Yunanistan, 12 Haziran 1975 tarihinde AET'ye tam üyelik başvurusunda bulunmuş, Türkiye'den de aynı başvuru beklendiyse de başvuru gelmemiştir. 25 Aralık 1976'da Birinci Milliyetçi Cephe Hükümeti, Katma Protokol'ün verdiği yetkiyle ilişkileri dondurmıştır. 1977

ve 1978'de de Ecevit hükümeti ilişkileri dondurmıştır. "Onlar ortak oldu, biz pazar" sloganı bu dönemde kullanılmıştır. Hatta daha sonra 9 Ekim 1978 tarihinde Bülent Ecevit başkanlığındaki CHP hükümeti 5 milyar USD karşılığı ilişkileri 5 yıl süreyle dondurma teklifi götürmüş, ilişkiler dondurulmuş; fakat paralar alınamamıştır. Ardından gelen İkinci Milliyetçi Cephe Hükümeti'nin dışişleri bakanı Hayrettin Erkmen'in AET'ye tam üyelik başvurusu için 1980 yılındaki çabaları sonuç vermemiş, Erkmen MHP'nin de desteklediği MSP'nin verdiği önergeyle bakanlıktan düşürülmüştür. 12 Eylül 1980 darbesi ile de ilişkiler tamamen kopmuştur. Yunanistan'ın AT'deki Türkiye karşıtı çalışmaları ve Doğu Bloku ülkelerinin yavaş yavaş değişmeye başlaması Türkiye'yi iyice geriye itti. Ancak 14 Nisan 1987 tarihinde Turgut Özal döneminde Türkiye tam üyelik başvurusunda bulundu ve bu da AT tarafından reddedildi. Ardından tam üyeliği alamayan Türkiye, 6 Mart 1995 tarihli Ortaklık Konseyi Kararı ile 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren olmak üzere Gümrük Birliği kapsamına alındı. OKK, sanayi ürünlerini, işlenmiş tarım ürünlerini ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu kapsamındaki ürünleri içeriyordu; ancak Türkiye'nin daha rahat rekabet edebileceği tarım ürünleri ve hizmetlerin serbest dolaşımı kapsam dışındaydı. Ayrıca Türkiye, oluşturulacak Gümrük Birliği ile

üçüncü ülkelerden Türkiye'ye girecek ürünlere AT kurumları tarafından belirlenmiş Ortak Gümrük Tarifesi'ni uygulama sözü vermiştir. Burada tek taraflı bir egemenlik devri söz konusudur. Üstelik 1997'deki Lüksemburg Zirvesi'nde kriterleri yerine getirmeyen ülkelere tam üyelik müzakerelerine başlama tarihi verilirken Türkiye geri çevrildiği gibi bir de önüne yapması gerekenler hakkında bir liste kondu. İlişkiler yeniden gerilmişti. Türkiye şartlarını reddetti ve ilişkileri dondurma kararı aldı. 1999 Helsinki Zirvesi'nde ise Türkiye resmen tam üye adayı ülke ilan edildi ve AB Komisyonu'na Türkiye için bir "Katılım Ortaklığı Belgesi" hazırlaması görevi verildi. Bu belge daha sonra 2000 yılında Nis Zirvesi'nde onaylandı ve Türkiye bunu izleyeceği bir "Ulusal Program" ilan etmiştir. Bu çalışmaların sonucu olarak 27 Haziran 2000'de TBMM, AB Genel Sekreterliği kurulmasını kararlaştırdı. Avrupa kamuoyunda da Türkiye hiç bu kadar yoğun tartışılma-

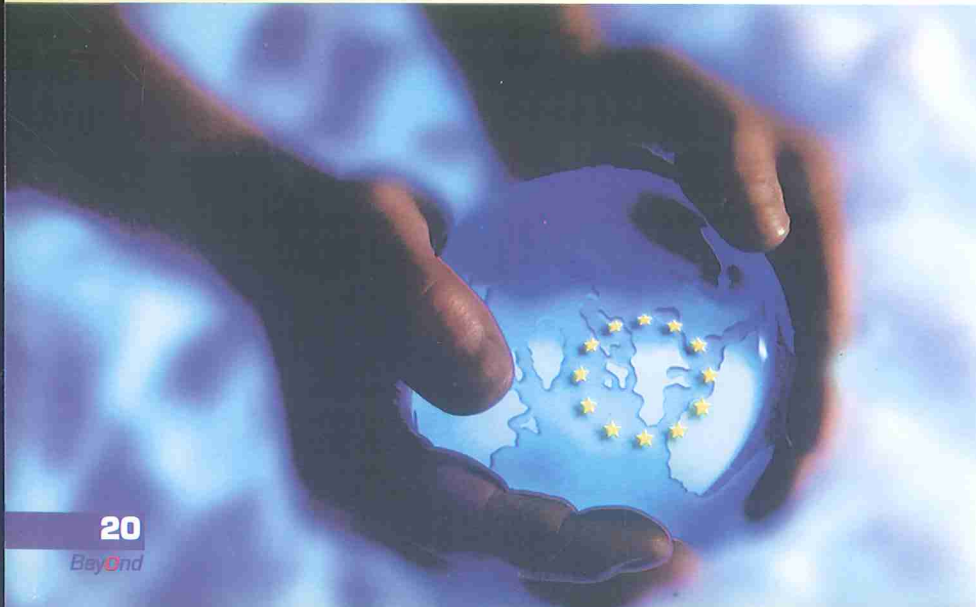
mıştı. Yeni süreçte Ekim ayındaki Türkiye hakkındaki ilerleme, etki ve tavsiye raporlarına da dayanarak müzakerelere başlama tarihi biraz geç de olsa verildi. Ancak Ermeni soykırımını kabul etme, Kıbrıs Rum Kesimi'ni Kıbrıs olarak tanıma, PKK ile ateşkes yapma ve gerillalara af getirme ve dini azınlıklara yenilerinin eklenmesi gibi ağır koşullar ufukta bizi bekliyor. Bu da Avrupa'nın samimiyeti hakkında bizi şüpheye itiyor. Görüldüğü gibi ilişkilerimiz defalarca dondurulmuş ve tekrar normale dönmüştür. O yüzden Kopenhag kriterlerini yerine getiren Türkiye, yeni ödünlere karşı da tavrını göstermelidir. Yoksa ucu sınırı belli olmayan, anında bir üye tarafından kesilebilecek müzakereler için geri dönülmez adımlar atılmış olur. Demokratik açılımlar ise sürmeli, üye olamayacak olsak dahi kendi yurttaşlarımız için bu adımlar atılmalıdır. ■

Coşkun MUSLUK

Uluslararası İlişkiler (İng.) 2

Kaynakça

- 1- "Türkiye için AB'den tarih alacak?" ÖZKORAY, Erol
- 3- "GATT Dosyası" GATT
- 4- "Türkiye'nin sömürge yükümlülükleri" EVRENSEL, 12 Aralık 1999
- 5- "Avrupa Konseyi Statüsü" Londra,
- 6- "Turkey's pre-accession strategy" <http://eu.europa.int>
- 7- "Ankara Anlaşması: Türkiye-AET Ortaklığı" 8- "Türkiye'nin katılımına ilişkin Komisyon tavsiyesi" Avrupa Toplulukları Komisyonu, Brüksel, j
- 9- "Helsinki Zirvesi Başkanlık Sonuç Belgesi", 10- "Kopenhag Kriterleri" Kopenhag,
- 11- "Maastricht Kriterleri" Maastricht,
- 12- "Türkiye'nin üyeliği perspektifinden kaynaklanan hususlar hakkında Komisyon birimleri çalışma belgesi" AB Komisyonu, Brüksel, 6 Ekim 2004, AB genel Sekreterliği tercümesi

KALİTE FONKSİYON GÖÇERİMİ

TÜRKİYE'DE!..

Kalite Fonksiyon Göçerimi (KFG), müşteriyi tatmin etmek ve müşterinin taleplerini tasarım hedeflerine ve üretim sırasında kullanılacak başlıca kalite güvence noktalarına dönüştürmek için tasarım kalitesini geliştirmeyi amaçlayan bir yöntemdir. En genel anlamda, müşterinin sesini yani kalite algısını teknik bir sistemle ürün tasarım özelliklerine dönüştürerek ilgili pazar ortamına en uygun ürünü geliştirmede kullanılan ileri düzey bir tekniktir. 1960'larda Dr. Yoji Akao tarafından Japonya'da geliştirilen KFG'nin kullanım alanı, değer mühendisliği, yeni teknolojiler, güvenilirlik, darboğaz yönetimi gibi konularla bütünleştirilmesiyle bugün büyük ölçüde genişlemiştir.

Dünyadaki uygulamaları hızla artan KFG, üretimde elektronik tüketim malları, ev eşyaları, giyim, entegre devreler, tarım makineleri, sentetik kauçuk üretimi ve inşaat donanımı gibi alanlarda kullanılırken, yüzme okulu ve perakende alışveriş merkezleri gibi yerlerin tasarımında ve apartman yerleşimlerinin düzenlenmesinde hizmet tasarımcıları tarafından da başarılı bir şekilde kullanılmaktadır. Ülkemizde de hem akademik alanda hem de iş dünyasında KFG'ye olan ilgi ve KFG uygulamaları hızla artmaktadır.

Neden Kalite Fonksiyon "Göçerimi"

Kobe tersanelerinde geliştirilen yöntemin orijinali yani Japoncası : "Hin Shitsu Ki Nou (ya da Ki No) Ten Kai" olarak bilinmektedir (Guinta ve Praizler, 1993, ss.4-5; Revelle, 1998, s. 6; Cohen, 1995, s.17). Bu isim, İngilizce'ye "Quality Function Deployment" olarak tercüme edilmiştir.

Japonya'da her sözcük çeşitli anlamlar taşıyabildiğinden, İngilizce'ye yapılan tercüme aslında tam olarak yöntemin orijinal adının verdiği anlamı karşılayamamaktadır. Zira her bir Japonca terime karşılık birden fazla İngilizce terim karşılık gelmektedir. Yöntemin adı bir de İngilizceden Türkçe'ye tercüme edildiğinde; her sözcüğe daha fazla anlam yüklenmektedir.

Yöntemin adından anlaşılması gereken; ürün ya da hizmette müşterilerin bulunmasını istedikleri ve ihtiyaç duydukları niteliklerin, bu nitelikleri yerine getirecek ya da gerçekleştirecek fonksiyonlara dönüştürülüp, bu fonksiyonları gerçekleştirme görevinin örgüt içindeki uygun birimlere aktarılmasıdır.

Kalite Fonksiyon Göçerimi'nin Türkçe'ye tercümesi yapılırken, Kalite ve Fonksiyon kelimeleri dilimize yerleşmiş olduğundan ve daha fazla anlam kaybını önlemek için yalnızca "deployment" sözcüğünü karşılayacak bir sözcük arayışına gidilmiştir.

Japonca'da "deployment" yani "ten kai"; İngilizce'deki tanımından daha geniş bir anlam ifade eder: "Faaliyetlerin genişletilmesi" (Kogure ve Akao, 1983, s.26). Bu sözcüğün yerine getirilebilecek en

iyi sözcük "göçerim"dir. Zira KFG'nin yaptığı iş; esas itibarı ile her aşamada en önemli kriterlerin belirlenmesi ve bunları gerçekleştirmek için yapılması gerekenlerin bir sonraki aşamada bulunan; kişilere, parçalara, fonksiyonlara, planlara vb. atanması ya da göçerilmesidir (Göçerim sözcüğünün içerdiği anlam "yetki göçerimi" terimi düşünüldüğünde daha iyi anlaşılacaktır).

Kalite Fonksiyon Göçerimi

Kalite Göçerimi kavramından ilk kez 1960'lı yılların sonlarında söz edilmeye başlanmıştır. Bu konuda yazılan ilk makale, "Yeni Ürün Geliştirme ve Kalite Güvence: Bir Kalite Göçerim Sistemi" (Development and Quality Assurance of New Products: A System of Quality Deployment) 1972'de Standardization and Quality Control adlı dergide yayınlanmıştır (Akao, 1988, s.xvii). 1960'lı yılların sonlarında Japonya; dünyanın düşük maliyetle çelik üreten ülkelelerinden biri haline gelmiş ve bu avantajını; stratejik sanayileşme planlarını gemi endüstrisine odaklayarak kullanmaya karar vermiştir. 1970'lerin başında da bu sa- yede "dünyanın süper tanker kargo gemileri üretimindeki lideri" ün-

Tablo 1: "Göçerim" Sözcüğünün Japonca Anlamı

Japonca	İngilizce	Türkçe
Ten kai	Deployment	Yayıma
	Diffusion	Gelişme
	Development	Evrime
	Evolution	Açılma
		Göçerim

Not: Tablonun hazırlanmasında (Guinta ve Praizler, 1993, ss.4-5; Revelle, 1998, s.6; Cohen, 1995, s. 17) den faydalanılmıştır.

vanını almıştır. Süper tanker üretimi önemsiz gibi görünmesine rağmen, çok karmaşık motor, manevra ve denge sistemlerini gerektirdiğinden aslında sanıldığından daha güçtür. Bu tankerlerin boyutları bazen üç futbol sahası uzunluğuna varabilmektedir. Bu nedenle, tanker üretimi pek çok ürünün tersine, bir üretim hattı üzerinde gruplar halinde değil projelendirilmiş tekil parçalar şeklinde gerçekleştirilmektedir. Genellikle her seferinde bir adet sipariş edilir ve her müşterinin farklı kargo taşıma ihtiyaç ve istekleri vardır. Bahsedilen tüm nedenlerden dolayı, süper tanker üretmek lojistik bir kabus olabilmektedir (Guinta ve Praizler, 1993, s.1).

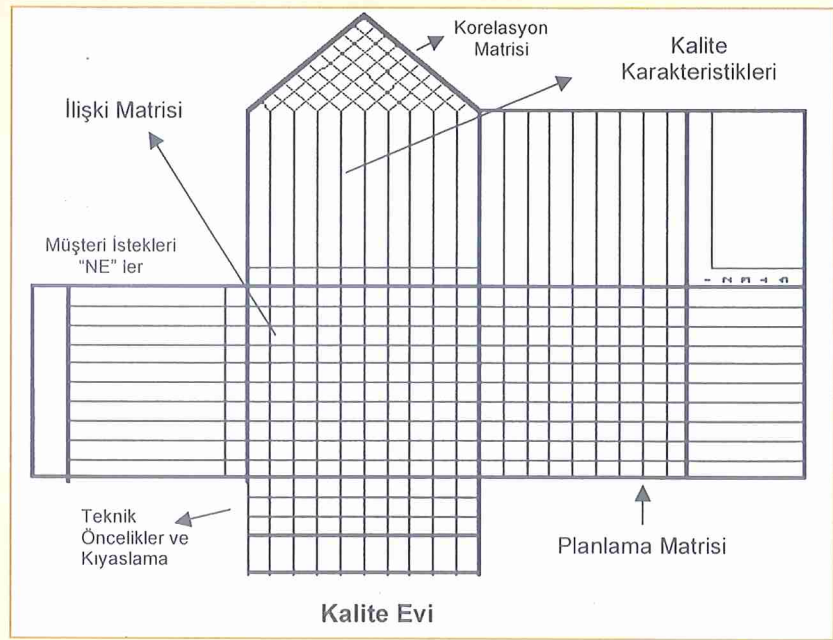
Japonya'nın ürettiği bu süper tankerlerin çoğu Mitsubishi Heavy Industries şirketinin Kobe tersanesinde üretilmekteydi. Süper tanker üretiminin zorluklarıyla baş edebilmek için, 1960'lı yılların sonunda Mitsubishi, bu karmaşık gemilerin üretim lojistiğinin geliştirilmesinde Japon hükümetinden yardım istemiştir. Hükümet; üretim sürecinin her aşamasının özel bir müşteri isteğini karşılamaya yönelik olmasını sağlayacak bir sistem geliştirmek için; üniversitelerden çok sayıda profesörle bağlantı kurmuş ve böylece bugün Kalite Fonksiyon Göçerimi (KFG) adı verilen yöntem ortaya çıkmıştır (Guinta ve Praizler, 1993, s.2). 1972 yılında da Mitsubishi KFG'yi gemi üretiminde kullanmaya başlamıştır.

İlk olarak Kalite Fonksiyon Göçerimi yöntemini ortaya atan Dr. Yoji Akao, KFG ile Toplam Kalitenin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Japon firmalarının üretim departmanlarında 1950'li ve 1960'lı yıllarda hızla yayılan Toplam Kalite düşüncesi; 1960'lı yılların sonunda müşteri isteklerinin öneminin anlaşılmasına kadar ulaşmıştır. Önceleri müşteri isteklerinin belirlenmesi ve tasarım kalitesinin oluşturulması için balık kılıcı (neden-sonuç) diyagramları kullanılırken; Dr. Akao, 1966'da tasarım ve imalatta kalitenin gü-

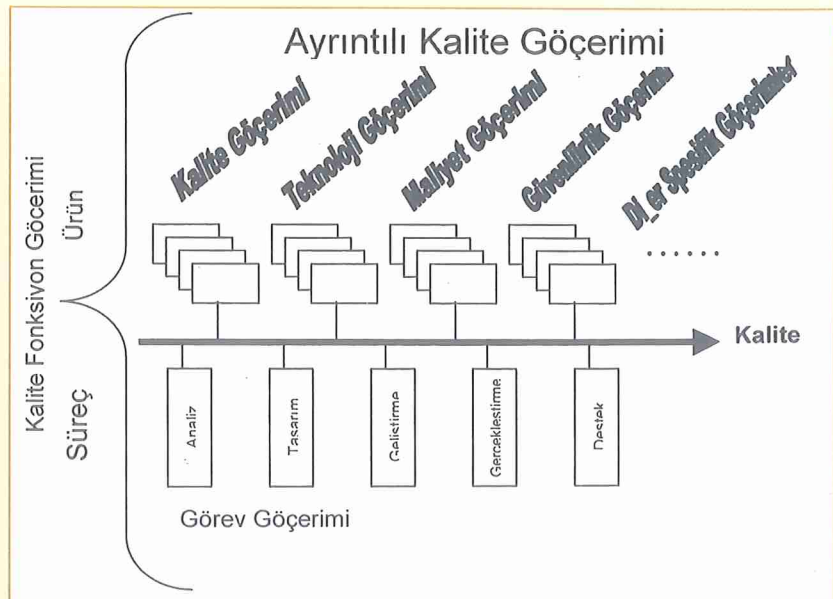
vence altına alınması için kritik noktaların belirlenmesi gerektiğini açıklamıştır. Böylece Kalite Fonksiyon Göçerimi düşüncesi meyve vermeye başlamış ve ilk kez 1972 yılında, Kobe tersanesinde Dr. Mizuno ve Dr. Furukawa ilk KFG matrisini oluşturmuşlardır. (Akao, 1988, s. xvii; Shillito, 1994, s.1). KFG matrisi ilerleyen yıllarda biraz daha geliştirilmiş ve Şekil 1'de verildiği gibi "kalite evi" adıyla genel yapıya kavuşmuştur. KFG, müşterinin kalite algılamasını ürün karakteristiklerine, ürün karakteristiklerini de üretime

ve montaj gereksinimlerine dönüştüren ayrıntılı şemalardır. Bu şekilde "müşterinin sesi bütün firmaya göçerilmiş olur (Garvin, 1988). KFG, müşteri ya da pazar talebinin uygun teknik ihtiyaç ve eylemlere dönüştürülerek ürün geliştirilmesinin bütün aşamalarına yayıldığı sistematik bir araçtır (Fortuna, 1988).

Kalite Fonksiyon Göçerimi müşterinin isteklerini ürüne yansıtabilmek amacıyla farklı yönlerden göçerim çalışmalarını tamamlamak zorundadır. Bu göçerim türleri Şekil 2'de gösterilmektedir.

Şekil 1: Kalite Evi
Kaynak: www.yenginol.com, 2002

Şekil 2: Ayrıntılı Kalite Fonksiyon Göçerimi

Kalite Fonksiyon Göçerimi kendisinden beklenen işlevleri yerine getirirken kullanılan bazı yöntemler bulunmaktadır. Özellikle kalite evinin en iyi şekilde oluşturulması, bir diğer deyişle müşterinin sesini en uygun biçimde ürünün teknik özelliklerine aktarılması sırasında bazı tekniklerden yararlanılmaktadır. Bu tekniklerin arasında en çok kullanılanları, Analitik Hiyerarşi Süreci, Hata Modu ve Etkileri Analizi, Pugh Kavram Seçimi, Taguchi Metodolojisi, Kısıtlar Teorisi, Yaratıcı Sorun Çözme Teknikleri, Yedi Yeni Yönetim Aracı/ Yedi Yeni Kalite Aracı, Eşzamanlı Mühendislik olarak sıralanabilir.

KFG ve DEÜ İşletme Fakültesi

Fakültemizin "Kalite Fonksiyon Göçerimi" alanına katılış öyküsü yaklaşık 1,5 yıl kadar önce kaybettiğimiz değerli Hocamız Yrd. Doç. Dr. Fatih Yenginoğlu'nun bu konuyu kendisine uzmanlık alanı olarak seçmesi ile başlamıştır. Bu konudaki çalışmalarını yürütürken, Kalite Fonksiyon Göçerimi'nin Türkiye açısından az bilinen ancak uluslararası boyutta çok yaygın olarak kullanılan ve elde edilen başarılı sonuçlarla hem akademik dünyanın hem de iş dünyasının vazgeçemediği bir metodoloji olduğunu görmüştür.

Böylece bu süreçte kendisine koyduğu hedefler arasına Türkiye'ye KFG'yi tanıtmayı ve dünya çapında Türkiye'nin KFG merkezlerinden biri olmasını sağlamayı da eklemiştir. Bu amaçla Fakültemizin ulusal boyutta öncü olması için çalışmalar başlamıştır. 2002 Nisan ayında I. Ulusal Kalite Fonksiyon Göçerimi Sempozyumunu organize etmiş ve başarı ile gerçekleştirmiştir. Her ne kadar biçimi ulusal olarak tanımlanmışsa da çok sayıda yabancı katılımcı sempozyumda hem konuşmacı hem de dinleyici olarak yer almıştır.

Aslında bu ulusal sempozyum, uluslararası KFG merkezi olabilmenin yani Türkiye'ye bir enstitü kazandırabilmenin ilk adımıdır. Enstitü kurma hedefine ulaşmanın ikinci adımı ise uluslararası bir

kongrenin ülkemizde organize edilmiş olmasıdır. Değerli Hocamız Yrd. Doç. Dr. Fatih Yenginoğlu'nun KFG konusundaki son çalışması bu doğrultuda olmuş, başarılı bir teklif ile 2005 yılında düzenlenecek olan 11. Uluslararası Kalite Fonksiyon Göçerimi (ISQFD) Sempozyumu organizasyonunu Fakültemiz aracılığı ile Dokuz Eylül Üniversitesi'ne kazandırmıştır. İşletme Fakültesi çalışanları ve öğrencileri olarak edindiğimiz bu misyonu başarıyla gerçekleştirebilmek için kollarımızı sıvadık ve enerjimizin büyük bir bölümünü bu organizasyon için harcamaya başladık. Aktivite planımızın en önemli adımı olarak, Kasım ayında Meksika'da düzenlenen 10. Uluslararası Kalite Fonksiyon Göçerimi Sempozyumunda, oradaki katılımcılar etkili bir sunumla ISQFD 2005'e davet edilmiş ve böylece bu konuda çalışmalarını ile ünlü olan kişilerle tanışma olanağı sağlanmıştır. Fakültemiz akademik elemanlarından oluşan ekibimiz sistemli bir şekilde çalışmalarına devam etmektedir. 26-30 Eylül 2005 tarihlerinde Kuşadası Pine-Bay otelinde gerçekleşecek olan 11. Uluslararası Kalite Fonksiyon Göçerimi Sempozyumu Akademi ve iş dünyasından herkese açıktır. Sempozyum öncesinde, KFG konusu ile yeni tanışanlar için bilgilendirme seminerleri düzenlenmesi de düşünülmektedir. Uluslar arası nitelik taşıdığından sempozyum dili İngilizce'dir. Sempozyuma gönderilecek bildiri özetleri 13.Şubat.2005 tarihine kadar kabul edilmektedir. Bu konuda uygulamacı olanların da sunumlarını bekliyoruz. Destek ve katılımınız bizi memnun edecektir. Sempozyum ile ilgili detaylı bilgi desteği ve iletişim için Aysun Kapucugil (aysun.kapucugil@deu.edu.tr, info@isqfd2005.org) ile bağlantıya geçebilir ve gelişmeleri www.isqfd2005.org sitesinden izleyebilirsiniz. ■

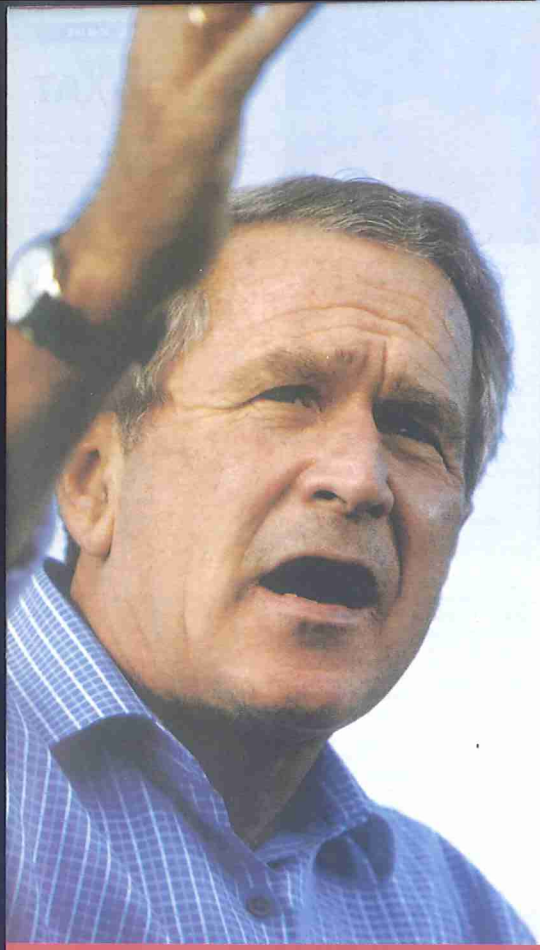
Araş. Gör. Aşkın ÖZDAĞOĞLU
Araş. Gör. Aysun KAPUCUGİL
Araş. Gör. Güzin ÖZDAĞOĞLU
D.E.Ü. İşletme Fakültesi
İşletme Bölümü

Kaynaklar

- Adams, R.M., Gavoore, M.D. (1990): Quality Function Deployment: Its Promise And Reality. Rockwell International . Automobile Operations. Troy, MI
- Akao, Yoji. (1988): Quality Function Deployment: Integrating Customer Requirements Into Product Design. Productivity Press. Portland, Oregon
- Fortuna, R.M. (1988): "Beyond Quality; Taking Spc Upstream". Quality Process. Asqc. Mi, Lwaukee. Haziran
- Garvin, David. (1988): "Building A Learning Organization", Harvard Business Review. Temmuz-Ağustos
- Glenn H. Mazur, (1997): "Task Deployment, The Human Side Of QFD", The Ninth Symposium On QFD, Novi, Michigan, Haziran
- Guinta, Lawrence R., Praizler, Nancy C. (1993): The Qfd Book, The Team Approach To Solving Problems And Satisfying Customers Through Quality Function Deployment. Amacom. New York, NY
- Hauser, John. R. Clausing, Don. (1988): "The House Of Quality". Harvard Business Review. Mayıs-Haziran
- KOGURE, Masao ve Yoji AKAO, 1983. "Quality Function Deployment and CWQC in Japan", Quality Progress, Vol.16, No:10, ss.25-29.
- REVELLE, Jack B.; John W. MORAN ve Charles A. COX, 1998. The QFD Handbook, John Wiley and Sons, New York, NY.
- Shillito, M. Larry. (1994): Advanced Qfd Linking Technology To Market And Company Needs. Wiley Inter-Science. New York, NY
- Yenginoğlu, Fatih. (2000): Yeni Ürün Geliştirmede Müşteri İstek Ve İhtiyaçlarını Teknik Karakteristiklere Dönüştürmeyi Sağlayan Bir Yöntem: Kalite Fonksiyon Göçerimi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir

Web kaynakları

- www.yenginoğlu.com, 2002
- www.isqfd2005.org, 2004

BUSH

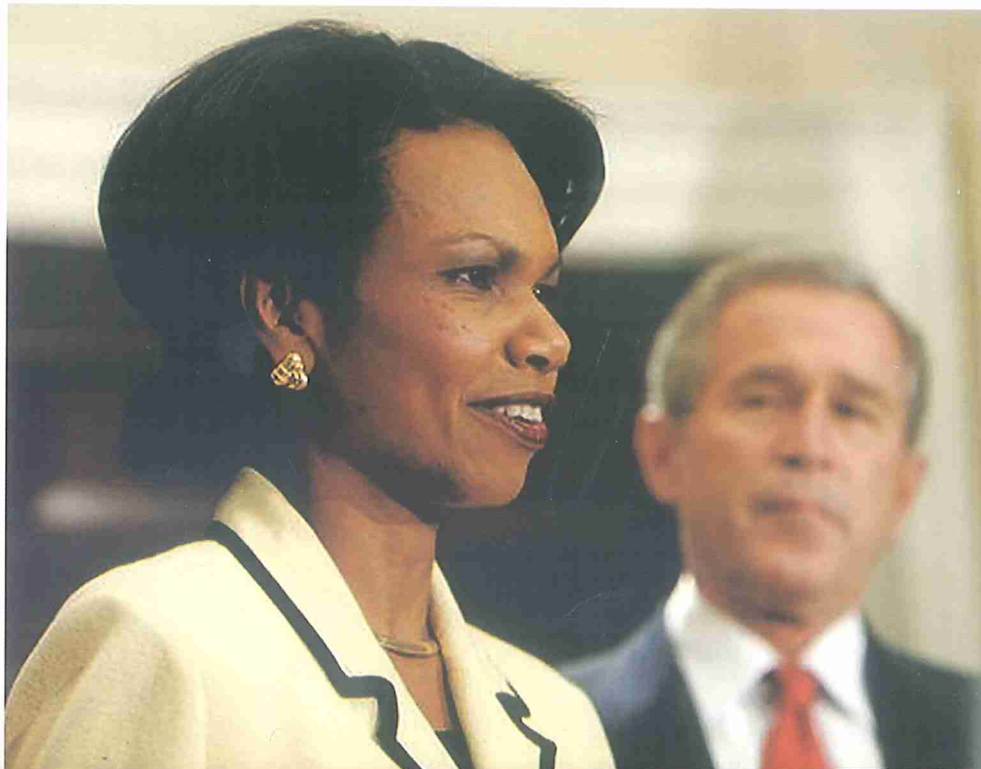
İLE DÖRT YIL DAHA...

sağlayacağız.⁽¹⁾ Daha sonra Kerry'i destekleyen Amerikan halkının da desteğini almak için çalışacaklarını söyledi. Çünkü Kerry'nin yandaşlarının sayısı azımsanmayacak kadar fazlaydı. Neredeyse Bush'u destekleyenler kadar Amerikalı, Bush'un karşısındaydı. Bir anlamda bu seçimin Amerikan halkını ikiye böldüğünü söyleyebiliriz. Bu bölünme iki şekilde oldu. Bunlar; korku siyaseti yapan grup ve yenilikçi gruplardır. Korku siyaseti güden gruplar özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra güvenlik kaygısıyla sandıklara gidip iradelerini ona göre beyan eden insanlardır. *"Bush Doktrini"* onlar için mantıklı bir çözüm yoludur. Yenilikçi olanlar ise mevcut politikanın yetersiz ve yararsız aynı zamanda katı olduğunu düşünenler ve ılımlı bir politika dileğiyle sandık başına giden gruplardır ama sonunda az farkla da olsa kazanan

Bush oldu. Bunun ardından akıllara neden Amerikan halkı Bush'u tekrar başkan olarak görmek istedi sorusu gelebilir. Independent gazetesinin yaptığı bir ankette⁽²⁾ Amerikalılara sorulan bu soruya verilen cevaplar neticesinde ortaya iki grup çıkıyor. Bunlardan ilki güvenlik konularını oy kullanırken ön planda tuttuklarını söylediler. Bu grup 11 Eylül'ü bir kabus olarak gördüğünü ve bir daha böyle bir olayı yaşamak istemedikleri için, yani terörizme karşı olmak için Bush'a tekrar *"Evet"* dediklerini söylediler. Bu karardaki sebep terörizme karşı olan *"Bush Doktrini"*dir. Diğer bir grup olan muhafazakarlar ise Bush'un eşcinsel beraberlik ile ilgili katı tutumunu öngördükleri için *"Bush"* demişler. Ankete göre bu kategoridekiler ilk gruba göre daha fazla. Bu demek oluyor ki Bush muhafazakarlardan daha fazla destek almış. Ahlaki

Amerika ile beraber tüm dünyayı da ilgilendiren başkanlık seçimleri nihayet sonuçlandı. George Bush 274 oyla Kerry'i geride bırakarak tekrar kazandı ve Amerika'nın 44. başkanı oldu. Seçimi belirleyen kilit eyalet Ohio idi. Çünkü Ohio'daki 20 oy başkanın kim olacağını belirledi. O ana kadar oyu 254 olan Bush bu eyaletteki 20 oyu da alarak seçimi kazanma şartı olan 270 oy barajını da geçti. Ancak bundan önceki seçimlerde ortaya çıkan Florida ve bu yılki seçimlerde Ohio krizleri Amerikan seçimlerindeki demokrasiye son yıllarda gölge düştüğünü gösterdi. Seçim sonrası uzmanlar *"Bush neden kazandı?"*, *"şimdi ne olacak?"* ve *"bundan sonraki sürecin Türkiye'ye ne gibi etkileri olacak?"* sorularını yanıtlamaya başladılar. Biz de düşüncelerimizi bu yönde sarf edeceğiz.

Sonuçların hemen ardından George Bush'un yaptığı açıklama şu oldu: *"Filizlenen demokrasiler olarak andığımız Irak ve Afganistan'a güçlenme ve özgürlük yolunda destek vereceğiz. Böylece Amerikan askerlerinin ülkelerine hak ettikleri onurla dönmelerini"*

değerleri sarsan eşcinsel beraberliğe karşı olan Bush onlar için ideal bir başkan durumuna gelmiş. Kısacası bu seçimin asıl galibinin korku ve ahlaki değerlerin üstünlüğü düşüncesi olduğunu söyleyebiliriz .

Uzmanların cevap aradığı diğer bir soruda *"Bush'un ikinci dört yılında neler yapıp yapmayacağı"* dir. Bu soruya verilen cevabı iç ve dış politika olarak iki açıdan incelemek gerekir. İç politikayı incelemek için de geçen dört yılda Bush'un neler yaptığını bilmek iyi olacaktır Gazeteci-Yazar Osman Ulugay'ın özetlediği şekilde Bush'un yaptıkları şöyledir⁽³⁾:

- ▼ Ekonomiyi canlı tutmak için varlıklı kesime yarayan vergi indirimleri yaptı. Piyasaya para arz ederek faizleri düşüktü, bu ekonomiyi büyüttü. Ancak bütçe açığı başkanlığın son yılında 500 milyar dolara yaklaştı.
- ▼ Bu dış açığı finanse etmek için dünyadaki tasarrufların %71 ini çekmek zorunda kaldı .Bu da doların değerini düşürdü.
- ▼ Ekonomik büyümeye rağmen istihdam artmadı; tersine belirgin bir azalma oldu. 72 yıldan bu yana Bush başkanlık dönemi boyunca ABD'deki toplam çalışan sayısını düşüren ilk başkan oldu.
- ▼ Ortadoğu'daki gergin politikası petrol fiyatlarındaki tırmanışı besledi.

Bush'un ilk dönemde yaptığı bu icraatlara bakıldığında ülke içinde yapması gereken çok şey daha olduğu dikkati çekiyor. Özellikle Amerikan halkının desteğini kaybetmemek için ekonomide istihdam yaratması çok önemli. Ayrıca ülke içindeki ekonomiyi geliştiremezse uluslararası arenadaki aktiviteleri finanse etmek zorlanabilir.

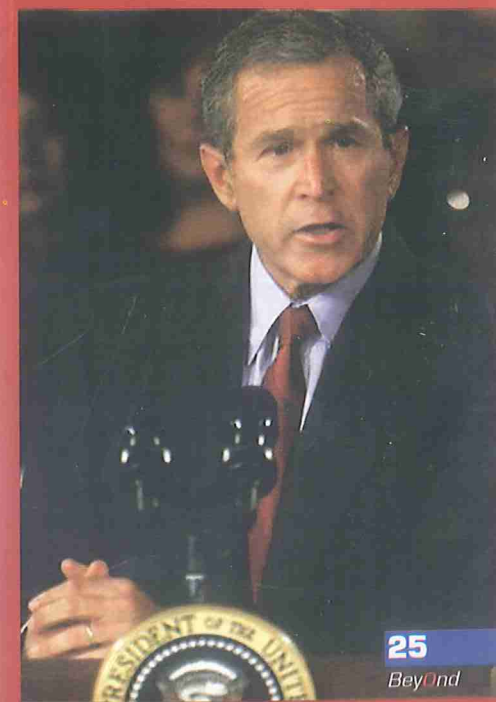
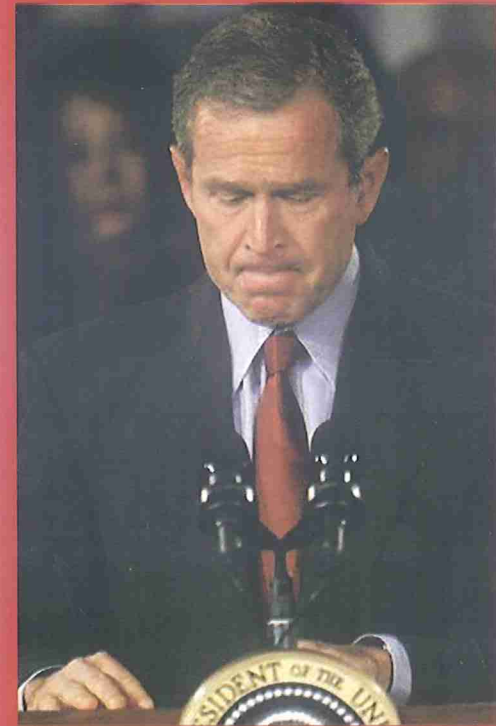
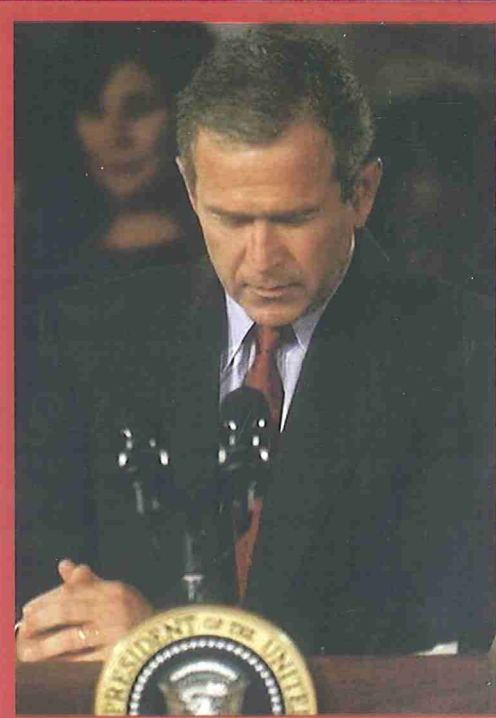
Bizi asıl ilgilendiren konu ise Bush'un izleyeceği dış politika. Çünkü Amerika dünyayı etkileyen her şeyin üzerinde bir güç durumunda.Uzmanların çoğu mevcut Amerikan politikasının değişmeyeceği konusunda hemfikir . Bu

konuda yazar Ali Ünal şunları söylüyor⁽⁴⁾: *"Hemen belirtmek gerekir ki devlet sisteminde süreklilik esastır. Dolayısıyla 4-5 yılda bir yenilenen seçimler ile genel politikalarda bir değişiklik olmaz"* Buna göre beklenen hamleler seçim öncesi yapılan hamlelerin devamı niteliğinde olacak .Yine öncelikli hedefin Ortadoğu olduğunu söyleyebiliriz Bu noktada uluslararası ilişkiler uzmanı Tayyar Arı şöyle diyor⁽⁵⁾: *"Değişmeyen politikada Amerika siyasetinin temel parametrelerinin etkisi çok büyük. Bu parametreleri Ortadoğu'ya yönelik politikanın uzun bir geçmişi olan stratejik, ekonomik ve siyasal çıkarlar belirliyor."* Bu parametreleri James Russel "Middle East Review of International Relations" kitabında şöyle açıklıyor:

"Petrolün makul fiyatlardan ve düzenli bir şekilde sevkini sürekliliğini sağlamak, bölgenin ve bölgedeki petrol kaynaklarının içerden ve dışardan bir başka gücün kontrolüne girmesini önlemek, körfezdeki Amerika müttefiki olan geleneksel rejimleri iç ve dış tehditlere karşı koruyarak mevcut istikrarı sürdürmek, İsrail'in güvenliğine egemenliğine ve toprak bütünlüğüne yönelik olası tehditleri önlemek ve tüm bu amaçları gerçekleştirmek için gerekirse askeri güç kullanmaktır."

Bu parametreler temelinde 11 Eylül saldırılarından sonra Bush 27 Eylül 2001' de Ulusal Güvenlik Kongresinde şu mesajları vererek Bush Doktrini olarak anılacak olan Amerika politikasını esaslarını belirledi:

"Emrimizdeki tüm kaynakları, her türlü istihbarat aracını, her türlü hukuki yaptırımını, her türlü mali yetkiyi ve gerekli her türlü silahı kullanarak global terör şebekesini mahvedeceğiz. Teröristlerin mali kaynaklarını kurutacağız ve birini diğerine düşüreacağız .Onları bir yerden başka bir yere kaçacakları ve sığınacakları bir yer bulamayınca kadar süreceğiz Teröristlere yardım eden veya onları barındıran devletleri ta-

kip edeceğiz Dünyanın neresinde olursa olsun devletlerin bir karar vermesi gerekir: Bizimle misiniz yoksa teröristlerle mi? Bu günden itibaren teröristleri barındırmaya ve desteklemeye devam eden devletler ABD tarafından düşman bir rejim olarak dikkate alınacaktır. Ulusumuzun şunu bilmesi gerekir ki saldırılarda muaf olamayız fakat teröristlere karşı Amerikalıları korumak için gerekli savunma önlemlerini alacağız."

Bush'un yayımladığı bu esaslar ile ABD'nin yeni askeri stratejisinin temel unsurunu önleyici savaş kavramı oluşturdu. Taysar Arı'ya göre⁽⁶⁾ önleyici savaş (preventive war) kavramıyla artık saldırıyı beklemeden Amerika için tehdit oluşturan ülkelere karşı doğrudan harekete geçileceğine işaret edilmekteydi. Bu politika bir anlamda özellikle kitle imha silahına sahip olmaya çalıştığını ve terörü desteklediğini iddia ettiği Irak, İran ve Suriye gibi Amerika ulusal çıkarları için tehdit olarak nitelendirilen ülkelere karşı ABD'nin güç kullanmasına zemin hazırlamıştı.

Seçim sonrasında Bush'un yaptığı ilk icraat kabinesini yenilemek oldu. Bush Doktrininin uygulanması yolunda kendisiyle hem fikir olmayan isimleri görev dışına bırakmaya hazırlanan Bush ilk olarak Colin Powell'ı Dışişleri bakanlığı görevinden alıp yerine Condoleezza Rice'ı atadı. Bu ata-

ma ile Dış İşleri Bakanlığını artık kendisiyle rekabet eden değil de dediklerini yerine getiren bir yapıya oturttu. "Bush ne yapacak?" sorusu da bu atamayla cevap bulmuş oldu. Fuat Keyman bu soruyu şöyle cevaplıyor⁽⁷⁾: "Kıscası Bush ikinci başkanlık döneminde nasıl bir siyaset izleyeceği sorularına uyguladığı yeni atamalarla net bir cevap vermiş oldu: Çok daha sert ve çok daha radikal. Yeni Dünyanın başkenti

Washington artık tamamen Şahinlerin denetimine girdi. Bu durumda dünyayı sıkıntılı günler bekliyor." Aynı soruya Savaş Süzalı⁽⁸⁾ şöyle cevap veriyor: "Amerikanın daha sert bir politika izleyerek uluslararası arenada daha fazla kendi basına, yalnız ve daha fazla tepki toplayacak bir ülke konumuna gelecek. Eğer Rice önündeki problemleri Iraktaki gibi çözmeye kalkarsa Amerikan durumu bundan yıllar önce aynı Vietnam'da olduğu gibi 20 yıl kendisini sevdirmeye çalışmasıyla geçeceğe benziyor." "Şahinlerin Yükselişi" adlı kitabında James Mann'a göre geçen birkaç yılda modern tarihçiler 1989'da sona eren Soğuk Savaşın ve başlayan yeni dönemin yani Soğuk Savaş sonrasının resmini çizdiler ama bu resimde görünmeyen bir şeyler vardı. Bu 1989'dan 20 yıl önce başlayan ve ondan sonraki 15 yıl devam eden Şahinlerin yükselişi idi. Bu ifade Amerikan politikasında Şahinlerin önemini ortaya koymaya yetiyor.

Yapılacak ilk iş Iraktaki problemleri çözmek olacak demistik.

Brussal Tribunal tarafından düzenlenen "World Tribunal on Iraq" Irak'ta katliamı önlemek için açtığı imza kampanyasında Amerika'nın mevcut imkanlarla Irak direnişini kıramayacağı ve aynı zamanda yenilgiyi de kabul etmeyeceğini söyledi. Ve daha sonra Amerika'nın tüm prestijini Irak'ta riske attığını ve bu riskin Vietnam'dakinden çok daha fazla olduğunu belirtti. Bu açıklamadan yola çıkarak ABD'nin istediği bir hükümeti tam olarak kuramadıkça Irak'tan çıkmayacağını ve sonuç olarak da Bush yönetimiyle birlikte savaşın tırmandırılacağını söyleyebiliriz.

Seçimlerden sonra Beyaz Saray'ın ilk önceliği Irak olsa da yapılacaklar listesi oldukça uzun. İsrail ile beraber İran'ın nükleer tesislerini hedef alacak bir saldırıya geçmesi yüksek bir ihtimal. Saldırının yapılmak istenmesi uzun zamandır biliniyordu. Ancak nasıl ve ne zaman olduğu kesin değildi. Dolayısıyla zamanlama seçim sonrasına kaldı. Eski Dış İşleri bakanı Colin Powell görevinin son günlerinde İran'a yapılacak saldı-

rının askeri hazırlıklarını tamam olduğunu söylemesi olayın kısa zaman içerisinde gerçekleşeceğini gösteriyor.

Diğer taraftan önleyici savaş mantığı çerçevesinde sırada Suriye ve Lübnan var. Suriye askerlerinin Lübnan topraklarından çekilmesi, böylece İsrail'in kuzey sınırının güvence altına alınması ve Hizbullahın zayıflatılması yönünde adımlar seçimden önceki son ulusal güvenlik toplantısında atılmıştı. Bu adımlara dayanarak iki ülke üzerine daha açık bir siyaset yapılması bekleniyor. Eğer böyle bir adımın arkası gelirse Basra Körfezinden, Doğu Akdeniz'e ve sonrada Kızıldeniz'e kadar tüm bölgeyi ateşe atacak gelişmeler önümüzde.

Başkan Bush'un yeniden işbaşına gelmesinin Türkiye'yi nasıl etkileyeceği sorusunu iki yönden incelemek gerekir. Bunlardan biri Amerika'nın ekonomik politikaları, diğeri de siyasi politikalarıdır. Her ne kadar Dış İşleri bakanlığımızdan Bush'un galibiyetine olumlu yanıt gelse de Amerika'nın Irak'taki hareketi İran'a ve Suriye'ye kayarsa bu Ankara'yı sıkıntıya sokabilir. Seçimleri yerinde izleyen bir gazeteci olarak Hürşit Güneş⁽⁹⁾ bu sıkıntıların etkisinin uzun süreceğini ve son dört yılda ekonomide alınan mesafenin de yitirileceğini belirtiyor. Ülke içindeki sıcak paranın çıkmaya yeltenmesi mali dengeleri sarsacağını ekliyor.

Ekonomik açıdan baktığımızda ise ortada daha iyimser bir görüntü var. Bu noktada Güngör Uras⁽¹⁰⁾ Bush'un faiz politikasının Türkiye'yi etkileyeceğini söylüyor. ABD'deki işsizlik sorunu devam ederse faiz oranları yükselmez ve bu da bizim yararımıza olur. Bu sayede ekonomimiz canlanabilir diye ekliyor. Bu ifadeden yola çıkarak Bush'un döviz açıkları büyük boyutlarda kaldıkça dolar değerlendirilemez, euro ise değerini korur. Bu da borcumuzda dolar, ihracatımızda ise euro ağırlıkta olduğu için iyidir. Öte yandan Bush'un Türkiye'yi ve yö-

netenleri tanıması bizim için bir avantaj durumunda. Bush Türkiye'ye doğrudan kredi sağlayamasa bile bizi desteklediği sürece IMF ve Uluslararası Kredi Kurumları ile ABD'nin sermaye çevresi bize daha başka gözle bakar.

Sonuç olarak tüm dünya iyi ya da kötü Bush ile beraber dört yıl daha geçirecek. Özellikle siyasi alanda karışıklıklar ya çözülecek ya da daha da içinden çıkılmaz bir hal alacak. İleride dengelerin değişip değişmeyeceği de merak konusu.

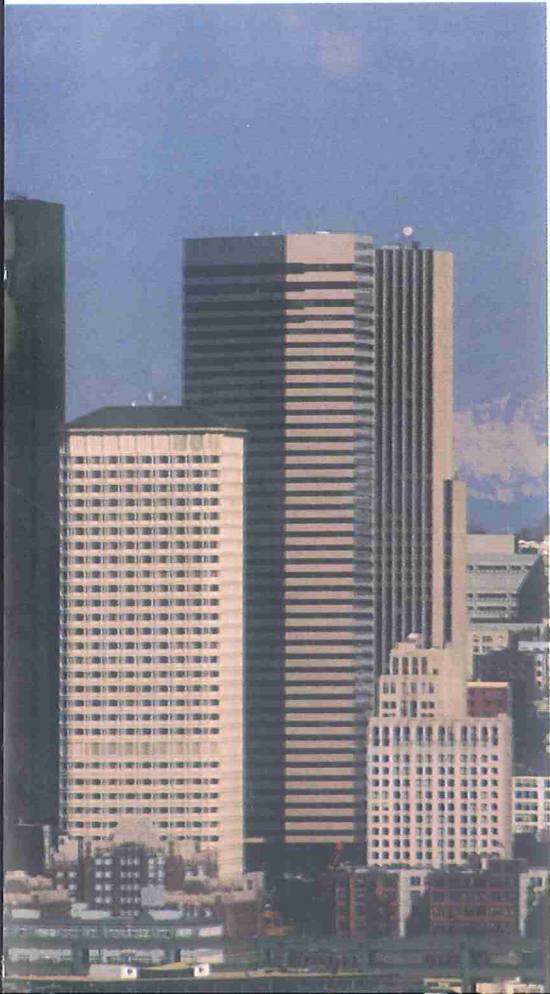
Bu sorulara cevap vermek için daha fazla zamana ihtiyacımız olacak. Temennimiz ise dünyanın her tarafında barışın ve kardeşliğin yaşandığı bir düzen.

Selçuk YEGİNER

Uluslararası İlişkiler (İng.) 2

Kaynakça

1. Zafer Konuşması 3 Kasım 2004 - Washington
2. The Independent 6 Kasım 2004
3. Osman Ulgay- Milliyet-14 Kasım 2004
4. Ali Ünal -Radikal -11 Kasım 2004
5. Tayyar Arı -Irak İran ve ABD
6. Tayyar Arı -Irak İran ve ABD
7. Fuat Keyman-Radikal - 8 Kasım 2004
8. Savaş Süzel 17 Aralık 2004
9. Hürşit Güneş-Milliyet- 4 Kasım 2004
10. Güngör Uras -Milliyet- 4 Kasım 2004

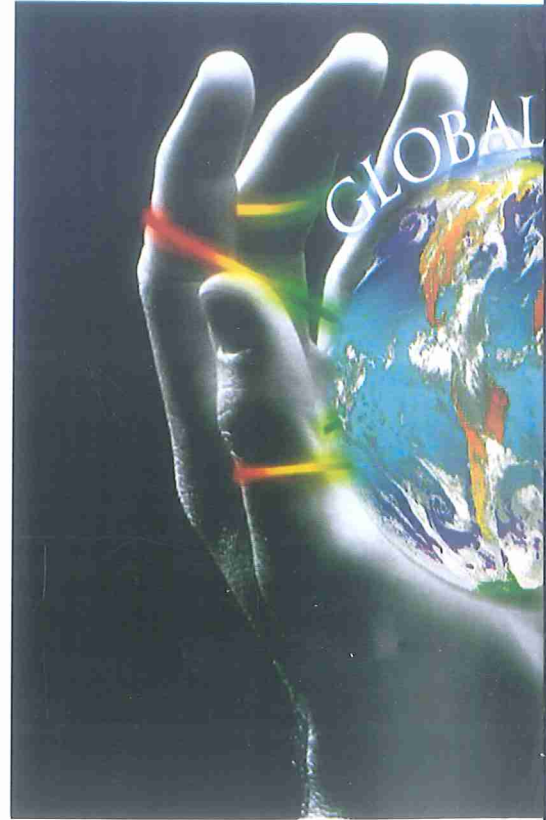

KÜRESEL TİCARETİN TEMEL SORUNSAĞI

Küresel ekonominin bir yıllık seyri yorumlanırken ona yön veren temel argümanlardan yola çıkmak gerek. Artan enerji maliyetleriyle siyasi krizlerden beslenen yapısal sorunların yanında, başta korumacılık olmak üzere uluslararası ticaret politikalarının gelişimi de önümüzdeki yıllara damgasını vuracak önemli değişkenlerden. Bu çerçevede Cenevre Antlaşmasıyla geline emek-sermaye maçının en son raundunu, ardından da DTÖ ve IMF ile değişimi desteklenen Türk tarım politikasını inceleyelim.

Birinci Dünya Savaşı'na kadar küreselleşme, büyük oranda "Güneşin Batmadığı İmparatorluk'un" sayesinde ivme kazandı. Ancak iki dünya savaşı arasında yükselen totaliter rejimler ve özellikle ABD ve diğer gelişmiş ülkelerin korumacı politikaları gibi nedenlerle küresel ekonomi bir duraklama evresine girdi. İkinci Dünya Savaşı ertesinde uluslararası kurumlaşma girişimi ve akabinde gelen Bretton Woods sistemi; ikili anlaşmalarla başlayan, ancak giderek çok taraflı bir ticaret sistemine evrilen bir yolu açıyordu. Burada her küresel girişimin arkasında ulusal çıkarların yattığını

düşünürsek, daha Büyük Britanya'nın serbest ticaret reformuyla birlikte gelişmemiş ülkelere -şimdi ABD'nin yaptığı gibi- **"ticareti liberalize edin!"** dayatmasında bulunduğunu hatırlarsak; yüzyıllar boyunca süregelen diyalektikte aktörlerin değiştiğini, ancak politikaların değişmediğini görürüz. Gerçekten de zenginlerin kalkınma politikalarıyla, az gelişmiş ülkelere önerdikleri politikalar bire bir zıtlık göstermekte. Örneğin Britanya, serbest ticaret reformunu benimsemeden çok önce ağır sanayisini geliştirme amaçlı korumacı politikalar uyguluyordu. 7. Henry, 14. yüzyılda temel hammadde olan yünün Hollanda ve Belçika'ya ihracını vergi koyarak engelleyip yurtdışından yetenekli işçiler getirerek iç üretimi desteklemişti. (Ha-Joon Chang **"Merdivenleri Tekmelemek"** www.stradigma.com) İngiliz sömürüsüne karşı mücadelesiyle kurulan ABD'de, Britanya'nın korumacılıkla sanayileştiği gerçeğini unutmuyarak 2. Dünya Savaşı sonrasında dek iç üretimini çok sıkı bir şekilde korudu. Eski Amerikan Başkanı Ulysses Grant, -şimdi bize yapıldığı gibi- Britanya'nın serbest ticaret önerilerine şu yanıtı veriyordu: **"200 yıl içinde**

korumacı politikalarından ayrıldığı zaman, elbette Amerika serbest ticareti benimseyecektir" (a.g.m.). Amerika inziva politikasını bırakır bırakmaz, İngiltere'nin yerini alarak küresel ticaret serbestisini desteklemeye başladı. Örneğin, kendisi dışarıya yüzde 5 kota uygulamasına rağ-

men, 67 milyar dolar cirolu (2003) çok uluslu şirket Cargill için Türk şeker pazarının mısır nişastası kotasını 2003'te yüzde 10'dan 15'e yükseltmişti.

Soğuk Savaş'ın bitimiyle Milton Friedman, Paul Samuelson gibi liberal ideologlar kapitalizmin zaferine atfen türküler tutturmışlardı. Artık ticaretin önündeki duvarlar kaldırılacak, küresel bir "*laissez faire*" ile dengeli kaynak dağılımının getirdiği yüksek refah yaşanacaktı. Ancak 97 Asya kriziyle tüm dünyada başlayan resesyon süreci bu görüşlerden revizyona gidilmesine yol açtı. 90'ların başında muhafazakar Reagen-Thatcher görüşünü savunarak ekonomide her türlü denetimi kaldırmayı salık veren, uluslararası ticareti de bu yönde liberalize etmek isteyen uzmanlar, geli-

rimizden olan Paul Samuelson, küreselleşmenin sakıncalarını vurgulayıp FED Başkanı Greenspan'ı eleştiriyor. * "**Tarihin Sonu**" teziyle ünlenen ve kapitalizmi diyalektiğin sonuna koyuveren Francis Fukuyama, istikrarlı bir ekonomik büyüme ve sosyal politikalar için "Devleti geri getirin!" diyebiliyor. ** Çin, devlet denetimini kaldırmadan kontrollü bir liberalizmle dünya liderliğine oynuyor. Rusya, ipten döndüğü bir ekonomik krizden sonra, devleti sınırlayan Yeltsinci politikanın yerine Putin'in Çin stratejisini izlediği devlet kapitalizmi ile tekrar yükseliyor. ABD; örneğin çelikte kota uygulamaya devam ediyor, sosyal politikalarda ise "güvenlik" bahanesiyle totaliterizmi çağrıştıran uygulamalarda bulunuyor. Dünyada; ekonomik alanda resesyonlarla, sosyal alanda da küresel terör ve bütçe açıkları bahanesiyle yükselen bir sınırlama söz konusu. Anlayacağınız, gelişmiş ülkelerin Washington Konsensüsü'nde dayattıkları ile pratikte uyguladıkları bire bir çelişiyor. Bu noktada Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Anlaşması'nı Dünya Ticaret Örgütü'ne bağlayan süreç, uluslararası ticaretin liberalist-korumacı ayrımındaki evrimine ışık tutar niteliktedir.

GATT'DAN DTÖ'YE

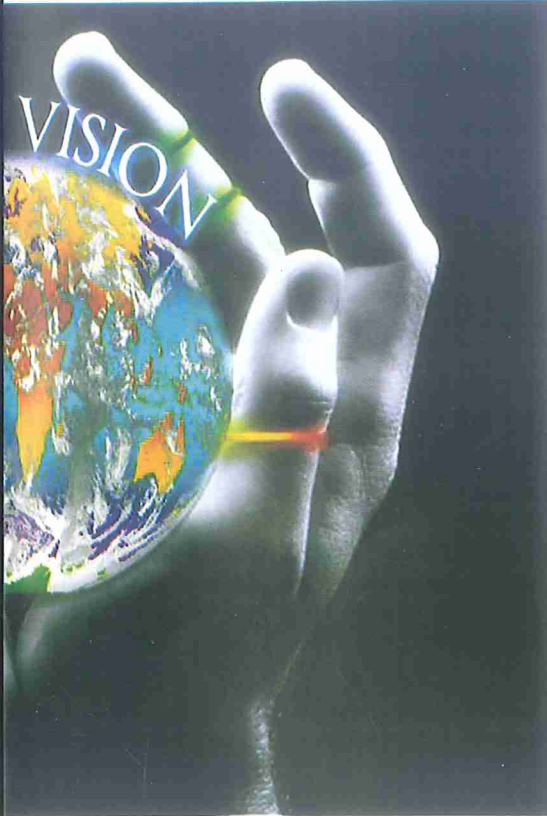
48 anlaşmasıyla kurulan GATT (Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Anlaşması), küresel bir ticaret serbestisi amaçlıyordu. Böylece gelişmiş ülkelerin ticari kaygılarına hitabeden anlaşma, tarım ürünlerini içermiyordu, dolayısıyla ulusal tarım politikalarına dokunulmuyordu. Süreç içinde bünyesine tarım ürünlerini de alan GATT, 1995'te yerini daha kurumsal bir yapı olan Dünya Ticaret Örgütü'ne devretti. 1986-94 yılları arasında devam eden ve önemli bir kilometre taşı olan Uruguay Raund'u ise gelişmiş ülkelerin üçüncü dünya değerleri üzerindeki dolaylı sömürülerinin yazılı hale getirildiği bir anlaşmayla (Final Act) sonuçlanmıştı. Buna

nen kırılğan noktada kaba bir deyimle '**tükürdüklerini yaladılar**' The Economist, "Biraz tuhaf gelecek, ama ekonomik liberaller, sermaye hareketlerinin -sınırlı bir biçimde ve bazı özel durumlarda denetlenmesinin uygun olabileceğini kabul etmelidirler" derken ekonomi derslerinde ilk tanıdıkla-

göre ürünlere verilecek iç destekler azaltılırken ihracat sübvansiyonları da indirilecekti. 2001'de başlayan Doha Raundu'na kadar genel durum buydu.

2003 Eylül'ünde Meksika'nın Cancun kentindeki konferansta ise, gelişmiş ülkeler Hindistan ve Malezya duvarına çarptılar. Cancun görüşmeleri ABD, AB ve Japonya'nın yeni istemlerine karşı Brezilya, Çin, Hindistan gibi ülkelerin başını çektiği G-23 ülkelerinin karşı direnmeleri ile çöküşe uğradı. Gelişmiş ülkeler "**ticareti liberalize edin**" derken az gelişmiş ülkelerden, iç pazarları hakkında çok uluslu şirketlerin lehine yeni tavizler koparmak niyetindeydi. Ancak Asya ve Arjantin kriziyle gerçeği gören G-23 ülkeleri, gelişmişlerden önce kendi korumacı duvarlarını kaldırmalarını istediler. Özellikle ABD'nin pamuk üreticisine 3 milyar dolar destek verirken az gelişmiş ülkelerden pazara giriş kısıtlamalarını kaldırmasını istemesinin adil olmadığı, Cancun'dan akıllarda kalan temel bir sav olarak öne çıkmıştır. Gelişmekte olan ülkeler, uluslararası ticaretteki adaletsizliği dile getirerek bir bakıma Cenevre Antlaşması'na giden süreci açtılar. Yani, gelişmiş ülkeler yılda 300 milyar doları bulan iç desteklerinden revizyona gitme durumuyla karşı karşıya kalmışlardı. 27-31 Temmuz tarihli Cenevre Sözleş-

mesi ise **"sürecin son halkası"** olarak öne çıkarken, dünya medyasında **"gelişmiş ülkelerin önemli bir geri adım attığı"** yönünde yorumlandı. Zirveden önce ABD ve AB yaptıkları ön görüşmede tarım desteklerini çekmeyi kararlaştırmışlardı. Bu doğrultuda imzalanan anlaşma uyarınca, iç desteklerin ve korumacı gümrük tarifelerinin azaltılması gerekirken yaygın eğilim tüm bunları gelişmiş ülkelerin verdiği bir taviz olarak görmekte. Ya diğerleri?

Cenevre kararları;

1) iç desteklerin azaltılması (gelişmiş ülkelerde %5, gelişmemişlerde %10'un altına çekilecek);

2) dışalım sübvansiyonlarının kaldırılması;

3) korumacı gümrük tarifelerinin azaltılması yönündedir. Ülkemizde 2000 yılı sonu itibarıyla, IMF ve Dünya Bankası'nın dayatmaları ile tarıma yönelik destek ve sübvansiyonların tamamı kaldırılmış, üretime direkt hiçbir katkısı olmayan, yalnızca küresel ürünlere talebi besleyecek Doğrudan Gelir Desteği uygulanmaya başlamıştır. Beş yıllığına konan destek, -adından da anlaşılacağı üzere- çiftçiye para ve mazot gibi doğrudan bir girdi sağlamayı hedeflemektedir. Ancak; tarım ürününün cinsine göre değil, arazi-

nin boyutuna göre verilen bu desteğin üretime hiç bir katkısı olmamaktadır. Son açıklanan Tarım Kanunu Tasarısı'yla doğrudan gelir desteği kalıcılaştırılmaktadır ve toplam desteğin yüzde 40'ını kapsamaktadır.

Özetle, yalnızca Amerikan hükümetinin bu sene ek 85 milyar dolar tarım sübvansiyonu yapacağı bir dönemde Türk hükümetleri bu desteği çoktan kuşa çevirdikleri için yeni indirimlerin çok büyük etkisi de olmaz. Sözün özü, bir ölüyü, (Türk köylüsünü) iki kere öldüremezsiniz! Ancak, uzun vadede şartların olumsuzluğu görülecektir. Anlaşmaya göre girdi desteğini artırarak gelişmiş ülkelerin tarım ürünleriyle rekabet etme şansımız kalmayacak; gümrüklerin azaltılması ile de içsel kapitalist gelişim korunamayacaktır. Ülkeye ucuz ürün girişi sağlanırken, kaliteli ve düşük maliyetli mallar karşısında ithalat patlaması yaşanacaktır.

SONUÇ

Düşük verimli yüksek maliyetli malların gelişmiş ülkelerdeki karşısında korunmasını sağlayan iç desteklerin kaldırılması, DTÖ'nün küresel kapitalizmin önünü açma girişimidir. Mısırlı iktisatçı Samir Amin, yaptığı değerlendirmede desteklerin kaldırılmasıyla; iç piyasanın ele geçiri-

lerek yerli tarım işletmelerinin tasfiye edileceğini, bununla da kaynakların yabancı kapitalistlere ya da yerli işbirlikçilere geçeceğini söylüyor.*** Tüm bunlar küresel pazara entegrasyonu getirir ki kapitalistlerin temel hayalleri bu yönde dengeli bir kaynak dağılımını öngörüyor. Ancak; bu durumda da emeğin teknolojik gelişimin gerisinde kalmasıyla gelen kaynak kullanımındaki istihdam küçülüşü, önemli bir sorun olarak öne çıkacaktır. Yani, Boratav'ın değişiyse **"30 milyon modern çiftçinin dünyadaki 3 milyar köylüyü üretim dışına itmesi"**

bu kaynak dağılımı modeliyle olası gibi gözüküyor.

Gelişmiş ülkelerin aksine, Türk tarımı 80'lerden itibaren esen liberalizm rüzgarlarının etkisiyle üreticisiyle baş başa bırakılmıştır. Tarım ürünleri ihracatı 1980'lerden bu yana % 64'ten % 16'ya gerilerken ithalatın payı ise % 5'ten % 7.7'ye yükselmiştir. Bugün tarım ithalatımız 4 milyar dolar civarındadır. Türkiye'de toplam tarım alanı 27, AB'de 134.261 hektar olmasına rağmen Türkiye'nin tarımsal nüfusu AB'yi 20-15.6 milyon ile geride bırakmaktadır. Tarımın istihdamdaki payı Türkiye'de % 39 iken AB'de yalnızca %5'tir.**** Türk üreticisinin yalnızlığına bir örnek pamuk sektöründen: Son 10 yılda ekim alanları % 33 daralan Egeli pamuk üreticileri, bir kilonun maliyeti 1 milyon 200 bin lira olan pamuğun borsada 800 bin lira olarak değer görmesiyle tam anlamıyla yıkılmışlardır. Tarım alanlarının yüzölçümü belli olan Yunanistan'ın, Türkiye'ye yaptığı pamuk ihracatıyla ABD'den sonra ikinci sıraya yerleşmesi gelinen son noktayı göstermektedir.(Kaynak: Cumhuriyet)

Yeni Tarım Kanunu Tasarısı'na göre de (madde 5), ziraat uygulamaları uluslararası sözleşmeler ve piyasa koşulları üzerine

oturtularak sürecin son halkası tamamlanmak istenmektedir. Üreticinin kamu korumasını sıfıra indiren yeni yasa, Cenevre Antlaşması'yla DTÖ'nün "tarım desteklerini azaltma" kararına uyumludur. Bugüne dek, gelişmiş ülkeler iç pazarlarındaki gelişmişliği ve ulusal avantajları bu korumacı yöntemlerle sağlamışlardır. Şimdi buna ihtiyaçları kalmamıştır ve Cenevre'de bu yönde taviz verebilmişlerdir. Ancak aynı husus gelişmekte olan ülkeler için geçerli olmadığından, yani aynı gelişme sürecini yaşamadıklarından, gelişmekte olan ülkeler için korunamama ve liberalizasyon, bu ülkeleri dünya ticaretinde büyük bir eşitsizlik durumuyla karşı karşıya bırakmıştır. Örneğin, 6

Ekim'deki ilerleme raporunda "Türkiye'nin üye olması durumunda tarımsal dış alımının artacağı, dış satımının ise azalacağı" uyarısını yapan ve bunu engellemenin yolu olarak da "ticari kısıtlamaların kaldırılması" gösteren Avrupa Birliği, dünya kadar çiftçisine -ABD ve Japonya'yla beraber- yılda 300 milyar dolarlık bir ziraat desteği sağlamıştır.

Yani; Türkiye'ye aksi yönde dayatıldığı gibi, düşük verim yoğun emek/yüksek maliyet alanlarındaki serbestliğin dünyadaki engin ve vahşi sistemde yarışacak kapitalist gelişimi getirmeyeceğini anlamalıyız.

Bilgi çağında, ülkelerin uluslararası ticarete rekabet edebilmeleri; çeşitli forumlarda gelişmişlik farklılıkları ve hızlarını belirtmelerinin yanı sıra kendi içsel dinamiklerini bilgi ve teknolojiye yatırım yaparak harekete geçirmeleri sayesinde olacaktır. ■

Caner TEKİN

Uluslararası İlişkiler (İng.) 2

Kaynakça

- * Yıldızoğlu, Cumhuriyet, 04.10.2004
- ** Fukuyama, "Bring Back The State", Observer 04.07.2004
- *** Boratav, Cumhuriyet, 12.11.2003
- **** Türkel Minibaş, Cumhuriyet, 4.10.2004

PINAR A.Ş. VE TÜRKİYE'DE CRM!

CRM Nedir?

PINAR

Müşterileriyle iyi ilişkiler kurmak bir firmanın kârını arttırabilir mi ya da nasıl arttırır? İşte bu iddia, birbirini tamamlayan iki görüş tarafından desteklenmektedir:

1-Var olan müşterilere hizmet vermek,yeni kazanılacak müşterilere hizmet vermeye oranla daha az maliyet gerektirmektedir.

2-Sahip olunan müşteriler, tüketmekten memnun oldukları ürünler için, o ürünleri yeni deneyecek müşterilere nazaran, daha fazla ücretler ödemekten kaçınmazlar.

Eğer tam tersini, yani müşterileriyle hiçbir ilişki kurmaya gerek duymayan bir firmayı düşünecek olursak, müşterilerle tükettikleri ürünün markası arasında güçlü bir bağ gözlenememektedir.Bu da tüketicilerin her an tercihlerini başka bir marka doğrultusunda değiştirebilir olmalarına neden olur.

Sonuç olarak diyebiliriz ki hizmeti veya ürünü sunanla tüketen arasında iyi ve kuvvetli ilişkilerin kurulması

aşamasında **CRM** (müşteri ilişkileri yönetimi) büyük ve önemli bir role sahiptir.

CRM tüketicilerle güçlü ilişkiler kurabilmek için, onların ihtiyaçlarını ve davranışlarını en iyi şekilde öğrenme stratejisidir.CRM müşteriler, satışlar ve pazarlama stratejileriyle ilgili olabildiğince çok bilgi toplamaya yardımcı olan bir yöntemdir.Yani CRM hem sadece bir müşteriye odaklanabilen, hem de aynı zamanda milyonlarca müşteri için varolan bir yöntemdir. Bu yöntem,günümüzde, dünya genelinde küçük veya büyük birçok kuruluş tarafından uygulanır hale gelmiştir.Elbette müşteri ilişkileri yönetiminden en iyi verimi elde edebilmek için firmalar çeşitli yöntemler denemekte, promosyonlar, reklamlar, internet adresleri veya ücretsiz telefon merkezleri(çall center) kurarak müşterilerinin ihtiyaçları, istekleri ya da konularını hakkında en sağlıklı bilgilere ulaşmaya çalışmaktadırlar. Çünkü ancak bu şekilde,işletmeler geleceğe daha doğru

ve daha sağlam adımlar atabilmektedirler.

CRM dünya genelinde uygulandığı gibi, ülkemizde de özellikle 90ların başından itibaren irili ufaklı birçok şirket tarafından kullanılmaya başlanılan bir yöntemdir. CRM'in ülkemizdeki algılanış ve uygulama şekillerini,kendi pazarında önemli bir yere sahip olan PINAR A.Ş. Sayın Mehmet AYKIRI ile yaptığımız görüşmeden elde ettiğimiz bilgiler ekseninde kısaca özetlemeye çalışacağız.

Müşteri ilişkileri yönetiminde esas olan müşterileriniz, satışlarınız ve pazarlama verimliliğiniz hakkında olabildiğince çok ve sağlam bilgilere sahip olmaktır.Bunun için de elbette çeşitli yöntemler geliştirmek gerekmektedir. Eğer bir bankayı düşünecek olursak, o bankadan talep edeceğimiz bir kredi kartına sahip olabilmek için hakkımızdaki çeşitli bilgileri o bankaya vermemiz gerekir.Yani bir banka hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığımız ya da herhangi bir araştırma yapmadığımız bir müşterisine, talep edi-

len kredi kartını vermeyi uygun bulmaz. Aynı şekilde kendi alışveriş kartını müşterilerine dağıtan bir süpermarket de rahatlıkla birçok tüketicisinin bilgilerini sadece bu yöntemi kullanarak bile elde edebilir. Elbette tüketici hakkındaki bu bilgi araştırması CRM'in önemli bir ayağını oluşturur. Fakat PINAR ya da benzeri şirketler tüketici bilgilerine sahip olma konusunda bankalar veya süpermarketler kadar şanslı değillerdir. PINAR A.Ş. merkezi Pınarbaşı, İzmir'de bulunan ve gıda sektöründe hizmet veren saygın ve önemli bir kuruluştur. Gıda sektöründe hizmet verdiği için ürünleri süpermarketler

ve yiyecek satışı yapılan çeşitli yerler aracılığıyla tüketicisine ulaşabilmektedir. İkinci elden ve/veya üçüncü elden yapılan bu halka sunumlarda her tüketicinin bilgisinin birebir elde edilmesi çok güçtür. Bu yüzden de PINAR A.Ş. iyi bir CRM uygulaması için alternatif yollara başvurmuştur. Öncelikle 1993 yılında ücretsiz bir telefon merkezi kurarak müşterilerini kendileriyle irtibata geçmesi konusunda teşvik etmiştir. Bu ücretsiz hat o günden bugüne birçok tüketici düşüncelerini, isteklerini veya ihtiyaçlarını bildirme açısından büyük bir kolaylığa sahip olmuştur. Tabiki gün geçtikçe internetin çok yaygın bir hale gelmesi şirketlerin kurdukları internet siteleri aracılığıyla da müşterileriyle iletişim kurmalarına olanak sağlamıştır. PINAR A.Ş. kurduğu internet siteleri aracılığıyla müşterilerine tüm ürünleriyle alakalı bütün bilgileri öğrenebilmelerini sağlamış; hatta aldığımız herhangi bir pınar sütün hangi hayvandan elde edildiği ve bu hayvanın herhangi bir hastalığı olup

olmadığı konusunda gerekli bilgiyi tüketicilere ulaştırabilmektedir. Dahası bu sitelerde üretim aşamalarının canlı olarak izlenebilmesi için bazı bölümler oluşturulmuştur.

Promosyon iyi bir müşteri ilişkileri yönetimi için olmazsa olmazlarıdır. Bu yüzden birçok firma en doğru promosyon stratejilerini oluşturmaya çalışırlar. PINAR A.Ş.'de çeşitli promosyonlar uygulanarak, zaman zaman alınan ürünün yanında bir hediye verilmekte, fiyat indirimleri yapılmakta veya ürünlerin üzerine bir şifre yazılarak bu şifrenin verilen numaraya kısa mesaj olarak gönderilmesi sonucunda çeşitli hediyeler verilmektedir. Bu çekilişlere katılım kısa mesaj yoluyla ve kişisel bilgiler verilerek yapıldığı için CRM uygulamalarına büyük yararlar sağlamakta ve gerektiği taktirde müşteriye ulaşmayı kolay kılmaktadır. Bayramlarda veya doğum günlerinde tüketicieye tebrik mesajları atmak, markanın ismini akıllarda kalıcı yapmakta ve firmayı tüketicinin zihninde daha sempatik kılmaktadır. Focus gruplar da CRM uygulamalarının önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Özellikle yeni denenecek bir ürünün piyasaya sürülmeden önce, bu ürünün hedef kitleyle uyumlu bir şekilde oluşturulan focus gruplar tarafından denenmesi büyük yararlar sağlamaktadır. Çünkü focus gruplardan gelen tepkiler doğrultusunda şekillenen bir ürün muhakkak ki hedef kitesinin istek ve ihtiyaçlarına daha yakın ve hatta tam da istenilen veya ihtiyaç duyulan şekilde piyasaya sürülebilecektir. Bu da tüketicinin üründen memnun kalmasını sağlayacaktır. Focus grup uygulaması ve çeşitli anketlerin tüketiciler arasında yapılması PINAR A.Ş. içerisinde de yaygın olarak kullanılan yöntemlerdir.

Ö r -

neğin, meyve aromalı bir ürün oluşturulmadan önce, Pınar A.Ş. çeşitli anketler yaparak müşterilerinin en çok tercih ettiği meyvelerin bir listesi oluşturulur. Böylece de daha çok tercih edilecek bir ürün ortaya konulur.

Hangi ürünün satışlarının daha çok hangi tüketici kesimleri arasında yoğunlukta olduğu veya pazarlama yöntemlerinin tüketicieye ne kadar ulaştığı ve ne denli etkili olduğu yine CRM açısından araştırma yapılması gereken çok önemli alanlardır. Ayrıca bir şirketin topluma yararlı hizmetler vermesi de o şirketin tüketicinin gözünde daha saygın ve daha tercih edilir bir konuma gelmesini sağlamaktadır.

CRM'in işletme hayatında gitgide daha önemli bir yere sahip olması bir kez daha gösteriyor ki ekonomik ya da teknolojik gelişmelerin bir işletmenin gidişatı için göz ardı edilemeyecek bir öneme sahip olmasına karşın, işin insani boyutunun önemsenmeyerek elde edilen başarılar, ne gerçek ne de kalıcı başarılarıdır. CRM günümüzde, tüm dünyaya önemini kabul ettirmiş bir yöntemdir. Çünkü CRM bir işletmenin kazanacağı başarının tam kalbinde bulunmaktadır. ■

Tuna ÖZTÜRK
İşletme (İng.) 2

(Katkılarından dolayı Başak Ergün, Yasemin Sönmez, Aysun Görgün, Deniz Başarener ve Ayşenur Balçık'a teşekkür ederim.)

Efsane Başkan

AHMET PİRİŞTİNA'nın

Ausuna...

Ahmet Piriştina'nın kenti çok değiştirecek dediği ama düştünceden öteye gitmeyen projeleri vardı.

İşte bunlardan bazıları:

Stratejik gelişme planı:

Büyükşehir belediye yasasının çıkmasıyla birlikte İzmir'in Megapol boyutla planlanmasını öngörüyordu.

Ulaşım da Kent Kart'ın Geliştirilmesi:

Tarifeye uyumlu işletmeler artırılacak, minibüsler kent karta geçecek. Metrobüs: Seçim sözü nedeniyle öncelikli olarak ele alınacaktı. Bahri Baba Parkın'dan Balçova'ya kadar ilk aşaması yapılacak, ekim ayında da projesi tamamlanacaktı.

Deprem Araştırma Merkezi: Dokuz Eylül ve Boğaziçi Üniversitesi işbirliği...

Kentin Engellilere Göre Düzeltilmesi:

Öncelikle ortopedik özörlülere yönelik kent düzenlemelerinin uygulanması sağlanacak ve bunun gibi daha birçok hayata geçmeye hazır projeleri vardı merhumun.

Ege'nin incisi İzmirimizin unutulmaz başkanı Ahmet Piriştina'nın hayatını, yaptıklarını, ömrü yetse idi yapacaklarını Beyond dergisi olarak sizler için araştırdık. İşte hiç bilinmeyen yönleriyle Ahmet Piriştina...

OKUL YILLARI

Ahmet Piriştina ilkokulu Buca Umurbey'de okumuştur. Okulla pek içli dışlı olmadığı bilinen Piriştina, Umurbey ilköğretim okulundan sonra Saint Joseph Ortaokulu'na devam eder. Atatürk Lisesindeki yaramazlıkları nedeniyle Türka Koleji'ne geçmiştir; ama değişen sadece okul olmuştur.

ERKEN GELEN HAYATI TANIMA

Ahmet Piriştina babasını 19 yaşında kaybetmesi ile hayatının akışında önemli değişiklikler olmuştur. 19 yaşındaki bir genç, üniversite hayalleri kurarken, kendisini ticaretin göbeğinde bulacaktır. Neyse ki, bir desteği vardır: eniştesi, Feyyaz Gülmen onun babası yerine geçiyordu. Babasının ölümüyle üniversiteye gitmeme kararı alır. Üniversiteye gitmemesi kendisini yetiştirmemesine engel değildi çünkü o iradeli bir insandı ve kendi kendini yetiştirmeyi başarmıştı.

EVLİLİK

Mine-Ahmet Piriştina 28 Haziran 1976'da evlenirler. İlk çocukları Levent'tir. "Her babanın gösterdiği hassasiyeti gösterdi. İlgili, eğitimimiz konusunda çok hassas, yönlendiren ve

seven bir baba. Çok önceden hazırladı bizi hayata. Öğretti tanıttı ve çok özel insanlarla tanışma, konuşma, dostluklar kurma fırsatı sağladı." diyor Levent Piriştina. Levent 3 yaşındayken Mine Hanım Zeynep'e hamiledir. Zeynep'in anlamı "babasının hazinesi" demekmiş. Zeynep de babasının hazinesidir" diyor Mine Piriştina.

AK GÜVERCİN VE YENİ BİR DÖNEM

Ahmet Piriştina aktif siyaset yaşamına TİP'te başladı. Mine Piriştina'ya göre 'o hep solcuymuş ve Ecevit'in Karaoğlan olduğu yıllardı, dağlara taşlara adının yazıldığı, kahraman edildiği yıllar..." Piriştina'nın Ecevit'le diyaloga girmesi İzmir'in tanınmış Bilgehan ailesi aracılığıyla gerçekleşiyor ve 14 yıllık sürecek DSP üyeliği başlıyor. Gazeteci Nedim Bubik o yılları şöyle anlatıyor. "DSP'nin kıt kanaat geçindiği ve yol aldığı yıllar... Piriştina partinin İzmir örgütüne ve örgütlenmesine öyle destek veriyor ki; seçim dönemi kampanyalar onun sorumluluğunda. DSP gibi bir partide bu azımsanmayacak bir görev. Ancak partide, Piriştina da 1991 genel seçimlerinde umduğunu bulamıyor. Piriştina seçmen bazında önemli bir başarı sağlasa da genel anlamda DSP aynı başarıyı göstermiyor. 1994 yerel seçimlerinde ise siyasi hayatına belediye meclis üyesi olarak devam ediyor ve Büyükşehir Belediye Meclisi'nde grup başkan vekilliğini üstleniyor. 1995 genel seçimlerinde Ahmet Piriştina, İzmir meclisinden, Ankara'daki Büyük Millet Meclisi'ne geçiyor.

AKTİF SİYASET YAŞAMI

Ahmet Piriştina bir rüzgar, görev süresi bir başka rüzgar; İlk dönemin sonuna gelindiğinde yeniden aday olunacaktı. Siyasetin gereğini yaparak DSP'den istifa edip CHP'ye geçti. İzmir'i, İzmir insanını çok düşünüyordu. Yanlış bir karar verdiğinde, İzmir'in belediye anlamındaki kaderinin, çok başka yönlere sapması endişesini yaşıyordu.

Ahmet Piriştina İzmir'den adeta bir kuyruklu yıldız gibi geldi geçti. Siyasetin ve siyasetçinin bunca kirlendiği, toplumun gözünde itibarını yitirdiği bir dönemde, açıklıksızlığı, dürüstlüğü, bilgi ve becerisiyle İzmir halkının gönlünde yerini aldı. Her iki İzmir'li den birinin oyunu almak az şey miydi?

MELES HAYALI

Başkanlığı döneminde Piriştina, körfez ve çevresine ilişkin çalışmalarını dikkat çekti. Körfez kirliliği 40 yıl süren bir kirlilik ve 30 yıl süren kurtarma çalışmalarının ardından, bir proje revizyonuyla son buldu. Meles çevresindeki kötü koku ve bataklık ise 'özgün' bir proje ile yok edildi.

SU DEVRİMİ

Piriştina, Sel ve taşkınlar aynı dönemde yapılan dere ıslah çalışmalarını sona erdirdi. 1995 yılında 63 kişinin ölümüyle sonuçlanan büyük sel felaketleri geçmişte kalan büyük bir acıydı, artık. Kentin sel kabusu ıslah projesinin hayata geçmesiyle birlikte azaldı.

KÖRFEZ MAVİLEŞTİ İZMİR YEŞİLENDİ

"Mavi Körfez, Yeşil İzmir" Piriştina dönemi öncesi sloganlardan biriydi, onun döneminde ise bu slogan gerçek oldu. Deniz her geçen gün gerçek rengine kavuşurken; körfez çevresi yeşil bir gerdanlık kuşandı.

KONAK MEYDANI GELECEĞİN İZMİR'İ VİZYONUNDA YENİLENDİ

Her başkanın mutlaka el attığı Konak Meydanına Piriştina da kazma vurdu. Meydan pepyeni bir görünüme kavuşurken, turistlerin olduğu kadar İzmirlilerin de ilgisini çekti. Piriştina, Konak Meydanını "bir daha değişmek" iddiasıyla yeniledi.

SPORA DESTEK

Piriştina yalnızca İzmir'i değil, Türkiye'yi de olimpiyatlardan sonraki en büyük spor organizasyonu olan Uluslararası Üniversite Oyunlarıyla tanıştırdı. 2005 Yaz oyunlarının İzmir'e verilmesinin ardından, en büyük rüyası, bu büyük organizasyonun eksiksiz gerçekleştirilmesi idi.

DÜĞÜN VE CENAZE

Büyük bir mutluluğa hazırlanırken düğünden bir gün önce gelen bütün aileyi, İzmir'i ve hatta tüm Türkiye'yi yasa boğan ölüm haberi... "Onunla yaşamak çok renkli ve çok güzeldi. Bunu yaşarken de biliyordum; ama kaybedince daha da iyi anladım. Otuz yılını ona bakmakla geçmiş... Şimdi

diyorum, ne büyük mutluluk ki; 30 yılını birlikte geçti ve otuz yılını ona bakmak, onunla ilgilenmek; Ahmet'le geçti. Şimdi iki kızım ve bir oğlum var ve de Ahmet'ten bana kalan hatıralar..." diyordu eşi Mine Piriştina.

İzmir'in unutulmaz başkanı ardında koca bir kent ve gözü yaşlı insanlar bıraktı. Cenazesinin olduğu gün Konak Meydanı binlerce insanla doldu taştı. İzmirli başkanı son yolculuğuna uğurluyorlardı... ■

Gözde GÜRBÜZ
İşletme (İng.) 1

FİNANSAL TÜREV ARAÇLARI

Türev İşlemleri nedir

Türev araçları, değerlerini dayalı oldukları varlık, fiyat, oran veya endeksten alırlar. Türev araçların dayalı oldukları unsurlar; hisse senetleri, tahviller, ticari ürünler, faiz oranları, döviz kurları ve menkul kıymet borsası ve diğer endeksler olabilir.

Türev işlemleri forward sözleşmeleri, future sözleşmeleri, opsiyonlar ve swaplar olarak sınıflandırılabilir.

Neden Türev İşlemleri

Kurumların piyasalarda karşı karşıya kaldıkları çeşitli riskler vardır. Bunlar arasında faiz oranı ve döviz kuru, kredi riski, piyasa riski ve likidite riski yer alır. Türev işlemleri de kurumlara ve de bireysel yatırımcılara, finansal ürünlerin piyasa risklerini tanımlama, ayırma ve yönetme olanağı sağlamaktadırlar.

Türev işlemleri çeşitli risklerden korunma olanağı yarattığı gibi piyasalar arası farklardan yararlanma - arbitraj - ve de bu farkları spekülasyon amaçla kullanma imkanı da sağlar.

Türev işlemlerinin kullanım

amaçları şu şekilde özetlenebilir.

- Spekülasyon,
- Hedging - gelecekteki fiyat riskine karşı korunma
- Finansman
- Yeni ihtiyaçlara uygun hizmet sağlayabilecek yeni ürünler yaratılabilir

Risk Türü	Kullanılacak Enstrüman
Kur ve Parite Riski	Forwards Futures Opsiyonlar
Vade (Likidite) Riski	Faiz Swapları Futures Opsiyonlar
Vade (Likidite) Riski	Para Swapları SWAP

Swap

İki taraf arasında birbirlerinin nakit akışlarını belirli bir süre için değiş tokuş etmek amacıyla yapılan bir sözleşmedir. Taraflar belirli bir miktarı belirli ödeme koşullarında değiş tokuş ederler.

Faiz Swapı

Döviz swapı, aktif swap ve mal swapı olmak üzere dört çeşit swap

bulunmaktadır. Bunlar içerisinde faiz ve döviz swapları uygulamada en çok görülenleridir.

Faiz Swapı

Bu sözleşmeyle taraflar ödemelerini sabit orandan değişken orana, değişken orandan sabit orana veya değişken oranın bir türünden diğer türüne genellikle aracı bir banka ya da finansal kuruluş aracılığıyla belirli bir süre için değiştirirler. Bununla birlikte Faiz swapının en yaygın görülen şekli taraflardan birinin sabit faizle diğerinin ise değişken faizle borçlanıp bu yükümlülüklerini takas ettikleri swap türüdür. Faiz Swapı ile taraflar faiz ödeme şekillerini değiştirirler fakat borçlu oldukları anapara miktarı değiştirilmez. Taraflar hem borçlarının faiz ödemelerini düşürürken, faiz swapıyla 2 tarafa da borçlanma maliyetlerini düşürme imkanı oluşur.

Döviz Swapı

Döviz swapı ise, farklı dövizlerden olan borçların vade tarihinde orijinal para birimleri üzerinden ve önceden anlaşılmış belirli bir kur hesabıyla geri ödenmek üzere değiştirilmesidir. Swapın vadesi sonunda paralar yeniden değiştirilirken uygulanacak olan döviz kuru, başlangıçtaki değişim sırasında uygulanan kurla aynıdır. Faiz ödemelerini de içeren döviz swapları, faiz ödeme ve tahsilatlarının yapıldığı para birimini değiştirmek

konusunda işletmeye olanak tanımaktadır.

Opsiyon İşlemleri

Opsiyon işlemleri satın alanın yükümlülüğüne girmeden belirli tutardaki spesifik bir kıymeti, üzerinde anlaşılan fiyattan, belirli bir süre içinde (Amerikan opsiyonu) veya belirlenen bir vade tarihinde (Avrupa opsiyonu) almak veya satmak hakkını veren

sözleşmelerdir. Opsiyon sözleşmelerinin futures ve forwards sözleşmelerden farkı, bunların alıcıya bir hak sağlayıp, alıcıyı ürünün alımı veya satımı konusunda herhangi bir yükümlülük altında bırakmamasıdır.

Opsiyonların diğer korunma amaçlı kullanılan araçlardan en temel farkı, fiyatların opsiyon alıcısı aleyhine gelişmesi durumunda fiyat garantisini sağlaması, aynı zamanda piyasanın lehte gelişmesi durumunda bu gelişmenin sağlayacağı spekülasyonları açık bırakmamasıdır.

Vadeli İşlemler Sözleşmesi (Futures) Nedir?

Vadeli işlem (futures) sözleşmesi, sözleşmenin taraflarına bugünden, belirlenen ileri bir tarihte, üzerinde anlaşılan fiyattan, standartlaştırılmış miktar ve kalitedeki bir malı, döviz veya kıymeti alma veya satma yükümlülüğü getiren sözleşmedir. Vadeli işlem sözleşmesinin yapıldığı tarihten itibaren vade sonuna veya pozisyonun kapatıldığı tarihe kadar her gün taraflar arasında tesis edilen teminat marj oranları çerçevesinde nakit transferi gerçekleşir. Vade sonunda standartlaştırılmış şartlar çerçevesinde taraflar ya nakit uzlaşma veya fiziki teslimat yoluyla yükümlülüklerini yerine getirirler. Vadeli işlem sözleşmesinde taraflar birbirine karşı değil, piyasanın takas işlemlerini gerçekleştiren Takas Merkezi'ne karşı sorumludur. Bu nedenle, tarafların karşı tarafın kredi riskiyle uğraşmaları gerekmemektedir.

Forwards

Fiyatı dalgalanan her türlü risk için forwards işlem yapılabilir: döviz, faiz, hisse senedi, emtia, muhtelif endeksler. Forwards işlem iki taraf arasında yapılan özel bir sözleşmeye konudur. Taraflar karşılıklı olarak birbirlerinin riskini, belirlenen koşullarda üstlenir. Taraflardan biri ihtiyaç duyduğu koşulları (ürün, vade, miktar) belirterek kotasyon sorar; diğeri talep edilen koşullar için çift taraflı kotasyon verir. Anlaşmaları durumunda işleme konu olan risk tarafların birinden diğerine transfer

edilmiş olur. Kotasyonu veren taraf işlem detaylarına bağlı olarak bir teminat talep eder.

Türev İşlemlerinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar: Önemli olan bir konu da türev araçlarının riski tamamen yok etmediğinin bilincinde olunmasıdır.

Hedging amaçlı olarak türev araçlarına başvuran şirketler, hedging işlemi sonucunda fiyatların aleyhlerinde geliştiğini görüp, kayıplarını önlemek için de spekülasyonlara yönelmektedirler. Bunun sonucu olarak da hedging ile oluşacak olan zarardan daha fazla bir zararla karşılaşma ihtimalleri de vardır.

Vadeli işlemlerin avantajlarından birisi de gelecek bir tarihte ne kadar ödeyeceğini ya da alacağını şimdiden belirleyip, finansal durumunu ona göre hazırlamaktır.

Hedging amacından spekülasyona yönelip büyük zararlarla karşılaşmış bazı şirketler ve kaybettikleri miktarlar:

Orange County	\$2 milyar
Metallgesellschaft	\$1.8 milyar
Allied Lyons	\$150 milyon

İMKB Vadeli İşlemler Piyasası'nın Kısa Geçmişi

Vadeli İşlemler Piyasası Müdürlüğü, para ve sermaye piyasalarında işlem yapan yatırımcılara ve portföy yöneticilerine hem riskten korunma imkanı sağlamak, hem de etkin bir portföy yönetimi imkanı sunmak amacıyla 3 Mayıs 1994'de kurulmuştur. Borsada işlem görece vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin işlem yöntemine ilişkin yapılan değerlendirmeler sonucu işlemlerin elektronik ortamda gerçekleşmesi ilkesi benimsenmiş ve bu doğrultuda kullanılacak alım satım sisteminin yazılım çalışmalarına 1997 yılında başlanmıştır.

2001 yılı Şubat ayında dalgalı kur sistemine geçilmesiyle birlikte döviz kurlarının gelecekte alacakları değerlere ilişkin belirsizlik artmış, bunun üzerine, döviz üzerine vadeli işlem sözleşmelerinin işlem göreceği piyasanın açılması çalışmaları hızlandırılmıştır. Bu doğrultuda, 15 Ağustos 2001 tarihinde, TL/Dolar

vadeli işlem sözleşmeleri Borsa salonu ortamında işleme açılmıştır.

Piyasanın açılışını takiben yeterli gelişmenin sağlanamaması nedeniyle üye temsilcilerinin Borsaya gelmesine gerek olmaksızın işlem yapabilmelerini teminen 3 Ocak 2002 tarihinden itibaren üye merkez ofislerinde telefonla emir kabulü uygulamasına geçilmiştir.

2003 yılı sonunda ise yıl boyunca piyasalarda gözlemlenen istikrar ve bunun sonucu volatilitelerin düşmesi dikkate alınarak teminatlar düşürülerek işlem maliyetlerinin azaltılmış, dış ticaretin kompozisyonu dikkate alınarak TL/Euro vadeli işlem sözleşmeleri işleme açılmış, daha çok yatırımcıya hitap edilmesi amacıyla sözleşme büyüklükleri düşürülmüş ayrıca TL ödemeli hazine bonusu ve devlet tahvillerinin de teminata kabul edilmesine karar verilmiştir.

Türkiye'de Vadeli İşlemler, "İMKB Vadeli İşlemler Borsası"nda yürütülürken, 2005 yılıyla birlikte bu işlemler 4 Şubat'ta İzmir'de ana binası bulunan Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş. tarafından yapılmaya başlandı. Vadeli İşlemler Borsası 35 üye ile başlamıştır.

10.00-15.00 saatleri arası açık kalan piyasada, pamuk, buğday, İMKB-30, İMKB-100 endeksi, dolar/TL, Euro/TL, 91 günlük bono ve 365 günlük tahvil işlem görecektir.

Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nın bir diğer özelliği de aracı kurumların elektronik ortamda emrini borsaya bildirdikten sonra bu emrin Takasbank'ta sorgulanıp daha sonra işlemin gerçekleşecek olmasıdır. Dünyada hiçbir borsada olmayan bu sorgulama ile piyasa riskinin de azalması sağlanıyor. ■

Sidal Tunçer & Meltem Zeyrek
İşletme (İng) 4

KAYNAKLAR

www.sbe.sakarya.edu.tr/tez_ozetleri/99/isletme_muhasebe.pdf
www.vob.org.tr
www.imkb.org.tr
www.cmbf.mq.edu.au/MAFC-papers/paper9.pdf

AR-GE

Ar-ge (araştırma-geliştirme), temel amacı insanın yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik bilimsel araştırmalardır. Amaç yeni bir ürün üretmek, ürün kalitesinin veya standardının yükseltilmesi, maliyet düşürücü veya standart yükseltici mahiyette yeni tekniklerin geliştirilmesi, üretimle ilgili yeni bir teknoloji geliştirilmesi olabilir.

Ar-ge, rekabet üstünlüğü sağlanması bakımından işletmeler için hayati bir öneme sahiptir. Diğer bir deyişle gümrük duvarlarının kalktığı ve geleneksel korumacılığın tarihe karıştığı yeni dünya düzeninde rekabet edebilmek için, yeni ürün ve üretim yöntemleri, yeni yönetim teknikleri ve yeni teknolojiler geliştirmeye yönelik yeteneklerin kazanılması zorunludur. Bunun en büyük kanıtı, gerçek anlamda başarılı işletmelerin neredeyse tamamına yakının tek bir ürün ve üretim yöntemiyle yetinmeyip, ar-ge faaliyetlerine önem vererek "çeşitlendirme" politikası izlemiş olmasıdır.

Ülkeler açısından olaya bakıldığında çok da farklı bir tabloyla karşılaşmayız. Tüm ülkeler için sağlıklı bir

ekonomik büyümenin gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Ve bunu sağlamak için ülkenin iyi bir rekabet gücüne sahip olması gerekir. İşte burada ar-ge devreye girer, zira bu rekabet gücünü sağlayacak reçete ar-ge'dir. Ar-ge faaliyetleriyle üretilen yeni ürünlerinin ikameleri piyasada olmadığından bu mallara olan talep elastik değildir, yani yapılan fiyat artışlarına karşı talep düşüş oranı daha azdır. Gelişmekte olan ülkeler kategorisinde olan Türkiye'nin ihracat mallarının elastikiyeti yüksekken yine aynı kategoride, ar-ge faaliyetlerinde yetkinlik kazanmış İsrail ve İrlanda gibi ülkeler toplumlarının refah düzeyini üç katına çıkartmıştır. Ek olarak diğer sektörler dünyadaki krizlerden etkilenip gelirleri ani düşüşler gösterirken, ar-ge krizlerden etkilenmeyip aksine kriz zamanlarında daha çok getiri sağlayan bir faaliyet olmuştur.

Ar-ge faaliyetlerine Türkiye'de de tüm dünyada olduğu gibi "milli savunma" ihtiyaçları nedeniyle başlanmıştır. İlk aktif ar-ge desteği, 1995'te sanayicilere TÜBİTAK aracılığı ile hibe ve teşvik, TTGV aracılığıyla da uygun koşullu kredi olarak verilmiştir. 6 Temmuz 2001 tarihinde yürürlüğe giren 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile küçük işletmeler için yenilikçi faaliyetlerin ana kaynağını oluşturan ar-ge'nin üniversite, araştırma kurum ve kuruluşları ile sanayinin işbirliğinin sağlanacağı ortamlar olan ortamlar olan Teknoloji Geliştirme Böl-

geleri'nde teşvik edilmesi ve ar-ge firmalarının sayısının artırılması amaçlanmıştır. Diğer bir taraftan devletin ilgili kademelerinin 2005 yılı bütçesinde ar-ge harcamaları için 450 trilyon TL ödenek ayırması geleceğe daha bir umutla bakmamızı sağlıyor. Kim bilir belki de 2005, şimdiye kadar ar-ge'ye ayrılan bu en büyük payla Türkiye'nin teknolojik gelişim sürecinde bir milat olabilir. Ama önümüzde kat etmemiz gereken uzun bir yol olduğunu da unutmamalıyız. Zira 1900'lü yıllarda aynı kategoride yer aldığımız birçok ülke aradan geçen zaman zarfında arayı oldukça açmıştır.

Sonuç olarak eğer gerçekten gelişmiş bir ülke veya işletme olmak istiyorsak devletimizin iyi bir ar-ge stratejisine sahip olması, işlemelemin de devletin sağladığı olanakların sınırlarını zorlaması gerekir. Zira ar-ge için harcanan para katlanarak cebimize dönecektir. ■

Bahadır ERGÜN
İşletme (İng.) 2

Kaynaklar

1. Competition, Cooperation, Research and Development; The Economics of Research Joint Ventures; Joanna A. Poyago-Theotoky
2. Ekonomi ve İşletmecilik Terimleri; Prof. Dr. Halil Seyidoğlu; 2. baskı; 2001.
3. 4.11.1998 tarih ve 23513 sayılı Resmî Gazete; Tebliğ No:98/10
4. Üniversite-Sanayi İşbirliğinde Ar-ge Merkezlerinin Rolü; Fazilet Vardar Sukan, R. Cengiz Akdeniz, Arif Hepbaşlı.

TSUNAMI

EKONOMİLERİ NASIL VURDU?

2 5 bini aşkın kişinin yaşamını yitirdiği deprem ve tsunami felaketinin faturasasının 10 milyar dolara ulaştığı tahmin ediliyor.

Deprem ve tsunami, şirketleri, ekonomileri ve global piyasaları da sarsıyor. Tayland 510 milyon dolar, Hindistan 465 milyon dolar hasar tespit ederken, en büyük zararın ise Endonezya ve Sri Lanka'da olduğu belirtiliyor. Endonezya'da meydana gelen deprem ve yarattığı tsunami, Asya borsalarını ve para birimlerini olumsuz etkiledi. Asya borsaları arasında tsunamiden en fazla etkilenen, Tayland Borsası oldu. Tayland ekonomisinin yüzde 40'ünün turizme dayanması ve turistik Phuket Adası'nın tsunamiden büyük zarar görmesi nedeniyle, Tayland Borsası yüzde 1.5 düştü.

TAYLAND: Tayland Başbakanı Thaksin Shinawatra, hükümetin parlamentodan ek fon istediğini kaydetti. Ülkenin önde gelen turizm yetkililerinin açıklamalarına göre ise turizm endüstrisindeki hasarın yüzde 70'ini onarmak için 3 aydan fazla zamana ihtiyaç ol

duğu belirtiliyor. Uluslararası piyasa araştırma şirketlerinden biri olan IDEA global, felaketin Tayland'ın 2005 GSMH'sinden yüzde 0.5 düşüreceğini ve ödemeler dengesini zora sokacağını belirtiyor. Ayrıca Tayland Bahtı'ndaki değer kaybı dikkat çekici oranda gerçekleşti.

ENDONEZYA: Endonezya hükümeti felakete rağmen bütçe açığını kontrol altında tutacaklarını açıklarken, Maliye Bakanlığı yetkilileri ellerinde felaketin etkilerine yönelik henüz net bir detayın olmadığını belirtiyorlar. IDEA global ise Endonezya GSMH'sinden yüzde 0.2 düşüreceğini ve ülkenin bütçesini zora sokacağını belirtiyor. Endonezya Rupisi'ndeki değer kayıpları da dikkat çekti.

SRI LANKA: Tsunami, Sri Lanka'da, Colombo'dan güneydeki turizm merkezlerine olan ulaşımı yok etti. Credit Suisse ekonomisti ve Sri Lanka eski yatırım kurulu başkanı Arjuna Mahendran, felaketin ülke ekonomisini bir yıl geriye götüreceğini ve ekonomide dalma yaşanacağını söyledi. 2003 yılında 500 binin üzerinde turist çeken ve 2010'a kadar bu sayıyı iki katına çıkarmayı hedefleyen Sri Lanka'nın, zarar gören oteller ve yollar nedeniyle bu hedefine ulaşmakta zorluk çekmesi bekleniyor.

HINDİSTAN: Hindistan Maliye Bakanı, felaket nedeniyle çok büyük bir mali etki beklemediklerini, giderlerden sorumlu müsteşar tsunami nedeniyle vergi veya ekstra borç almanın söz konusu olmadığını kaydetti. Hindistan kredi derecelendirme kuruluşu ICRA, tsunami nedeni ile yapılacak harcamasının 456 milyon dolar olacağını beklediklerini açıkladı. Hindistan Ticaret Odaları Birliği, ekonominin yara almayacağını, Andaman ve Nicobar'da olduğu gibi Kerala'da gemicilik ve turizmin devam edeceğini belirttiler. ■

Sinem Öz

İktisat (Ing) 2

Kaynak:
www.e-kolay.net/haber
www.ceterisparibus.net

AVRUPA'YA AÇILAN KAPI

BOĞAZIÇI KÖPRÜSÜ

Birçok tarihi eserle dantel gibi işlenmiş iki kıtanın güzelliğini tamamlayan inci bir kolyedir I.Boğaziçi Köprüsü. Tarih 29 Ekim 1973; dünya üzerinde iki kıtayı birleştiren tek şehir olan İstanbul, dünyanın en küçük denizi unvanına sahip Marmara Denizi, büyük bir hayalin bin bir emeğin eseri olan Cumhuriyetimizin 50. yıldönümü; un, yumurta ve şeker gibi. Ve işte elimizde harika bir tatlı var. Bu, tatlı yapma düşüncesi 19.yy'a kadar dayanır. Padişah II.Abdülhamit Avrupa ve Asya anakalarını birleştirme düşüncesiyle Fransız mimarlara bir proje de hazırlatmıştır. İlginçtir ki 19.yy bütününü değil parçanın, parçalamanın ön planda olduğu bir yüzyıldı. Dönemin en takdir gören olaylarına bakarsak karşımıza Afrika ve Asya'yı birbirinden ayıran Süveyş Kanalı, Güney ve Kuzey Amerika'yı ayıran Panama Kanalı'nın açılması çıkar. Osmanlı için bireysellik ön plandaydı; birleşip bütününü oluşturma gibi düşüncelerin filizlenmek bir yana, yeni yeni tohumlarının atıldığı bir dönemde II.Abdülhamit'in Asya ve Avrupa'yı fiziki bir bağla birleştir-

me düşüncesi hoş bir hayalden öte gidememiştir; çağının ruhu-na uygun olmadığı için...

Roma, Bizans ve Osmanlı İmparatorluklarına 2500 yılı aşan bir süre boyunca başkentlik yapan, adına şiirler, öyküler yazılan, şarkılar söylenen İstanbul artık yeni bir devletin; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin hızla gelişen büyük bir şehridir. Ve bu şehir artık kabına sığamamaktadır. Önemine önem katmak, büyüklüğüne büyüklük katmak istemektedir. Tarih 20 Şubat 1970'i gösterdiğinde I.Boğaziçi Köprüsü'nün temelleri atılmıştır. Yapımı yaklaşık 3,5 yıl süren köprüyü Japonlar inşa etmiştir. Açılış dönemin Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından yapılan, denizden 64 metre yükseklikteki köprünün açılış töreni Avrupa televizyonlarından da naklen gösterilmiştir. Açıldığında dünyanın en büyük 5 köprüsü arasında yer alan I.Boğaziçi Köprüsü ilginçtir ki ne ülkemizin ilk boğaz köprüsü, ne ilk paralı köprüsü, ne de demirden yapılan ilk karayolu köprüsüdür.

Ülkemizdeki insanlar birbirlerine daha hızlı, daha kolay ve da-

ha rahat ulaşabilmek için köprülerle hep iç içe olmuşlardır. Yaptıkları köprülerle ulaşım kolaylaştırmıştı ve insanlar zaman kaybetmeden yollarına devam etmişlerdir, bu anlık bir kazanımdır. Ayrıca, köprülerin gidiş gelişini kolaylaştırıp çoğaltmasıyla sosyal ve kültürel etkileşim artar, insanlığın gelişimi hız kazanır. İnsanlığın gelişimi diye bahsettiğim kavram tek tek insanların çabalarıyla gelişen, ilerleyen bir kavram değildir. İnsan soyunu belirli noktalara taşıyan her icadın, yeniliğin belki bilinen ve çoğu zaman da bilinmeyen öncül ve ardılları vardır. Toplumların gelişme sürecinde coğrafi konum büyük rol oynar. Neden ulaşımın güçlüğü nedeniyle gidiş gelişlerin zor olduğu çağlarda tüm teknolojik gelişmeler Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarıyla sınırlı kalmıştır? Teknolojinin, icatların buralarda hızlı gelişmesinin nedeni; hızlı bir şekilde yayılıp farklı toplumların icatlarıyla bir araya gelip birbirlerini etkilemeleniydi. Avustralya ve Yeni Gine adalarına en yakın anakara Asya'dır. Okyanusu aşabilecek gemiler, uçaklar olmadan bu adalar dış dünyayla nasıl ilişki kurabi-

lirdi? Belki sonsuzluğa uzanan güneş ışınlarına binip seyahat eden tanrıların habercileriyle... Dolayısıyla kuvvetli coğrafi bağlar ve yeniliğe açık toplumların varlığı her devir için büyük avantajdır. Bahsettiğim kuvvetli coğrafi bağları oluşturan en önemli şey köprülerdir. Nehirleri, kanyonları, haliçleri, kıtaları aşip karşı kıyıya ulaştırır bizi köprüler. Bu köprüler ki her biri birbirinden farklı konumdadır. Kimi nakliyat açısından uluslararası önem taşır, kimi bir şeyler öğrenebilmek için dağlar nehirler aşmak zorunda olan çocukları okullarına götürür, kimiye kültürlerin etkileşimine hız katar; hepsinin ortak amacı insanların yaşantılarını kolaylaştırmaktır.

Nüfusu on milyonu bulan İstanbul; eğlence, kültür, turizm, ithalat - ihracat, sanatsal aktiviteler yönünden ülkemizin kendini sürekli yenileyen merkezi konumdadır. 32 yılda üzerinden

1,5 milyardan fazla araç geçen, 20 katrilyondan fazla gelir elde edilen I.Boğaziçi Köprüsü artık kendi şehrine bile yetemezken 1988'de adını şehri fetheden Osmanlı padişahı II.Mehmet'ten alan Fatih Sultan Mehmet Köprüsü açılmıştır. Ulaşım sorununu bir miktar azaltsa da, ikinci köprü de yetmemektedir. 2005 Davos Görüşmelerinde Başbakan Tayyip Erdoğan'ın üçüncü köprü projesini gündeme getirmesi İstanbul'da yaşayan insanları bir parça da olsa umutlandırmıştır, acaba artık şu köprü trafiğinden kurtulabilecekler miydi? Neden olmasın?

Neden hayaller gerçek olmasın? 8 yıl önce sevdiği kızın peşinden İstanbul'a gelen İngiliz bir ressam var; Ned Pomphilon. Kendisi bir Atatürk hayranı, "*He-pimiz hayal kurabiliriz. Ama o hayal etti ve bir millet doğdu. Rüyalar gerçeklerin yapı taşlarıdır...*" diyen Ned Pomphilon çıktığı bir Boğaz gezisi sırasında Boğaziçi Köprüsü'nün altında 7 bölümden oluşan plakayı fark ediyor. Yaratıcılığın bulutları birbirine çarpar ve şimşekler çakar; köprü'nün altını evrensel anlamda barışı simgeleyen gökkuşağının 7 rengine boyamak. Hayalini gerçekleştirebilmek için dünya kimya devi BASF'ın da içinde bulunduğu birçok şirketle yaptığı sponsorluk görüşmesinin ardından önündeki tek engel ülkemiz yetkililerinden alınacak izinler kalıyor. Ve hayaline veda etmek zorunda kalıyor, çünkü gereken izinleri alamıyor. Oysa proje gerçekleşseydi 45 günde 30 bin m²'lik alan boyana-

rak Guinness Rekorlar Kitabı'na girebilecek dünyanın en uzun boyamasına sahip olacaktık. Düşünsenize her yağmurdan sonra gözlerimizin aradığı gökkuşağı; sevginin kırmızısı, iletişimin kavunıçisi, özgürlüğün sarısı, çevre bilincinin yeşili, barışın mavisi, umudun laciverti ve hoşgörünün moruyla Doğu ile Batı'nın buluşma noktasında, İstanbul Boğaziçi Köprüsü'nün altında olacaktı. Proje gerçekleşseydi İstanbul ve Türkiye'nin bilinirliği barış ve iyi niyeti simgeleyen bir olayla; ucuz, etkili ve eğlenceli bir yolla artacaktı. İstanbul'a insanlar bir de Gökkuşağı Köprüsü'nü görmeye gelebilirlerdi.

Sonuç olarak İpek Yolu, Kral Yolu ve Baharat Yolu gibi stratejik önemi büyük olan güzergahlardan da geçen köprüler ister üst üste yığılan taşlardan oluşsun, ister iki üç tahtanın yan yana çakılmasıyla oluşsun ve isterlerse I.Boğaziçi Köprüsü gibi mühendislik ve mimarlık harikası olsunlar her zaman hayatımızı kolaylaştırmak için var olmuşlardır. ■

Yasemin SÖNMEZ
İşletme(İng.) 2

ATATÜRK VE KOCACIK TÜRKLERİ

Kocacık Türkleri gerek folkloru, gerekse çağdaş önder Atatürk'ün babasının Kocacıklı olması dolayısıyla büyük ilgi uyandırmaktadır.

Kocacıklı ile ilgili araştırmalar 1970'li yıllarda başlamıştır. 6 Kasım 1977 tarihli Vatan gazetesinde Prof.Dr. Turkkaya Ataöv bu konuya değinmiştir. Iskender Bey zamanında Debre Sancağı'na bağlı olarak Türklerin yerleştikleri bu köy günümüzde Balkanlar'da ilk Türk yerleşimleri hakkında bize önemli bilgiler sunar. (6 Kasım 1977 Vatan Gazetesi)

Kocacıklılar kendilerini "**Evlad-ı Fetihân**" yani Anadolu Türklerinin Rumeli'deki seçkin ve onurlu temsilcileri olarak görürler. Anadolu'dan getirdikleri öz kültürlerini yüzyıllar boyunca hiç bozulmadan günümüze kadar getirebilmişlerdir.

Kocacık günümüzde eski Yugoslavya'dan ayrılan bu günkü Makedonya'nın Manastır iline bağlı Debre sancağının şirin bir yerleşim yeridir. 1912 yılına kadar varlığını nahiye merkezi

olarak sürdüren Kocacık, günümüzde yukarı Jupa Belediyesi'ne bağlıdır. Debre'ye (Debar) 18 km, Yugoslavya sınırına da 8 km uzaklıktaki bu köy sözlü ve yazılı kaynaklara göre adını "**Büyük savaş**" anlamına gelen "**Kocaceng**"den alır. Kocacık Türklerinin tarihi bölgede yaşayan Üsküp, Debre, Manastır ve Koçišta Türklerinin tarihiyle aynıdır. Ancak Kocacık'ın jeolojik özellikleri ve konumu nedeniyle Kocacık Türkleri kendi öz folklorlarını günümüze kadar taşıyabilmişlerdir.

Kocacık'ın Türk tarihi ile ilişkisi Iskender Bey'in (Gjergi Kostriot), 1440 yılında Debre sancak beyi seçilmesi ile başlar. Bu tarihten önce yöre halkını yerli Makedonlar ile dağlardaki köylerde yaşayan Arnavutlar (Malisorlar) oluşturuyordu. (Numan Kartal, Sayfa 30)

Kocacık konumu dolayısıyla çok stratejik bir yerleşim yeri idi. Iskender Bey'in burayı yerleşim yeri olarak seçmesinin bir nedeni de buydu. Osmanlı akıncılarına büyük sorunlar çıkaran bu stratejik özellik, bu yörenin alınması zorunluluğunu doğurdu. Sultan Murat II, İsa Bey'e Kocacık'ın alınmasını emretti. Bununla birlikte Kocacık'ın alınması kolay olmadı. Iskender Bey ile Osmanlılar arasında tam beş kez savaş yapıldı. Ve bunun sonucunda başta Osmanlılar olmak üzere her iki taraftan çok fazla insan öldü. Kocacık ismi işte bu savaşlardan ve bu savaşlarda ölen insanlardan dolayı bu ismi almıştır. Iskender Bey bu savaşlarda büyük zaferler elde etmiş ve bunu "**Hristiyanlığın Müslümanlığa karşı galibiyeti**" olarak nitelendirmiştir. Iskender Bey bu zaferlerle aynı zamanda

Avrupa'nın ve Avrupalıların koruyucusu unvanını almıştır. İskender Bey'i böyle bir üne kavuşturan nedenlerin başında hiç kuşkusuz Murat II ve Mehmet II gibi iki büyük ve güçlü Osmanlı padişahına mukavemet etmesi ve Hıristiyan Avrupa'yı bir kalkan gibi koruması gelir. Fakat bu savaşlardan sonra 19 Mart 1447 ile 6 Mart 1448 tarihleri arasında yapılan savaş Türklerin kesin galibiyeti ile sonuçlanmıştır. (Numan Kartal; Sayfa 33). Bu tarihten sonra Osmanlıların mevcut göç politikası uyarınca Anadolu'dan göçebe Türk boyları bu yöreye yerleştirilmiştir.

Sultan II. Murat 'ın görevlendirdiği İsa Bey komutasındaki Konya, Karaman ve Aydın-Söke yöresinden gelen akıncılar çok fazla kayıp verince, Sultan II. Murat bu yöreyi sağ kalanların yerleşimine açtı. Konya-Karaman bölgesinden gelen atlılar kimi kaynaklara göre Kızıl-Oğuzlar boyuna mensuplardı ve boy Atatürk'ün de bağlı olduğu Türk boyu olarak ön plana çıkıyor (Genelkurmay onaylı Atatürk'ün soyu belgeseli, 18-Kasım 2004 Perşembe tarihli Milliyet Gazetesi)

Yazılı kaynaklara göre, Atatürk'ün büyük babası Ahmet Efendi adında bir askerdi. Ahmet Efendi'nin babası Ali Rıza Efendi, kardeşi ise Kırmızı Hafız Efendi adlı bir ilk mektep hocasıydı. Ali Rıza Efendi Kocacık doğumlu, tamamen Müslüman Oğuz-Türkmen boylarındandı. Atatürk'ün dedesi Ahmet Efendiye aynı zaman-

da Firari Ahmet deniyordu. Büyük Annesinin ismi de Ayşe'dir. (Numan Kartal sayfa 38)

Sözlü kaynaklara göre, bir Türk kızına sarkıntılık eden ve onu zorla kaçırmak isteyen bir Hıristiyan'ın bu davranışına tanık olan Ahmet Efendi ve arkadaşları İshakiye camisinin pencere demirliklerini koparıp yirmi kadar Hıristiyan'ı yere sererler. Bu olay üzerine başlarına ferman çıkar, para ödülü konur. Onlarda kaçarlardı bu nedenle kendisine Firari Ahmet deniyordu (İşleyen, Ercüment, işte Ata'nın akrabaları, Milliyet 29 Şubat 1995 Salı). Daha sonra Ahmet efendi'nin Ailesiyle birlikte Selanik'e yerleştiği ve oradaki Kocacıklı Türklerle yakın ilişkiler içinde bulunduğu kimi kaynaklarca yazılır. Atatürk'ün Kocacıklı hemşerileriyle ilişkisi Cumhuriyet'in ilanından sonra da devam etmiştir. (Ata'nın, bir Kocacıklı olan Akif Paşayla ilişkileri, Kurmay Albay

Osman Senayi Erdemgil'in 17.2.1974 tarihli mektubu)

Gerek yazılı gerekse sözlü kaynakların bizlere verdiği bu bilgiler Atatürk'ün babası tarafından Kocacıklı ve Kocacık Türklerinden aynı zamanda Kızıl-Oğuzlar boyuna mensup olduğunu gösterir. Bu nedenle, ailesiyle ilgili olarak ortaya atılan savlar boşlukta kalmaktan öteye gitmez. Çoğu kaynak Atatürk'ün 1881'den 1938'e dek uzanan hayat çizgisinden bahseder ve bu durum Ata'nın soyuyla ilgili yalan-yanlış, kasıtlı ya da kasıtsız kimi savların ortaya atılmasına neden olmuştur. Büyük bir bölümü Atatürk'ün babası hakkında yazılıp çizilen bu savlar, onları okuyan genç kuşaklarda kuşkular yaratır. Gerçeğe aykırı bu savların yayımlanmasındaki maksat, Ata'yı küçültmek ve toplumsal değerler kargaşası yaratmaktır. Bu kargaşalar Türk Devrimini yaralayacağı gibi başta gerici odaklar olmak üzere çeşitli gruplara amaçlarını yaşama geçirmek için fırsat da tanır. ■

Coşkun ZEYBEK
İşletme (İng.) 2

(Katkılarından dolayı Bahadır ERGÜN'e çok teşekkür ederim.)

Kaynaklar:

T.C.Kültür Bakanlığı, Numan Kartal Atatürk ve Kocacık Türkleri Milliyet, Salı 23 Şubat 1995 S.1 Vatan Gazetesi 6 Kasım 1977 Prof.Dr.Turkkaya Ataöv

OYUN TEORİSİ

Oyun Teorisi, çatışma ve iş birliğinin matematiksel disiplindir. Burada 'oyun' sözcüğü kararlarını kendisi için mümkün olan en iyi sonucu elde edecek biçimde alan bireylerin yani 'oyuncular'ın varlığına atıfta kullanılmaktadır. Ortaya çıkabilecek muhtemel toplumsal sonuçlar, oyuncuların bireysel kararlarının bir ürünüdür. Ne var ki, hiçbir oyuncu bu toplumsal sonucu tek başına belirleme gücüne sahip değildir. Yani, her oyuncu kendi kararını, diğer oyuncuların kararlarını göz önüne alarak stratejik olarak verecektir.

Örneğin, oligopol bir piyasada firmalar oyuncu olsun ve her firmanın vereceği karar kendi üretim miktarını belirlesin. Bir firmanın karı diğer firmaların üretim miktarlarına bağlı olduğu için, firmanın karı piyasa fiyatı belirlendikten sonra ortaya çıkacaktır. Bir başka deyişle her firmanın karı, kendi ve diğer firmaların üretim miktarına bağlıdır. O halde her firma, kendi üretimini, diğer firmaların ürettikleri miktara bağlı olarak yani stratejik olarak belirleyecektir.

Oyun Teorisinin geliştirilmesinde önemli isimlerden Von Neumann toplamı sıfır olan oyunlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Yani oyuna katılanlardan bir tarafın kaybı diğer tarafın kazancına eşittir. Bunun en basit örneği futboldur. Takımlardan biri 1-0 galip gelirse diğeri 1-0 mağlup demektir. Lig puan cetveli tablosunda atılan ve yenilen goller toplanırsa birbirine eşit çıkar.

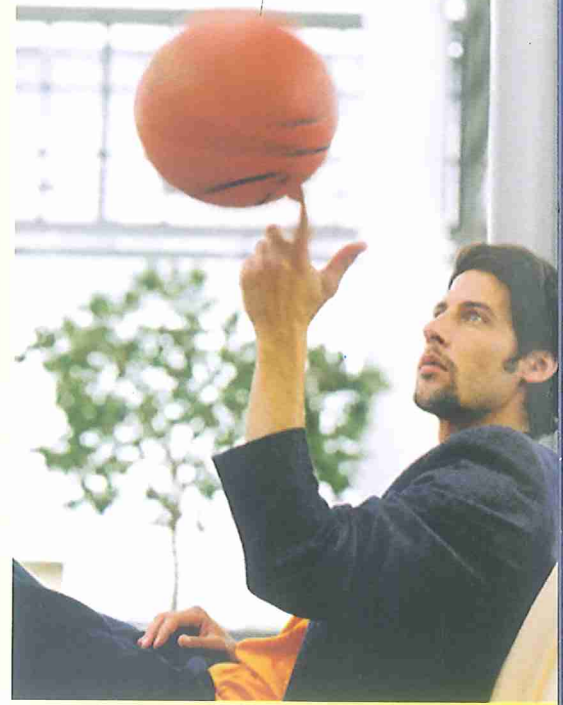
Ne var ki, Von Neumann'ın teoreminin gerçek hayatla pek ilgisi yoktur. Oysa Nash, Oyun Teorisiyle tamamen gerçek hayatın içine girmiştir. Ünlü bir örnek olay analizi

olan "Tutuklunun İkilemini" inceleyelim. Aynı suçtan ötürü iki kişi tutuklansın ve farklı odalarda sorgulansın. Tutukluların üç seçeneği olduğunu kabul edelim.

- 1- İtiraf etmek
- 2- Ötekini suçlamak
- 3- Sessiz kalmak

Oyunun kuralı olarak; tutuklular suçlarını itiraf ederek en büyük kazancı sağlayacaklar, sessiz kalarak ise en büyük kayba uğrayacaklardır. Tutuklular işbirliği yapmadıkları için sessiz kalmışlardır, yani kaybetmişlerdir. Oysa işbirliği olmuş olsaydı, her iki taraf da maximum kazanç elde edecek biçimde hareket ederdi.

Nash dengesinin sade mantığını bilinen başka bir örnek üstünde inceleyelim. OPEC bir petrol fiyatı tesbit etmiş, o fiyatı tutturmak için gerekli üretim kotalarını da ülkelere dağıtmıştır. Arz, talep ve fiyat birbiri ile tutarlı varsayalım. Şimdi petrol ihracatçısı ülkelerden birinin üretimini kota üstüne çıkartmaya karar verdiğini düşünelim. Diğerleri kotaya sadık kalsın. Ne olur? Arz artacağından petrol fiyatı düşer. Üretimini artıran ülkenin petrol geliri yeni fiyatla düşüyorsa, piyasa Nash dengesindedir. Çünkü bu durumda dengeyi bozma üreticilerin işine gelmemektedir. Üretim maliyeti fiyatın üstünde olmasına rağmen piyasada dengeyi bozucu davranış olmamaktadır. Eğer üretimini artıran ülke yeni fiyattan daha fazla petrol geliri elde ediyorsa piyasa Nash dengesinde değildir. Çünkü dengeden sapmadan kârlı çıkan üretici vardır. O fiyat ve üretim kotaları tutunamaz. Örneklerin ortaya koyduğu gibi bilinçli ya da bilinçsiz ama stratejik davranan bireylerin oluşturduğu her türlü sistemin incelenmesi Oyun Teorisinin

uygulama sahasındadır. Oyun teorisi, etrafını akıllıca gözlemleyen bilim insanlarının sosyal sistemlerde stratejik ilişkilerin önemini fark etmesiyle ve karşılıklarına çıkan bu cins örnekleri sağlıklı bir genelleme yoluna gitmesiyle oluşmuştur. Yani Oyun Teorisi gerçek hayattan doğmuştur. Bunu yakın çevremizde de gözlemleyebiliriz. Örnek vermek gerekirse siyaset biliminde seçmenlerin oy verme davranışı, partilerin siyasi yelpazede yer alması ya da sigortacılıkta insanların sağlık sigortası alması nedeniyle sağlıklarına dikkat etmemesi karşısında sigorta şirketlerinin de primleri yükseltmesi sayılabilir. Hayatın bu kadar içinde olan Oyun Teorisini dünyada bilinçli olarak uygulayan birçok piyasa devi şirket vardır. Bu şirketler rakiplerinin davranışlarını inceleyip kendi kararlarını belirler. Türkiye'de ise birçok firma bilinçli olmayarak oyun teorisini uygulamakta ve stratejik kararlar vererek yollarına devam etmektedirler. ■

Ayşe ŞAPÇI & Sinem ÖZ
İktisat (İng.) 2

Katkılarından dolayı
Yrd. Doç. Dr.
Yeşim KUŞTEPELİ'ye
teşekkür ederiz.

I LOVE THIS GAME

Günümüzde NBA, potaları daha yüksek, 3lük çizgisi daha uzak, sadece doğuştan basketbolcu olarak yaratılmış Amerikalıların oynadığı bir lig değil. Son yıllardaki gelişimini izlemek için birkaç küçük ayrıntıya bakmak yeterlidir.

Asıl adı National Basketball Association (Ulusal Basketbol Birliği) olan NBA, Amerikalıların kendi basketbol liginden daha geniş bir anlam kazandı. Ligdeki oyuncu profili ve hitap ettiği izleyici kitlesiyle, artık ulusal bir lig olmaktan çıktı. NBA'de 10 yıl öncesine kadar yabancı oyuncu sayısı bir elin parmaklarını geçmezken, şimdi ligdeki 450 oyuncunun 81'i yabancı.

Mirsad Türkcan'la başlayan, Hidayet Türkoğlu ve Mehmet Okur'la devam eden ve son olarak Ibrahim Kutluay'ın da gitmesiyle NBA'e olan ilgimizin daha da artması bir tesadüf mü?

Manuel Ginobili, Pau Gasol, Dirk Nowitzki, Peja Stojakovic, Tony Parker, Andrei Kirilenko, Gordan Giricek gibi Avrupa basketbolu ve ligleri patentli yıldızların bir bir NBA yolunu tutması sadece yetenekleri yüzünden mi kaynaklanıyor?

Peki ya 2.26lık Yao Ming'in ilk maçının Çin'de 300 milyon kişi tarafından izlenmesi...?!!

Evet, bildiniz.

"NBA şampiyonlarına kupa veren amca" olarak tanıdığımız David Stern'in NBA'i hangi noktadan alıp nereye taşıdığından ve **"I LOVE THIS GAME"** sloganı etrafında şekillenen NBA markasından bahsedeceğim size.

DAVID STERN ve DEĞİŞİM

David Stern,

- 1978'de hukuk müşaviri olarak NBA'de çalışmaya başladı.
- 1980 yılında NBA'e Başkan Yardımcısı oldu.

• 1984'te Kurul Üyesi olarak seçildi. Bu yıl içinde, hayalindeki NBA markasını yaratmak üzere NBA Başkanı oldu.

• 1984 yılından itibaren:

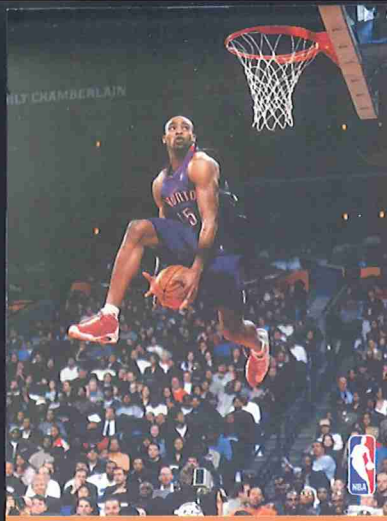
- 11,000 olan katılım sayısı, 1995'te 18,000'e yükseldi.
- 17 olan takım sayısı ilerleyen yıllarda 24 oldu. Bu rakam 2004 senesinde 30'a yükseldi. (Charlotte Bobcats, 2004)
- Gelirler %500, izleyici sayısı %60 arttı.

NBA bir spor organizasyonu olmanın da ötesine geçti. Pazarlama stratejileri hakkında örnek alınan global bir marka haline geldi. Kurumsal alanda da gelişen NBA; Barcelona, Tokyo, Toronto, Londra, Hong Kong, Melbourne, Mexico City, Miami, Paris, Singapur ve Tayvan'da olmak üzere 11 yerde ofislerini kurdu.

DEV BİR ŞİRKET: NBA

NBA'de her yıl reklam, bilet satışı, televizyon hakları, forma ve lisanslı ürün satışı da dahil olmak üzere bütün gelirler hesaplanıp bir nevi gayri safi NBA hasılası çıkartılıyor.

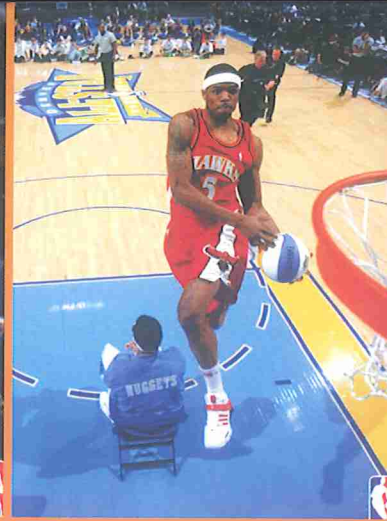

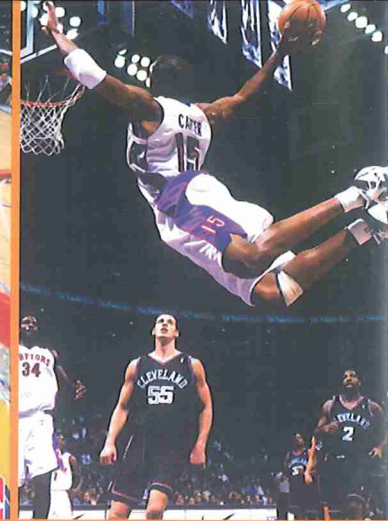
Vince Carter

Jason Williams

Josh Smith

Vince Carter

Ekonominin çok büyük oranda kayıt altında olduğu ABD'de bu hesap son derece dikkatli yapılıyor ve sapma şansının %1'in altında olduğu tahmin ediliyor.

Daha sonra lig içindeki bütün aktiviteler bu "**basketbolla ilgili gelirler/BRI:basketball related income**" adı verilen toplam rakam üzerinden hesaplanıyor. ¹

KURALLAR, CEZALAR ve İŞ AHLAKI

Ülkemizdeki tribün terörünün etkisiyle, her türlü spor organizasyonuna olan ilgi gittikçe azalıyor. Seyirci azlığı maçların boş tribünlere oynanmasına sebep oluyor. Ülkemizdeki duruma benzer olaylar biraz farklı boyutlarda NBA'de de meydana geliyor. Fakat bu tür olaylara ve olayları başlatanlara çok ağır yaptırımlar uygulanıyor.

Amerikan halkının ve tüm dünyanın beynindeki "**I LOVE THIS GAME**" sloganına en ufak bir zarar gelmemesine çok önem veriliyor.

Bütün cezalar yazılı olarak belirlenmiş olduğu için olayları çıkaran oyuncular, yöneticiler ve seyirciler yaptıklarının cezasına katlanmak zorunda kalıyor. Yıldızların ve seyircilerin eşit olarak yargılanması, sporun "**FAIR-PLAY**" olgusunun "**adil**" olma kavramını güçlendiriyor.

ADİL OYUN

"**NBA tarihinin en kara gecesi**" olarak nitelenen Detroit Pistons - Indiana Pacers maçında çıkan kavgaya yüzünden NBA yöne-

timi seyircilerle kavgaya giren oyunculara tarihinin en ağır cezalarını verdi:

Her iki takımın oyuncularına toplamı 143 maç ve tam 11.5 milyon dolar.

NBA Komisyoneri David Stern, lig tarihinin en büyük olayına, lig tarihinin en büyük cezasıyla karşılık verdi. Sahadaki bir tartışmayı tribüne çıkarmak NBA için kesinlikle kabul edilemez olarak görülüyor. Bu nedenle Indiana'da tribüne ilk çıkan isim olan Ron Artest, sezon sonuna kadar cezalandırıldı.

Peşinden tribüne giren Stephon Jackson 30, sahada bir taraftarı yumruklayıp hastanelik eden Jermaine O'Neal 25, sahadaki olaya karışan Anthony Johnson 5, Reggie Miller ise 1 maç ceza aldı.

Detroit Cephesinde ise olayı başlatan ama saha dışına çıkmayan takım kaptanı Ben Wallace (ki kendisi bu olaydan 2 hafta önce abisini kaybetmişti) 6, Chauncey Billups, Elden Campbell ve Derek Coleman da 1'er maçla cezalandırıldı. NBA kuralları gereği oyuncular cezalı oldukları maçlarda da kontratlarının belirttiği paraları alamıyor. Her cezalı olunan maç kontratın 82'de (yıllık toplam maç sayısı) 1'inin bloke edilmesi anlamına geliyor.

Bu nedenle Artest 5, O'Neal 4, Jackson 1.7, Wallace ise 0.4 milyon dolar otomatik ceza da almış oldu. ²

Ayrıca olaylara karışan seyircilere de "**bir daha maçlara gire-meme**" cezası verildi.

YERYÜZÜNDEKİ YILDIZLAR

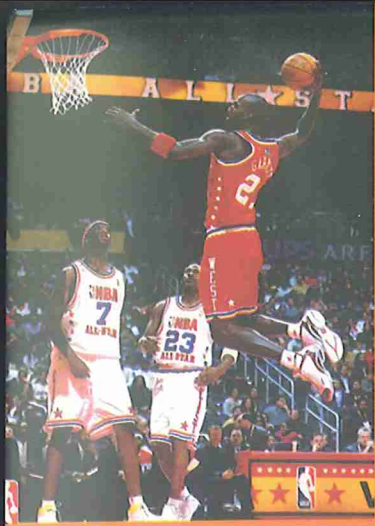
NBA kendisine bağımlılık yapan bir "**kahve**" türüyse, ligdeki yıldızlar da bu kahvenin "**kafeini-dir.**" NBA'in pazarlama stratejilerinin temeli "**yıldızlara**" dayanıyor. Yıldızlar yaratıp daha sonra onların ürünlerini satmak ve bu sayede cirosunu artırmak. Yıldızların ürünleri sadece fiziksel olmaktan da öteye geçiyor. Bir yaşam tarzı haline gelmeye başlıyor.

Jason Kidd'in yaptığı akıl dolu bir asist, Vince Carter'in yaptığı bir smaç, Jason Williams'ın verdiği inanılmaz bir pas, Ray Allen'in son saniyede attığı bir 3'lük, Ben Wallace'in yaptığı bir blok, NBA'in en kısa oyuncusu olan 1.65'lik Earl Boykins'in kendisinden 40 santimetre daha uzun oyuncuların yanından attığı bir turnike, onlar gibi olmak isteyen gençlere ilham kaynağı olmaya yetiyor.

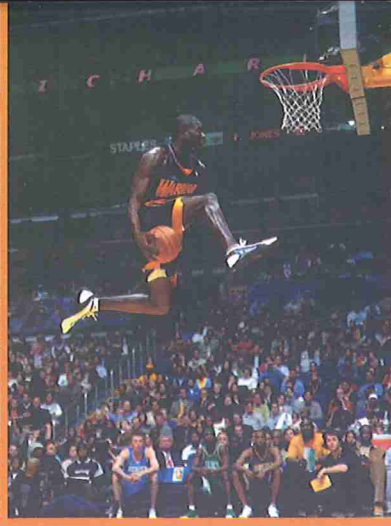
TV'de onları izleyen gençler, onların giydiği marka ayakkabıyı giyiyor, dinlediği müziği dinliyor, içtiği meşrubatı satın alıyor, saçlarını onlar gibi kestiriyor.

YABANCILAŞMA

Zamanın değişmesi katı bir yapıya sahip NBA'i de değiştirmeye zorladı. "**Jordan giderse NBA biter**" korkusu "**dünyaya açılma planı**" sayesinde en az kayıpla atlatıldı. Pazarı büyütme amacı NBA'i yabancı oyunculara yöneltti. Bu yönelim, son yıllardaki sıkıcı NBA basketbolunun bilet satışlarını ve televizyon gelirlerini iyice düşürmesine bir çare olarak görülüyordu. Bundan 20 yıl önce sı-

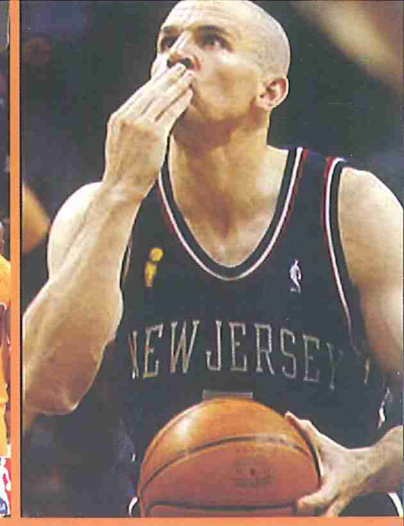
Kevin Garnett

Jason Richardson

Lebron James

Jason Kidd

nırlı sayıda olan yabancı oyuncu sayısı son yıllardaki katılımlarla katlanarak arttı. **“Yabancılaşma”** sürecinde en büyük payı - Yao Ming sonrası Çin'in gözlerini NBA'ye çevirmesini saymazsak - Avrupa oluşturuyor. Avrupa liglerinin **“yıldız ve yıldız adayı”** oyuncularını her sene NBA'in yolunu tutuyor. Bu değişim NBA'in marka değerini her geçen gün yükseltiyor. Takımlar sene başında kadrolarını kurarken en az 1-2 yabancı oyuncuyu dahil ediyorlar.

82. İL ORLANDO

18 Kasım 2004 tarihinde Türkiye'nin yaklaşık 10 bin kilometre uzağındaki Florida'nın Orlando kentinde çok anlamlı ve güzel bir gece yaşandı. Mehmet Okur'un takımı Utah Jazz, Hidayet Türkoğlu'nun takımı Orlando Magic'in evine konuk oldu.

Amerika'daki Türk derneklerinin organizasyonu ile TD Waterhouse Center'in üst katını kapatan 450 kadar Türk, bayrakları ve formlarıyla oyuncularımıza destek verdi. Maç öncesinde de Central Florida Üniversitesi ekibi tribünlere Karadeniz yöresinden bir folklor gösterisi sundu. Maçta da dev ekranda sürekli Türkiye'ni tanıtım filmi döndü. ³

NBA ve İLETİŞİM

Tüm dünyada popüler olmak istiyorsanız, yaşadığımız iletişim çağında bunun yolları aşağı yukarı belli aslında. Maç yayınları, oyuncularla ilgili programlar derken her ülke kendi oyuncusunun ne yaptığını ve onların yer aldığı

takımları da merak ediyor. Salt Lake Tribune Gazetesi, Mehmet Okur ve Rus Andrei Kirilenko'nun yer aldığı Utah Jazz ile Çinli Yao Ming'in oynadığı Houston Rockets'ın maçı için **“Ruslar ve Türkler belki de yüzyıllardan beri ilk defa bir Çinli düşmanı durdurmak için güçlerini birleştirdiler”** gibi yorumlarda bulunuyor.

Hidayet'in eski takımı Sacramento Kings'in patronu Phil Maloof, pop şarkıcısı Britney Spears ile aşk yaşayınca, Spears **“Hido'nun Yengesi”** diye haber oluyor Türkiye'de.

NBA.COM günde 600 bin kişi tarafından ziyaret ediliyor. Gelişmiş veri tabanıyla tüm dünyadaki NBA fanatiklerinin iletişim ağı olmayı sürdürüyor. Maçlar oynanırken açılan forumlar ve her gün değişen anketler sayesinde izleyicilerin gelişen olaylar hakkındaki düşünceleri ve tepkileri öğrenilmiş oluyor.

Amerika New York'da 1999 yılında NBA TV dijital yayın şebekesi kuruldu. NBA TV sadece maçları yayınlamak için açılmış bir kurum değil. Geçmişte oynanmış ve akıllarda yer edinmiş maçların tekrarını da yapıyor. NBA ef-saneleri haline gelmiş oyuncuların geçmişlerinden ve bugünlerinden bahsediyor.

Green Day, Blink182, Coldplay, Red Hot Chili Peppers, Frank Sinatra, Destiny's Child, No Doubt şarkıları için NBA temalı klipler oluşturuyor. Müziğin gençlik üzerindeki etkisinden olumlu şekilde yararlanıyor.

“YILDIZLAR” MI DEMİŞTİNİZ?

Bu yazımda size NBA'deki değişimin nasıl başladığını, bu değişimde David Stern'in etkisini, global bir marka haline gelmeye başlayan NBA'in yeni pazar arayışlarını, bu arayış neticesinde takım kadrolarındaki **“yabancılaşma”** hareketini, pazarlama stratejilerini, seyircileriyle bütünleşme çabalarını, sporcularımızın yaptığı etkileri, iletişim olanaklarını nasıl kullandığını anlatmaya çalıştım. Kurallarına bağlı bir organizasyonun seyircisini memnun etmek için gösterdiği çaba tüm dünyaya örnek olacak niteliktedir.

NBA tüm bunlarla yetinmeyip her geçen gün yayın ağını bütün dünya üzerinde genişletiyor. TV'deki reklamlarını izleyerek, dinlediği müziği dinleyerek, formalarını sipariş ederek, içtiği meşrubattan satın alarak kendisine finans sağlayacak olan NBA fanatiklerinin hizmetine koşuyor!

Yıldız odaklı olarak kurulan şirket, tüm olanaklarıyla kendisini ve cirosunu geliştiriyor. Ve kendisi bir yıldız olma yolunda hızla ilerliyor... ■

M. Gökalp YÖRÜK
İşletme (İng.) 2

REFERANSLAR:

- 1- Kaan Kural, 13 Nisan 2004, batug.com
 - 2- 23 Kasım 2004, Vatan Gazetesi
 - 3- Kaan Kural, 19 Kasım 2004, Vatan Gazetesi
- * Ayten Serin, 12 Aralık 2004, Hürriyet Gazetesi
* <http://www.batug.com>
* <http://www.nba.com>
* <http://www.ntvmsnbc.com>

O BİR MASAL PRENSİ

Sahibi olduğunuz birçok ödül ve başarının çok uzun zaman, çaba ve yetenek gerektirdiği bir gerçek. Yeteneğinizin ne zaman farkına vardınız, baleye nasıl başladınız?

TRT İzmir televizyonunda bir çekim yapılacaktı. Orada bir koreograf görmüş beni; bu çocuk çok yetenekli demiş ve Ankara'ya haber vermiş. Ben hayatımda görmemişim baleyi; nasıl karar verebilirim ki? Onlar da bana anlattılar her şeyi. Çok da güzel anlatmışlar ki buradayım.

Fransız Devlet Balesinde kadrolu balettiniz ve oradaki kariyerinizi bırakıp 1997'de Türkiye'ye geldiniz. Son zamanların büyük problemlerinden biri beyin göçü. Giden gelmek istemiyor, Siz böyle bir ortamda neden geri dönmeyi tercih ettiniz?

Yapmak istediğiniz birçok şeyi orada yaptıktan sonra kendi ülkeniz daha değerli hale geliyor. Keşke bütün Türkiye'yi Avrupa'da yaşatsak da görseler neyin ne olduğunu; ülkelerinin değerini çok iyi anlayacaklardır. Elbette ki beyin göçü yapmak isteyenler ülkelerini sevmiyor anlamına gelmiyor ancak orada hiçbir şeyin o kadar kolay olmadığını da bilmeliler. 'Aydınlarla Yüzyüze' diye toplantılarımız oldu bizim. Güler Erkal, Fikret Otyam, Mehmet Gü-

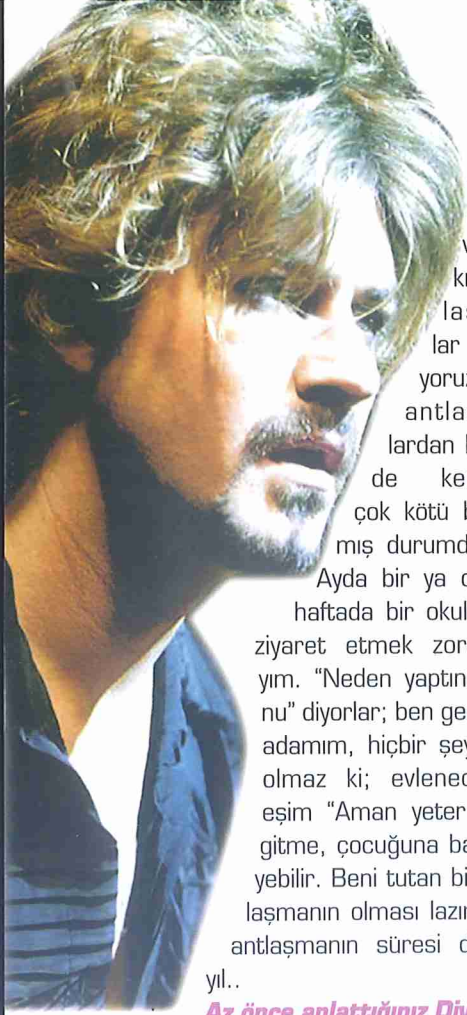
leryüz, Ayla Algan, Fazıl Say vardı. Ben de en genç mensubuydum o grubun. Tartışma konusu olan fikirlerimiz vardı, mesela "Bu ülkeye lanet olsun" dedikleri bir anda ben de "Bana bunu söylemeyin" dedim. Belki ülkende bir şeyler yaparsan ilk yapanlardan olacaksın, burada o kadar çok boşluk var ki; resim yapıyorsun, Mehmet Güler-yüz oluyorsun, şef oluyorsun Güler Erkal oluyorsun, ben balet oluyorum Tan Sağtürk oluyorum. Bu kadar rahat bir ülkede yaşıyoruz. Bunun değerini bilelim; sen Fransa'da olsan elli tane Güler Erkal çıkacak.

Türkiye'nin birçok yerinde baleyi geniş kitlelere ulaştırmak amacıyla okullar açtınız; bu süreçte ne gibi zorluklarla karşılaştınız?

Diyarbakır, olağanüstü hal bölgesi ve siz bir bale okulu açmak istiyorsunuz. Devlet diyor ki size "Bak orada askeri bir üs var", siz de "Ben genç bir sanatçım; o zaman sadece askerler gelir, Diyarbakır'ın ortasında açmayı düşünüyorum." diyorsunuz. Cevap şu: "Vay aptal idealist; yap bakalım!". Oradaki okulumuz şimdilerde beşinci yılını kutluyor. Ayrıca büyük olmayan bir şehirde Cumhuriyet tarihinin ilk bale okulunu açıyorsunuz. Siyasi görüşünüzü pekiştiriyorsunuz, ben kendi adıma konuşmuyorum, ortaklarım adına konuşuyorum. Bunu engellemek için çok

Bale denince akla gelen ilk isim; 2500'ü aşkın temsilde görev almış, Fransız Devlet Balesi repertuarında sahnelenen iki koreografinin ve Cumhuriyet

tarihinin ilk bale okulunun sahibi... Tan Sağtürk; İzmir'de sevenleriyle buluştu ve dergimizin sorularını yanıtladı.

sağ- l a m ve sı- kı ant- laşma- lar yapı- yoruz. Bu antlaşma- lardan biriyle de kendimi çok kötü bağla- mış durumdayım: Ayda bir ya da üç haftada bir okullarımı ziyaret etmek zorunda- yım. "Neden yaptınız bu- nu" diyorlar; ben genç bir adamım, hiçbir şey belli olmaz ki; evleneceğim eşim "Aman yeter artık gitme, çocuğuna bak" di- yebilir. Beni tutan bir ant- laşmanın olması lazım, bu antlaşmanın süresi de on yıl..

Az önce anlattığınız Diyarba- kır örneğinde olduğu gibi öğrenci- lerinizin genellikle hangi kesimlerden geldiğini sorsak?

Okullarda okuyan öğrencilerimizin %80'i o yöre halkından ve çoğu Türk- çe bilmiyor. Aslında bütün kesimle- den geliyor çünkü fiyat konusunda bir zorluk yok, ayrıca imce çok. Bana dediler ki içini fitness center gibi lüks yap, dolarla öğrenci al; 300 çocuğun olmasın da 30 çocuğun olsun sana yetsin. Yetenek dolarla satın alınmıyor ki; benim en yetenekli öğrencim çaycı- mızın yeğeni, hayatta ödeyemez o pa- rayı, o yüzden onu burslu aldık mese- la.

Gittiğiniz yerlerden aldığınız tepkiler nasıldı?

Orada herkes her şeyin ne olduğu- nu batıdaki birçok insandan daha iyi biliyor diyebilirim. O kadar tanımamı- şız ki onları; nasıl tepki verdiklerini merak ediyoruz. Ama bunları bilme- miz gerekiyor artık. Ben çok büyük zorluklar çekmedim. Çocuğunu geti- ren insanlar onun hemen balerin ol- mayacağını, balenin zorluklarını, eğiti- min psikolojisini biliyorlar. Bütün fark sadece mesafede; İstanbul'da nasıl dersimi veriyorsam uçaktan iniyorum aynı dersimi veriyorum. Bir tek, bu ka- dar ünlü olduğumu bilmiyordum orala- ra gitmeden önce. Hani bazen kızyo-

ruz basına ama gazetede küçücük bir haberin çıkması beni onlara taşımış. Gidiyoruz Kars'a Ardahan'a; "A balet abi geçiyor" diyorlar bana. "Ünlü balet" i adım sanıyorlar. "Ünlü balet" adı, 'Tan Sağtürk' soyadı. Öyle okumuş çünkü.

Peki baleye ilgi açısından İzmir'i nasıl değerlendirebilirsiniz?

Belli şehirler kurak kaldı. İzmir'in de böyle kaldığını bilin. İzmirli olmama rağmen bu konuda gurur duymadığım bir şehir açıkçası. İzmir'de mesafeleri aşmakta zorluk çekiyor insanlar. Kül- türel faaliyetler için mesafeleri aşma- yı yeğlemiyorlar. Sadece denizi, güne- şini, kumu, kızları güzel olmamalı bu şehrin. Mutlaka İzmir'in de bir şeyi öne çıkmalı; bu keşke kültür ve sanat olsa.

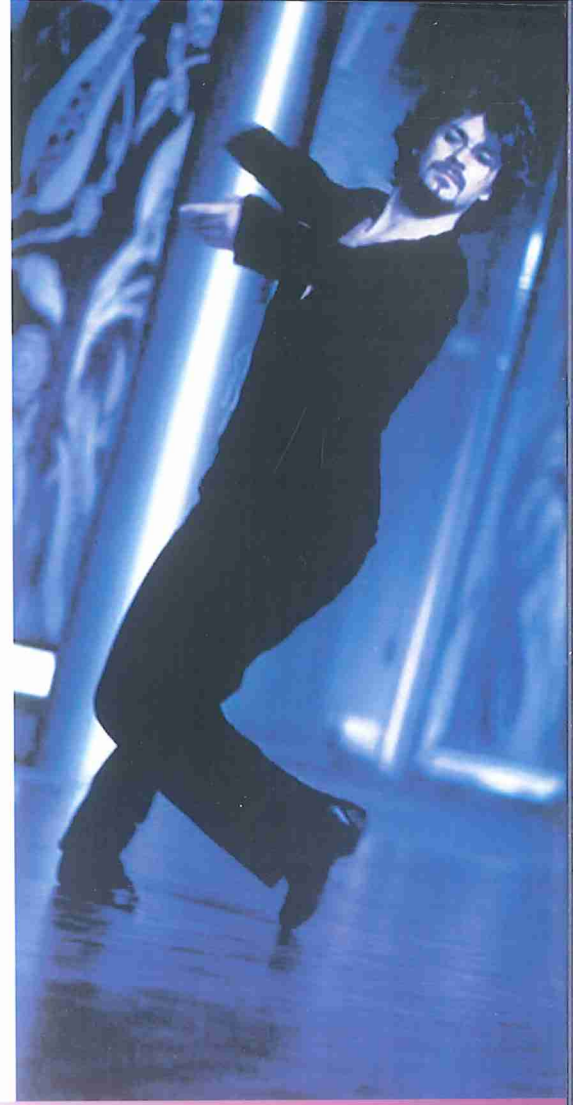
Baleyi bale yapan; kareografi- den sonra en çok hissedilen, akılda kalan unsurlardan biri de müzik. Siz bu müziklerin arasına Orhan Gencebay'ın "Bir teselli ver" adlı parçasını aldınız ve bir de klip çek- tiniz. Bunun amacı neydi?

İstedik ki insanlar bale adımlarını yemek yerken, televizyon izlerken gör- müş olsunlar. Önce bu klipi Mozart'ın Requem'ine çektik. Daha sonra öğrenciler arasında yaptığımız bir ankette Orhan Gencebay'ın "Bir teselli ver"i Mozart'ın "Requem'ni 1-0 yendi. Ve bir gün Mozart'ı dinlerken bu parçayı annesi öldüğü için yazdığını hatırladım. Biliyorsunuz Mozart eşcin- sel; onlarda annelere duyulan özlem daha büyüktür. Mozart da içindeki enerjini notalara döküyor, o da "bir teselli ver" diyor. Böyle tesadüfen ikisini bağlamış oldum. Orhan Gencebay'a gittik. Çok heyecanlandı ve "Sana en sevdiğim müziği hediye ediyorum." dedi. İşin en zor tarafı aynı kareografiyi, ritmi; müziği ve yapısı çok farklı olan o parçaya uydurmaktı.

Fakültemiz öğrencilerine ilet- mek istediğiniz bir mesaj var mı?

Ben Hacettepe ve Dokuz Eylül Üniversitelerinde okudum. Ve oku- lunuzdan 17 yıl önce mezun olmuş biri olarak söyleyebileceğim çok şanslı ve keyifli bir yerde yaşadığımız ve bunun farkına varmamızın gerektiği. Bir üniversiteyi üniversite yapan bence öğrencileridir. ■

Miray GÖNÜLŞEN
İşletme (İng.) 1

İSİMSİZ KAHRAMANLARIMIZ

“Emre’li Inter”, “Nihat’lı Real Sociedad” ve “Mehmet Okur’lu Utah”...Spor programlarında veya maç tanıtımlarında bu tür tanımlamalara yaklaşık beş yıldır alışkınsınız.Son on yılda Türk futbol ve basketbol takımları Avrupa’da ve dünyada birçok kayda değer başarılar elde ettikten sonra nihayet bizim sporcularımız da yurtdışına açılmaya başladılar. Artık İngiltere, İtalya, İspanya liglerini yakından takip ediyor, nba.com’a girdiğimizde istatistiklerine bakmak istediğimiz Türk oyuncular buluyorduk.Türkiye ligleri ve bu liglerdeki oyuncular spor medyamıza sıkıcı geldiği için dikkatlerini Avrupa ve Amerika’daki liglere yönelttiler. Biraz da “risk almama” özelliğimizden dolayı takım sporlarında ter akıtan sporculara ilgi artmıştı.ve maalesef bireysel sporlardaki tanınmamış yeteneklerimiz spor sayfalarının kenarlarında bulunan sütunların beşte birini kapsayabiliyor. İşte isimsiz kahramanlardan bazıları:

İpek Şenoğlu

8 Haziran 1979’da Eskişehir’de doğdu, yaşitları anaokuluna giderken o beş yaşında kortları tercih etti.13 Yaşında gençler dalında Türkiye şampiyonu oldu ve İstanbul Taçspor’a transfer oldu. Maç yapmak için Cuma akşamları İstanbul’a geliyor, Pazar akşamları Eskişehir’in yolunu tutuyordu.1998-2002 yıllarında California Malibu Pepperdine Üniversitesinde okurken “All American” takımına seçildi.Özellikle çift bayanlar kategorisinde birçok uluslararası turnuvaya katıldı ve önemli dereceler elde etti.2004 Yılındaki Amerika Açık’ta 3.tura çıktı(1/16 final). Birçokları için 4-5 satırlık bu olay Türk tenis tarihi için bir nevi destan demektir. Bu turnavadaki elendikleri tenisçiler ise en çok Grand Slam finali oynayan Virginia Ruano Pascual ve Poala Suarez ikilisiydi.Şu an tekerlerde 323, çiftlerde ise klasmanın 101. sırasında bulunan Ipek Şenoğlu son olarak Avusturya Açık’ta ilk turda Ukrayna’lı partneri Yulia Beygelzimer’le 12 nolu seribaşı Zi Janjie Zhang çiftini elediler. Amerika Açık’tan sonra bu da ikinci bir destansı başarı demek oluyor.Her ne

kadar idolüm dediği Steffi Graf’ın ortalama bir turnuva maçında kazandığı para kadar toplam ödül kazanabilen Ipek Şenoğlu’nun sponsorluklarını Nike , Genel Sigorta gibi büyük şirketler yapıyor ama çoğu sponsorluklar başarılarından önce değil sonra gelebilmiş..Şu an TED’e bağlı olarak spor yaşamını Londra’da sürdüren Şenoğlu’nun en büyük hayali Wimbledon, Amerika Açık veya Fransa Açık gibi bir Grand Slam kazanmak.

Kemal Merkit

Paris-Dakar Rallisi'ni bitirebilen tek Türk pilot olan Kemal Merkit 1960 yılında İstanbul'da doğdu. 1986 ve 1987'de Türkiye Wind Surf şampiyonu, 1994'de Camel Trophy Türkiye Etapı şampiyonu, 1995'de de Enduro şampiyonu oldu. 2004 yılındaki Dakar rallisinde 660 KTM motoruyla M1 sınıfında 5., genel klasmanda 11. oldu. Ayrıca Kemal Merkit Dünya Cross Country Şampiyonası'nın bir etabı olan ve iki kez Türkiye'de düzenlene Rally D'orient'de şampiyon oldu.

Can Artam:

Kendisinden çok spor arabası ünlü olan (Bir İstanbul Masalı dizisindeki Terra Rosso kırmızısı Ferrari) Can Artam 30 Haziran 1981'de İstanbul'da doğdu. Karting sınıfında

yarışlara başlayan ve şampiyonluklar kazanan Artam Türkiye F3 Şampiyonası'nda iki kez şampiyon oldu, daha sonra İtalyan Coloni Motorsport takımıyla F3000'de yarışmaya başladı. Geçtiğimiz sezonun son yarışında 8. olup ilk puanını aldı. Örnek aldığı hatta idolüm dediği pilot M.Schumacher'in aksine Arton Sena olan Artam'ın en büyük rakibi ve en iyi dostu da kendisi kadar başarılı olan bir diğer Türk pilot Jason Tahincioğlu imiş.

2004 Atina Olimpiyatları'nda madalya olan sporcularımızın çoğunu maalesef müsabakalar başladığında tanıyabildik ama sonra unuttuk, çünkü bazılarında göre onlar gençti ve hata yapma oranları yüksekti yani finansal açıdan getirileri düşüktü. Onlar hakkında birer saatlik belgesel yerine ünlü bir aktrisin amatörce tenis maçını veya bir pop şarkıcısının sonuncu olabildiği ralli mücadelesini daha çok sponsor çekecekti. Yine de iyimser olup bu tanınmamış kahramanlar için daha çok sponsor ve medya desteği sağlanırsa birkaç sene içerisinde Wimbledon Tenis Turnuvası'nın veya Monaco Grand Prix'inin ödül töreninde milli marşımızı milyonlarca kişiye dinletmek zor olmasa gerek.

Mustafa SEMERCI
İşletme (İng.) 4

İSİMSİZ KAHRAMANLARIMIZ

MÜNAZARA TOPLULUĞU İLE EL ELE

D.E.Ü. Münazara Topluluğu olarak resmi kuruluş tarihimiz 2003. Ancak üniversite olarak münazara geçmişimiz bu kadar kısa değil. Münazaranın Türkiye'de başladığı 1998 yılından beri Türkiye Üniversiteleri arası Münazara Turnuvalarına katılmaktayız. Bu turnuvalarda bugüne kadar sayısız ulusal başarı elde ettik. Birçok kez çeyrek ve yarı final oynamakla birlikte Uludağ Üniversitesi'nin düzenlediği 3. Türkiye Üniversiteleri arası Münazara Turnuvası'nda Türkiye 3.'lüğümüz mevcut. Ayrıca geçen sene hepimizin bildiği gibi büyük bir başarıya daha imza atmış bulunmaktayız. ATV'de yayınlanan "Kim Haklı" isimli münazara programında içinde Türkiye'nin seçkin üniversitelerinin de bulunduğu 32 üniversitenin içinden çıkararak Türkiye birincisi olduk. Bu büyük ba-

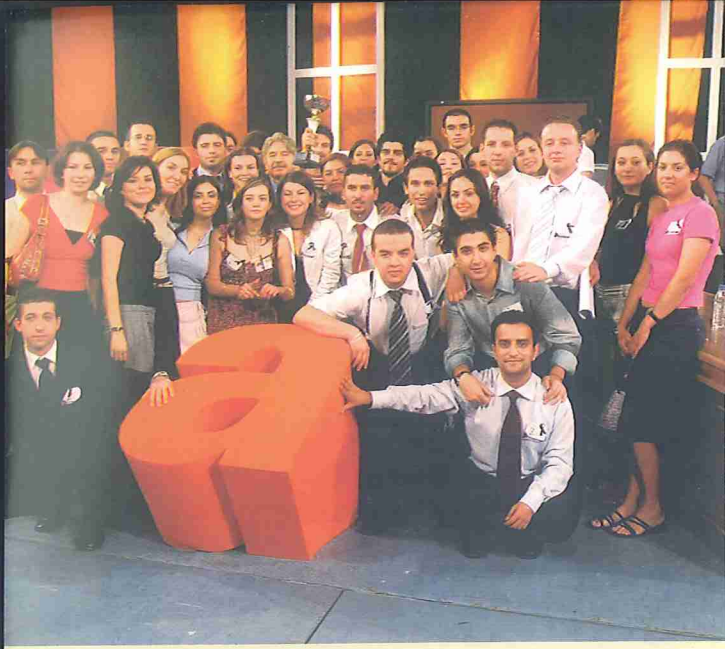
şarı elbette tek başımıza elde ettiğimiz bir şey değil. Bu konuda en büyük desteği rektörlüğümüzden, fakültemizden, hocalarımızdan ve tabii ki bizi bu yolda hiç yalnız bırakmayan kulüp üyelerimizden gördük.

Kuşkusuz böyle bir başarıya imza atmak pek kolay olmadı. Bütün Türkiye'nin izlediği bir ulusal kanalda birçok bilgili ve uzman kişinin karşısında münazara yapmak elbette çok zor bir işti. Heyecan ve zorluğun yanısıra ekranların önünde üniversitemizi temsil ediyor olmak işi daha da zorlaştırıyordu. Teker teker ve büyük emeklerle geçtik elemeleri. Pek çok güçlüklerle karşılaştık elemeler esnasında. Mesela savunduğumuz konuların gerçekten bizim düşüncemiz olup olmadığı konusu. Yarışmada ne tarafı savunacağımız kurayla belirleniyordu. O yüzden gerçek fikrimiz olsun ya da

olmasın o konuyu tartışmak zorundaydık. İnsanlara bunu anlatmak gerçekten zordu. Finale kadar yarıştığımız konular sırasıyla; "Yabancı dilde eğitim kaldırılmalıdır.", "Annan planı kabul edilmelidir.", "Türkiye IMF ile ilişkilerini kesmelidir.", "Büyük Ortadoğu Projesi Türkiye için bir fırsattır." Bu konularda yarışacağımızı öğrendiğimizde elbette bizler bu konunun uzmanı değildik ve yeterli bilgimiz yoktu. İşte bu noktada hocalarımız imdadımıza yetişti ve çalışmalarımıza büyük katkıda bulundular.

Finale geldiğimizde ise rakiplerimiz ODTÜ, Ege Üniversitesi ve Galatasaray Üniversitesi idi. Bu zorlu rakipleri geride bırakıp birinci olmamız üniversitemiz açısından gerçekten çok gurur vericiydi.

D.E.Ü. Münazara topluluğu olarak yaptıklarımız sadece bunlarla

da sınırlı değil. Dokuz Eylül Üniversitesi olarak halen Ege Bölgesi Münazara Temsilcisi sıfatını taşımaktayız. 12 bölge üniversitesinin münazara anlamında gelişmesini bu üniversiteler arasında iletişimin kurulmasını sağlamaya çalışıyoruz. Bu bağlamda geçen sene 12 üniversitenin katıldığı ve büyük emekler harcadığımız Ege Bölge Turnuvasını düzenledik. Bu turnuvada takım olarak yarı final oynadık. Bu yıl da Mart ayı içerisinde 2. sını düzenleyeceğimiz Ege Bölge Turnuvası'nın hazırlıklarını yapmaktayız. Çalışmalarımızı hafta içi fakültemizde, hafta sonları da diğer fakültelerdeki arkadaşlarımızın da katılabilmesi için Alsancak'ta bulunan DESEM'de yapıyoruz. İnsanlara münazara de-

diğimizde genelde herkesde sıkıcı toplantılar, herkesin herşeyi bilmesi gerektiği imajı uyanır. Aslında bu değildir münazara. Münazara, topluluk önünde doğru ve etkili konuşabilme, düzeyli bir tartışma, beden dilini etkili kullanma, bilgilerini en etkili şekilde aktarabilme ve iletişim becerisi demektir. Toplum olarak iletişim konusundaki eksikliğimizin aşikâr olduğu günümüzde bir nebze de olsa tartışma kültürünü yaymaya çalışıyoruz aslında münazarayla. Avrupa ve Amerika'da okullarda yaygın olarak yapılan bu işi bir öğrenci topluluğu olarak yapmaya çalışıyoruz. Bana göre bir üniversite öğrencisi olmak sadece not ortalaması yüksek olmak demek değildir. Not ortalamasının yanında sosyal

aktivitelere katılan, düşünen, üreten ve teoriyi pratiğe dönüştürebilen bireyler olmak gerekli. Öğrenci topluluklarının önemi işte bu noktada ortaya çıkıyor ve bilgi çağına daha uygun gençler olmamızda önemli rol oynuyor. Bu açıdan münazara topluluğu hem entelektüel anlamda bir şeyler öğrenebileceğimiz hem de eğlenceli bir ortamda sosyal beceriler kazanabileceğimiz bir topluluk. Münazara Topluluğu olarak şimdiki hedefimiz ise uluslararası münazara turnuvalarına katılabilmek. İngilizce münazarayı üniversitemizde başlatıp geliştirmeye çalışacağız. Bunun zor olduğunun bilincindeyiz. Ancak inanıyoruz ki bir işe başlamadan ve gerekli çabayı sarf etmeden başarıyı yakalamak imkânsız. Münazara Topluluğu olarak bunu da başaracağımıza sonuna kadar inanıyoruz ve Türkiye'de elde ettiğimiz başarıyı yurtdışında da elde etmeye çalışacağız. Son olarak D.E.Ü. Münazara Topluluğu başkanı olarak öğrenci arkadaşlarıma vermek istediğim bir mesaj var. Bizler bu toplulukta elimizden geleni yapmaya çalıştık. Bundan sonra topluluğumuza bir şeyler katacak olan ve topluluğumuzu daha ileriye götürecek yeni gelen arkadaşlarımızdır. O yüzden herkesi, bütün öğrenci arkadaşlarımı Münazara Topluluğuna davet ediyorum. Gelin hep beraber elimizden geleni yapalım.

Şimdi soruyorum size:

Başbakan olmaya ne dersiniz? ■

Nurdan TERZİ

Uluslararası İlişkiler (İng.) 3

İKTP

İŞLETME KULÜPLERİ VE TOPLULUKLARI PLATFORMU

İşletme Kulüpleri ve Toplulukları Platformu; 1994 yılında Bilkent Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi' nin işletmeyle ilgili faaliyet gösteren kulüp ve topluluklarının bir araya gelerek oluşturdukları bir organizasyondur. Platform Yıldız Teknik Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi'nin katılımıyla daha büyük bir yapıya ulaşmıştır. (Ayrıntılı bilgi için bkz www.iktp.com)

Kültürel ve ekonomik konularda ortak faaliyetlerde bulunarak tüm üniversite gençliğini bilgilendirmeyi; İşletme Toplulukları ve Kulüpleri öğrencileri arasında işbirliği ve dayanışmayı sağlamayı, ilgi alanlarını pekiştirici sosyal etkinliklerde bulunmayı amaçlayan İKTP'nin 19. Kongresi Ege Bölgesinin tek temsilcisi olan Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Kulübünün ev sahipliğinde 4-5-6 Aralık 2004 tarihlerinde gerçekleşti.

Kongreye katılan kulüplerin kendi yapılarını tanıtmalarıyla başlayan süreç, İKTP neler yapmalı neler yapmamalı başlığı altında birçok önemli kararın alındığı oturumlarla devam etti. Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Araştırma Görevlisi Evren Altınkaş'ın "AB ve Türkiye" konulu konferansı ile günümüzü değerlendirirken, Antik kent Efes gezisi ile geçmişe bir yolculuk yaptık İKTP ekibiyle. Kongre sürecinde farklı

fikirler ortak bir amaç için birleştirildi ve bizleri daha ileriye götürecek noktalar saptandı. İKTP'nin yapısında ilk kez bu kongrede önemli değişikliklere gidildi. Her dönem güncel bir konuda (Pazarlama, AB gibi) zirve yapılması kararlaştırıldı. Gün boyu yaptığımız oturumlar, akşamları ise İzmir'in güzellikleriyle buluştu. Özellikle Tarihi Asansör'de yenilen yemek çok keyifliydi. 2005

Bahar döneminde Atatürk Üniversitesi'nde buluşmak üzere ayrılırken hepimizde alınan yeni kararların heyecanı sonsuzdu. Ulaşım sponsorumuz Kamil Koç'a teşekkür eder, İKTP'nin kapılarının bütün üniversitelere açık olduğunu belirtmek isterim. ■

Sinem ÖZ
İktisat (İng.) 2

POPÜLER EOEBİYAT

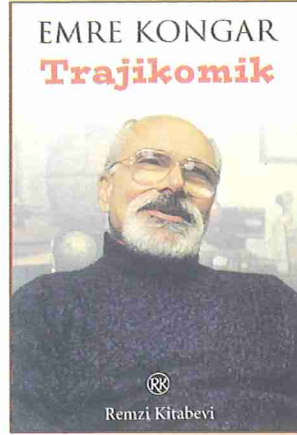

Deniz ATALAY
Deniz OĞUZ
İktisat (İng.) 1

TRAJİKOMİK

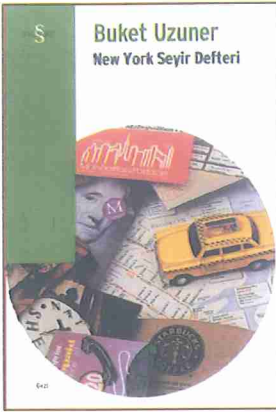
Emre KONGAR

(Remzi Kitabevi)

Darwin'in evrim teorisinden futbol dünyasına; günlük hayatta farkına bile varamadan yaşadığımız Türk insanının "gülüyoruz ağlanacak halimize" dedirten hallerine bir gönderme... Toplumsal sorunlarımıza ince bir mizah anlayışıyla yaklaşan toplumbilim profesörü Kongar, kitabında bizlere akıcı bir dille yeni bakış açıları kazandırıyor. Trajikomik'i okurken hem gülümseyecek hem de düşüneceksiniz.

(Remzi Kitabevi)

NEW YORK SEYİR DEFTERİ

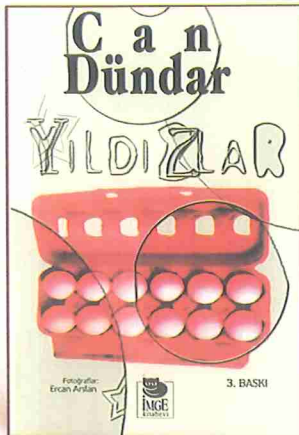
Buket UZUNER

2 1. yüzyılın kültür ve sanat başkenti, modern dünyanın güzel ve çirkin bütün yüzlerini taşıyan New York ve yolu buradan geçen yazar Buket Uzuner 1998-1999 yılları arasında, "konuk yazar" olarak New York şehrinde yaşadı. New Yorklu polis arkadaşından, oradaki Türk gazetecilerine, şaraphane ve çamaşırhanelerden şiş kebaplara, küçük bir mücevherci dükkanından romantik posta memuruna kadar birçok şeyi gözlemledi ve ortaya bir seyir defteri çıktı.

YILDIZLAR

Can DÜNDAR

(İMge Kitabevi)

“...Bir saman-yoluydu baktığım; kimi yıldız yeni parlıyordu; Kimi kayıp gitmişti bile... Çoğu en parlak döneminde yansıdı kıtaba... Asıl önemlisi, Türkiye'nin bir başka yüzünü gördüm, her baktığım yıldızda...”

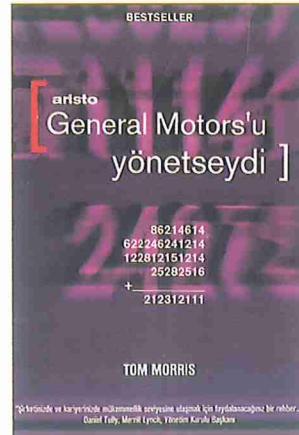
Can Dündar'ın bu dizelerle anlattığı kitap, başarı öykülerine

imza atan ünlülerin yaşamları üzerine birebir röportajlardan oluşuyor. Yılmaz Erdoğan, Tarkan, Süreyya Ayhan, Şebnem Ferah, Cem Yılmaz, Orhan Pamuk ve daha birçok ünlü ismin yer aldığı bu kitabı sakın kaçırmayın.

ARİSTO GENERAL MOTORS'U YÖNETSEYDİ

Tom MORRIS

(Alteo Kitabevi)

Günümüzden binlerce yıl önce yaşamış insanlık tarihinin en büyük düşünürlerinden Platon'un öğrencisi, Büyük İskender'in öğretmeni ünlü filozof Aristo bugün General Motors'u yönetseydi başarıyı nasıl yakalardı? Çıkış noktasını bu ilginç sorudan alan kitap,

günümüz iş hayatının sorunlarına Aristo penceresinden çözüm önerileri getiriyor. Yazar Tom Morris, yayınladığı bu kitabında iş hayatındaki zorlukların aşılmasında felsefi düşüncenin nasıl çözüm olabileceğini anlatıyor.

PALME D'OR CANNES 2000
BJÖRK - PRIX D'INTERPRÉTATION

LARS VON TRIER DANCER IN THE DARK

YÖNETMEN: LARS VON TRIER
OLYMPIQUE MÜZİKLERİ: LARS VON TRIER
BAKIM: CATHERINE DENEUVE, DAVID MORSE, PETER STERNBERG, JEAN-CLAUDE VAN DAMME

THE MOTHMAN PROPHECIES

SANDRA BULLOCK

20 DAYS

"Two thumbs up."

Age: 18 and over

MPAA Rating: R

Parental Strong Caution

Some Material May Be Inappropriate for Children Under 17

Parents Strongly Cautioned

Some Material May Be Inappropriate for Children Under 17

Parents Strongly Cautioned

Some Material May Be Inappropriate for Children Under 17

Parents Strongly Cautioned

Some Material May Be Inappropriate for Children Under 17

Parents Strongly Cautioned

Some Material May Be Inappropriate for Children Under 17

Parents Strongly Cautioned

Some Material May Be Inappropriate for Children Under 17

Parents Strongly Cautioned

Some Material May Be Inappropriate for Children Under 17

Parents Strongly Cautioned

SİNEMA LESTİRİ

KARANLIKTA DANS (DANCER IN THE DARK)

Yönetmen: Lars Von Trier

Oyuncular: Bjork, Catherine Deneuve, David Morse

Konu: 1960'lı yıllarda Selma(Bjork) Çekoslovakya'dan Amerika'ya oğluyla birlikte göç eder.Amerika'da Selma'nın 10 yaşındaki oğlu görme duyusunu kaybetmeye başlamıştır.Yıkık dökük bir karavanda yaşayan Selma, kendini hep müzikallerde şarkı söyleyip dans ederken hayal eder.Yakın arkadaşı Kathy ise onun bu yeteneğini gerçekten kullanabileceğini düşünmektedir.Her günü öncekinden daha zor geçen Selma'nın hikayesi Amerikan rüyasının her zaman gerçekleşmediğini anlatıyor izleyenlere.Bjork' ün oyunu; Morse ve Deneuve'un ortaya koyduğu performanslar ve filmin sıradışı müzikal yapısı da izlenmeye değer,kaçırmayın. ■

GECEİNİN NEFESİ (THE MOTHMAN PROPHECIES)

Yönetmen: Mark Pellington

Oyuncular: Richard Gere, Debra Messing

Konu: Saygın bir gazeteci olan John Klein eşi Mary ile birlikte yeni bir ev aldıktan sonra dönüş yolundadır.Arabayı kullanan eşi önünde anlam veremediği bir varlık görür ve kontrolü kaybeder,ciddi şekilde yaralanır ve birkaç gün sonra yaşamını kaybeder.Ölmeden önce gördüğü şeyin resimlerini yapmıştır.İki yıl sonra John,şehir dışına çıkar ama kendini olması gerektiği yerden 600 km uzakta bir kasabada bulur. Çevrede bazı insanlar garip sesler duymaktadır ve anlam veremedikleri şeyler görmektedir. John bu olayların eşinin ölümüyle ilgisi olduğunu düşünür ve araştırmaya başlar. Klasik bir korku filmi çizgisini aşip doğüstü olayları konu alan, yoğun atmosferli bir gerilim filmi, iyi seyirler... ■

28 GÜN (28 DAYS)

Yönetmen: Betty Thomas

Oyuncular: Sandra Bullock,Steve Buscemi, Viggo Mortensen

Konu:Gwen Cummings ve erkek arkadaşı Jasper içki bağımlısı bir çifttir.Gwen yine alkollü olduğu bir günde,kızkardeşinin düğününde bahçedeki limuzini çalarak hasara sebep olur.Mahkeme Gwen'e hapis cezası vermek yerine 28 gün boyunca bir rehabilitasyon merkezinde tutulmasına karar verir.İlk başlarda kendini oraya ait hissetmeyen Gwen,kurallara uymayarak yine sorun olmaya başlar.Fakat avukatı böyle devam ederse hapis-haneye gönderileceğini söyleyince Gwen büyük bir mücadeleye girer.Komediyle dramın harmanlandığı,alkolizmin insan hayatı üzerindeki etkilerini anlatan bu müthiş yapım gerçekten de kalbinizi titretecek. ■

Deniz ATALAY & Deniz OĞUZ

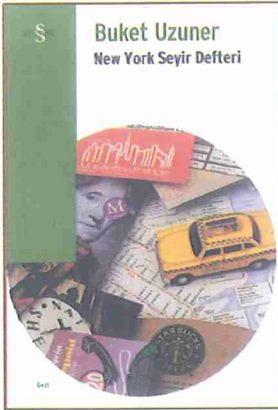
İktisat (İng.) 1

POPÜLER EOEBİYAT

Deniz ATALAY
Deniz OĞUZ
İktisat (İng.) 1

(Remzi Kitabevi)

NEW YORK SEYİR DEFTERİ

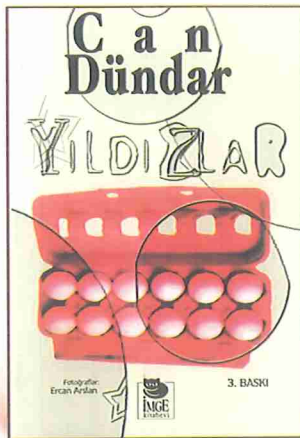
Buket UZUNER

2 1. yüzyılın kültür ve sanat başkenti, modern dünyanın güzel ve çirkin bütün yüzlerini taşıyan New York ve yolu buradan geçen yazar Buket Uzuner 1998-1999 yılları arasında, "konuk yazar" olarak New York şehrinde yaşadı. New Yorklu polis arkadaşından, oradaki Türk gazetecilerine, şaraphane ve çamaşırhanelerden şiş kebaplara, küçük bir mücevherci dükkanından romantik posta memuruna kadar birçok şeyi gözlemledi ve ortaya bir seyir defteri çıktı.

YILDIZLAR

Can DÜNDAR

(İMge Kitabevi)

“...Bir samanyoluyla baktığım; kimi yıldız yeni parlıyordu; Kimi kayıp gitmişti bile...Çoğu en parlak döneminde yansıdı kitaba...Asıl önemlisi, Türkiye'nin bir başka yüzünü gördüm, her baktığım yıldızda...”

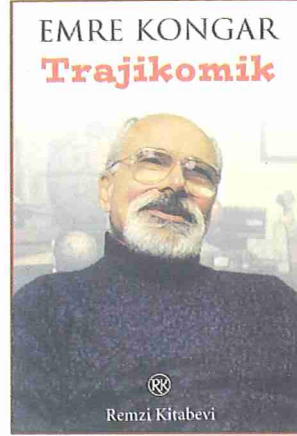
Can Dündar'ın bu dizelerle anlattığı kitap, başarı öykülerine

imza atan ünlülerin yaşamları üzerine birebir röportajlardan oluşuyor. Yılmaz Erdoğan, Tarkan, Süreyya Ayhan, Şebnem Ferah, Cem Yılmaz, Orhan Pamuk ve daha birçok ünlü ismin yer aldığı bu kitabı sakın kaçırmayın.

TRAJİKOMİK

Emre KONGAR

(Remzi Kitabevi)

Darwin'in evrim teorisinden futbol dünyasına; günlük hayatta farkına bile varamadan yaşadığımız Türk insanının "gülüyoruz ağlanacak halimize" dedirten hallerine bir gönderme... Toplumsal sorunlarımıza ince bir mizah anlayışıyla yaklaşan toplumbilim profesörü Kongar, kitabında bizlere acı bir dille yeni bakış açıları ka-

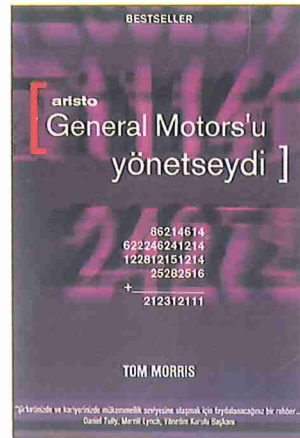
zandırıyor. Trajikomik'i okurken hem gülmüseyecek hem de düşüneceksiniz.

ARİSTO GENERAL

MOTORS'U YÖNETSEYDİ

Tom MORRIS

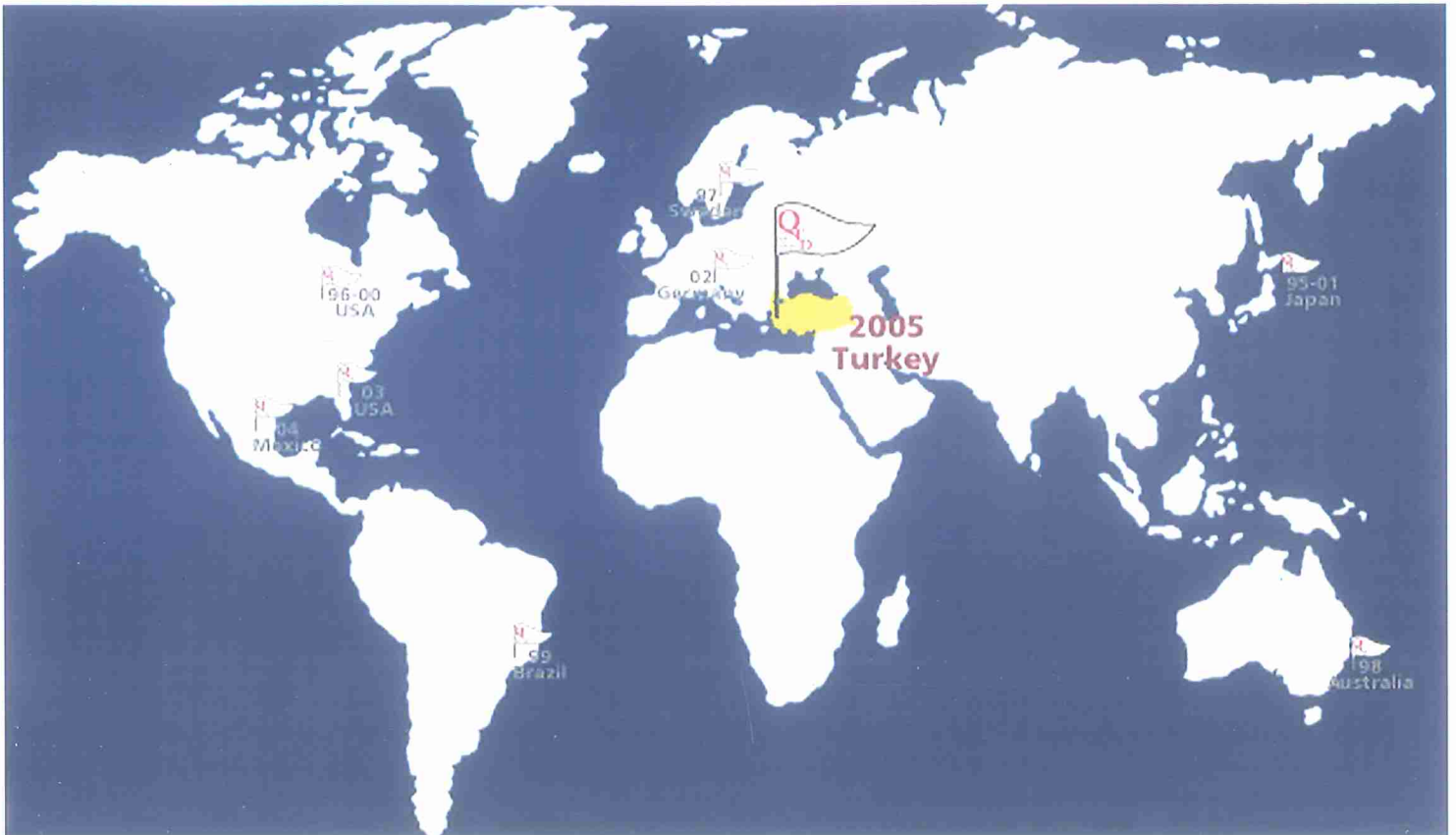
(Alteo Kitabevi)

Günümüzden binlerce yıl önce yaşamış insanlık tarihinin en büyük düşünürlerinden Platon'un öğrencisi, Büyük İskender'in öğretmeni ünlü filozof Aristo bugün General Motors'u yönetseydi başarıyı nasıl yakalardı? Çıkış noktasını bu ilginç sorudan alan kitap,

günümüz iş hayatının sorunlarına Aristo penceresinden çözüm önerileri getiriyor. Yazar Tom Morris, yayınladığı bu kitabında iş hayatındaki zorlukların aşılmasında felsefi düşüncenin nasıl çözüm olabileceğini anlatıyor.

ISQFD 2005

11th INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON QUALITY FUNCTION DEPLOYMENT

26-30th September 2005

Organized by Dokuz Eylül University Faculty of Business

Pine Bay Holiday Resort - Kuşadası TURKEY
www.isqfd2005.org

www.vw.com.tr

Volkswagen hakkında bilmek ve görmek istediğiniz her şey Gönen'de.

İster binek ister ticari araç... Gönen'de Volkswagenleri yakında inceleyip daha iyi tanıyabilirsiniz. 6.700 m²'lik showroomumuz ve 130 kişilik deneyimli satış ekibimizle tüm sorularınıza yanıt vermek için hazırız. Gönen Otomotiv farkını yaşamanız için sizi showroomumuza bekliyoruz.

Volkswagen Yetkili Satıcısı **Gönen**

Şehitler Cad. No:145 35230 Alsancak - İZMİR Tel: (0232) 463 50 75 Pbx - (0232) 464 49 82/83 Faks: (0232) 421 87 08

GÖNEN, BİR DOĞUŞ OTOMOTİV SERVİS VE TİCARET A.Ş. YETKİLİ SATICISIDIR.